МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему «Удосконалення управління грошовими потоками АТ «Мотор Січ»

Виконав: студент 2 курсу групи 8.0723-фк
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
освітньої програма Фінанси і кредит
Є.С. Федорцов

Керівник д.е.н., професор Крилов Д.В.
Рецензент к.е.н., доцент Щебликіна І.О.

Запоріжжя
2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічний
Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Освітня програма Фінанси і кредит

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____А.В. Череп

«____»_____2024 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ

Федорцову Євгену Сергійовичу

1. Тема роботи: «Удосконалення управління грошовими потоками АТ «Мотор Січ»
керівник роботи: Крилов Денис Валерійович, д.е.н., професор
затверджені наказом ЗНУ від 29 грудня 2023 р. № 2252-с.

2. Строк подання студентом роботи: 11 листопада 2024 р.

3. Вихідні дані до роботи: дані фінансової звітності АТ «Мотор Січ», Державної служби статистики України, а також монографічні дослідження та наукові статті вітчизняних і зарубіжних авторів.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): визначити сутність та значення грошових потоків підприємства; дослідити особливості управління грошовими потоками підпрємства та методичні підходи щодо їх оцінки; здійснити організаційну характеристику та провести аналіз фінансово-економічних показників діяльності АТ «Мотор Січ»; визначити шляхи удосконалення управління грошовими потоками на підприємстві.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): кваліфікаційна робота містить 19 рис., 29 табл. і 11 формул.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Крилов Д.В., професор	05.08.2024 р.	05.08.2024 р.
2	Крилов Д.В., професор	09.09.2024 р.	09.09.2024 р.
3	Крилов Д.В., професор	03.10.2024 р.	03.10.2024 р.

7. Дата видачі завдання: 24 червня 2024 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	24.06.2024 р. – 30.07.2024 р.	виконано
2.	Виконання вступу	01.08.2024 р. – 04.08.2024 р.	виконано
3.	Виконання розділу 1	05.08.2024 р. – 08.09.2024 р.	виконано
4.	Виконання розділу 2	09.09.2024 р. – 02.10.2024 р.	виконано
5.	Виконання розділу 3	03.10.2024 р. – 20.10.2024 р.	виконано
6.	Формулювання висновків	21.10.2024 р. – 27.10.2024 р.	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	28.10.2024 р. – 10.11.2024 р.	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	11.11.2024 р.	виконано

Студент _____ Є.С. Федорцов
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ Д.В. Крилов
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ І.О. Щебликіна
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 127 с., 19 рис., 29 табл.,74 джерела, 9 додатків

Об'єктом дослідження є організаційно-економічні процеси оптимізації механізму управління грошовими потоками на підприємстві АТ «Мотор Січ».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних засад та прикладних проблем, пов'язаних із організацією процесу оптимізації механізму управління грошовими потоками підприємства.

Метою роботи є аналіз та поглиблення теоретико-методологічних засад і розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізму управління грошовими потоками на підприємстві АТ «Мотор Січ».

Завдання: 1) визначити сутність та значення грошових потоків в діяльності підприємства; 2) провести аналіз економічних показників діяльності підприємства; 3) розробити заходи щодо вдосконалення механізму управління грошовими потоками підприємства.

Методи досліджень: діалектичний метод пізнання, системний, комплексний та структурно-функціональний підхід, кількісний аналіз, методи дедукції та індукції, аналізу та синтезу, логічний метод.

Одержані результати та їх новизна: 1) досліджено роль та значення грошових потоків в діяльності підприємства; 2) визначено підходи щодо оцінювання ефективності управління грошовими потоками підприємства; 3) розроблено рекомендації щодо удосконалення управління грошовими потоками підприємства; 4) удосконалено механізм управління грошовими потоками підприємства.

Практичне значення одержаних результатів. Пропозиції щодо оптимізації механізму управління грошовими потоками підприємства можуть бути використані в його практичній діяльності.

ГРОШОВІ ПОТОКИ, УПРАВЛІННЯ, ЕФЕКТИВНІСТЬ, ОКУПНІСТЬ, ПРИБУТОК, ВИТРАТИ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ

SUMMARY

Qualifying work: 127 p., 19 fig., 29 tab., 74 references, 9 annex.

The object of study is organizational and economic processes of optimization of the cash flow management mechanism at the enterprise at the JSC «Motor Sich».

The subject of the study is a set of theoretical principles and applied problems related to the organization of the optimization process of the cash flow management mechanism of the enterprise.

The purpose of the work is the analysis and deepening of theoretical and methodological principles and development of practical recommendations for improving the mechanism of cash flow management at the JSC «Motor Sich».

Tasks: 1) determine the essence and value of cash flows in the enterprise; 2) conduct an analysis of the economic indicators of the enterprise; 3) develop measures to improve the cash flow management mechanism of the enterprise.

Methods of research: a systematic approach to the study of economic events and processes. During research performance scientific methods of cognition were used: methods of induction and deduction, terminological analysis and comparison, calculation methods, theoretical generalization; cause-effect relationship methods, abstract-logical method and logical method.

The results obtained and their novelty: 1) the role and significance of cash flows in the activity of the enterprise was investigated; 2) approaches to assessing the effectiveness of the enterprise's cash flow management are defined; 3) recommendations on improving the management of cash flows of the enterprise were developed; 4) the cash flow management mechanism of the enterprise has been improved.

Practical significance of the obtained results. Suggestions for optimizing the cash flow management mechanism of the enterprise can be used in its practical activities.

The significance of the results of the master's qualification work is that the results of the study are aimed at assessing the company's cash flows and ensuring the

improvement of their management efficiency and can be implemented in the practice of other industrial enterprises.

The results of the study can be used by managers of industrial enterprises to develop effective management solutions for optimizing the cash flow management mechanism, which will allow optimizing their production activities, since insufficiently effective management of cash flows can lead to a lack of funds for the development of production at enterprises, violation of liquidity and insolvency, deterioration of relations with counterparties, unjustified use of additional loan funds.

CASH FLOWS, MANAGEMENT, EFFICIENCY, PROFITABILITY, PROFIT, COSTS, PROFITABILITY

ЗМІСТ

ВСТУП …… 8
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА……..... 12
1.1 Економічна сутність та значення грошових потоків підприємства……. 12
1.2 Особливості управління грошовими потоками підприємства……... 20
1.3 Методичні підходи до оцінки грошових потоків підприємства…… 27
2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ «МОТОР СІЧ» …….. 35
2.1 Організаційно-економічна характеристика АТ «Мотор Січ»…… 35
2.2 Аналіз руху грошових потоків АТ «Мотор Січ»…… 54
2.3 Аналіз ділової активності АТ «Мотор Січ»……. 70
3 ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ АТ «МОТОР СІЧ»……... 89
3.1 Удосконалення системи управління грошовими потоками підприємства …… 89
3.2 Планування грошових потоків на АТ «Мотор Січ»…… 97
3.3 Удосконалення механізму контролінгу грошових потоків АТ «Мотор Січ» ……... 105
ВИСНОВКИ……. 114
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ…… 120
ДОДАТКИ……. 128
Декларація академічної доброчесності здобувача…… 146

ВСТУП

Ефективність діяльності сучасних підприємств багато в чому залежить від правильно організованої системи управління грошовими потоками. Грошові потоки відіграють важливу роль у фінансово-господарській діяльності підприємства, оскільки вони обслуговують усі його операції, як-от надходження та витрати коштів. Це робить їх самостійним об'єктом управління.

Важливою умовою успішного функціонування підприємства є вміння ефективно управляти цими потоками, оскільки це дає змогу забезпечити сталий економічний розвиток. Адже діяльність кожного підприємства пов'язана з рухом грошових коштів, які постійно циркулюють між різними видами діяльності – операційною, інвестиційною та фінансовою. Саме грошові потоки підтримують «фінансовий кровообіг» підприємства, забезпечуючи його життєздатність.

Зважаючи на важливість грошових коштів для функціонування економіки та фінансових активів підприємства, управління цими потоками є складним процесом. Тому правильне застосування сучасних принципів та методів управління грошовими потоками є надзвичайно актуальним та необхідним для успішної діяльності підприємства.

Дослідженням питань щодо удосконалення механізму управління грошовими потоками підприємства займались такі вітчизняні вчені, як: М.Д. Білик, І.О. Бланк, Ф.Ф. Бутинець, А.М. Волосов, А.Г. Загородній, М.Я. Дем'яненко, Г.Г. Кірейцев, В.І. Крамаренко, Г. Кошельок, О.В. Михайлова, Є.В. Мних, О.В. Павловська, А.М. Поддерьогін, П.Т. Саблук, Л.К. Сук, Л.В. Тєшева, Ю.М. Тютюнник, Ю.С. Цал-Цалко, А.В. Череп, О.Д. Щербань та інші вчені.

Незважаючи на вагомий внесок науковців, питання розробки та обґрунтування напрямів ефективного управління грошовими потоками підприємств є недостатньо вивченими і тому потребує удосконалення і уточнення, оскільки управління грошовими потоками підприємства є

необхідною функціональною стратегією, успіх якої виступає запорукою високих результатів підприємницької діяльності, конкурентоздатності та динамічного розвитку підприємства.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є аналіз та поглиблення теоретико-методологічних засад і розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізму управління грошовими потоками на підприємстві АТ «Мотор Січ».

Виходячи з цієї мети, були розроблені такі основні задачі дослідження:

– дослідити економічну сутність, значення та роль грошових потоків в діяльності підприємства;

– дослідити особливості управління грошовими потоками підприємства в сучасних умовах;

– дослідити методичні підходи до оцінки ефективності управління грошовими потоками підприємства;

– провести комплексний аналіз фінансового-господарської діяльності АТ «Мотор Січ»;

– оцінити показники руху та рентабельності грошових потоків АТ «Мотор Січ»;

– проаналізувати показники ділової активності підприємства;

– визначити шляхи удосконалення управління грошовими потоками підприємства;

– визначити напрями підвищення ефективності управління грошовими потоками підприємства;

– обґрунтувати механізм планування грошових потоків підприємства;

– розробити заходи щодо удосконалення механізму контролінгу грошових потоків підприємства.

Об’єктом дослідження є організаційно-економічні процеси оптимізації механізму управління грошовими потоками на підприємстві АТ «Мотор Січ».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних засад та прикладних проблем, пов’язаних з організацією процесу оптимізації механізму управління

грошовими потоками підприємства.

Теоретичною та методологічною основою дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних фахівців в галузі теорії та практики процесу управління грошовими потоками підприємства. У роботі використані методи: логічного узагальнення – для узагальнення наукового досвіду з досліджуваної проблематики й викладання послідовності положень кваліфікаційної роботи; дедуктивний – для дослідження теоретичних аспектів організації та управління грошовими потоками підприємства; фінансово-економічного та статистичного аналізу, порівняння, зведення – при оцінюванні фінансового стану підприємства; критичного аналізу та узагальнення теоретичних досліджень – для теоретичного узагальнення одержаних результатів та формулювання висновків.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти, фахова література, матеріали наукових конференцій та періодичних видань, дані фінансової звітності АТ «Мотор Січ», результати власних досліджень та проведеного аналізу.

Наукова новизна отриманих результатів визначається наступними основними положеннями:

– запропоновано до впровадження на підприємстві методи оптимізації грошових потоків підприємства;

– розроблено шляхи вирішення проблеми управління грошовими потоками підприємства в умовах війни;

– удосконалено механізм планування грошових потоків підприємства;

– удосконалено механізм контролінгу грошових потоків підприємства.

Значення результатів кваліфікаційної роботи магістра полягає у тому, що результати дослідження спрямовані на оцінку грошових потоків підприємства та забезпечення підвищення ефективності їх управління і можуть бути впроваджені в практику інших промислових підприємств. Результати дослідження можуть бути використані керівниками промислових підприємств для розробки ефективних управлінських рішень щодо оптимізації механізму

управління грошовими потоками, що дозволить оптимізувати їх виробничу діяльність, оскільки недостатньо ефективне управління грошовими потоками може призвести до відсутності у підприємств коштів для розвитку виробництва, порушення ліквідності і неплатоспроможності, погіршення взаємин з контрагентами, необґрунтованого використання додаткових позикових коштів.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження доповідалися й обговорювалися на XVIII Міжнародній науково-практичній конференції «Управління соціально-економічним розвитком регіонів і держави» (Запоріжжя, 18-19 квітня 2024 р.) та на XIX Міжнародній науково-практичній конференції «Виклики та перспективи розвитку нової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях» (Запоріжжя, 17-18 жовтня 2024 р.).

Публікації. За матеріалами дослідження опубліковано 2 друковані праці – тези за матеріалами наукових конференцій.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Економічна сутність та значення грошових потоків підприємства

Діяльність будь-якого підприємства неможлива без постійного руху грошових коштів, адже кожна господарська операція супроводжується або надходженням, або витрачанням коштів. Грошові потоки забезпечують фінансування трьох основних видів діяльності підприємства: операційної, інвестиційної та фінансової. Вони функціонують безперервно, подібно до «фінансового кровообігу», що забезпечує життєздатність підприємства.

Роль грошових коштів у сучасній економіці пов’язана з підтримкою численних фінансових активів, що робить управління грошовими потоками складним і багатогранним процесом. Це також пояснює різноманіття трактувань цього поняття в науковій літературі.

Грошовий потік підприємства являє собою сукупність надходжень і виплат грошових коштів, які здійснюються протягом певного часу в процесі господарської діяльності підприємства.

Сучасною науковою школою ще не сформовано єдиної теоретичної бази, яка б охоплювала весь комплекс питань управління грошовими потоками підприємства. В економічній літературі учені приділяють увагу проблемі регулювання грошових потоків переважно з позицій управління грошовими коштами, ліквідністю, фінансовою стійкістю [1].

У зарубіжній теорії фінансового менеджменту під грошовим потоком часто розуміють чисті грошові надходження, тобто різницю між сукупними надходженнями грошових коштів та їх витрачанням. Таке трактування відображає лише одну з характеристик грошових коштів, не враховуючи їх руху та ускладнюючи використання цієї характеристики для реалізації динамічного підходу під час управління.

Як самостійний об'єкт аналізу та управління грошові потоки фахівцями практично не розглядаються. Аналіз фінансово-економічної літератури дав змогу встановити, що вітчизняні та закордонні вчені по-різному трактують визначення поняття «грошові потоки підприємства», внаслідок чого по-різному підходять до управління ним, що видно із табл. 1.1.

Таблиця 1.1 – Підходи до визначення сутності поняття «грошові потоки»

Автор	Визначення
І.А. Бланк [2]	сукупність розподілених надходжень і виплат грошових коштів за окремими інтервалами періоду часу, що розглядається, генерованих його господарською діяльністю, рух яких пов'язаний з факторами часу, ризику і ліквідності
Ф.Ф. Бутинець [3]	найважливіший самостійний об'єкт фінансового аналізу, який проводиться з метою оцінки фінансової стійкості та платоспроможності підприємства
А.Г. Загородній [4]	надходження (додатний грошовий потік) і витрачання (від'ємний грошовий потік) коштів у процесі здійснення господарської діяльності підприємства
Г.Г. Кірейцев [5]	є одним із ключових моментів оптимального співвідношення між ліквідністю та прибутковістю
В.І. Краменко [6]	сукупність надходжень і вибуття коштів за певний період часу, формованих у процесі господарської діяльності
Є.В. Мних [7]	сукупність розподілених у часі надходжень і виплат коштів, які генеруються його господарською діяльністю
О.В. Павловська [8]	надходження й витрати грошових коштів у процесі здійснення господарської діяльності підприємства
А.М. Поддерьогін [9]	сукупність послідовно розподілених у часі подій, які пов'язані з фактом зміни власника грошових коштів у зв'язку з виконанням договірних зобов'язань між економічними агентами
Ю.М. Тютюнник [10]	сукупність розподілених у часі надоджень і виплат коштів, які генеруються господарською діяльністю підприємства
Ю.С. Цал-Цалко [11]	фактична величина розподілених у просторі і часі надходжень і виплат грошових коштів, що формуються в процесі діяльності господарюючих систем, сферу яких становлять господарсько-виробничі, організаційно-господарські та внутрішньо-господарські відносини

Важлива роль ефективного управління грошовими потоками підприємства визначається такими основними положеннями.

1) Грошові потоки обслуговують здійснення господарської діяльності підприємства практично в усіх її аспектах. Образно грошовий потік можна представити як систему «фінансового кровообігу» господарського організму

підприємства. Ефективно організовані грошові потоки підприємства є найважливішим симптомом його «фінансового здоров'я», передумовою досягнення високих кінцевих результатів його господарської діяльності загалом.

2) Ефективне управління грошовими потоками забезпечує фінансова рівновага підприємства в процесі його стратегічного розвитку. Темпи цього розвитку, фінансова стійкість підприємства значною мірою визначаються тим, наскільки різні види потоків коштів синхронізовані між собою за обсягами і в часі. Високий рівень такої синхронізації забезпечує істотне прискорення реалізації стратегічних цілей розвитку підприємства.

3) Раціональне формування грошових потоків сприяє підвищенню ритмічності здійснення операційного процесу підприємства. Будь-який збій у здійсненні платежів негативно позначається на формуванні виробничих запасів сировини і матеріалів, рівні продуктивності праці, реалізації готової продукції тощо. Водночас ефективно організовані грошові потоки підприємства, підвищуючи ритмічність здійснення операційного процесу, забезпечують ріст обсягу виробництва і реалізації його продукції.

4) Ефективне керування грошовими потоками дає змогу скоротити потреби підприємства в позиковому капіталі. Активно управляючи грошовими потоками, можна забезпечити більш раціональне й ощадливе використання власних фінансових ресурсів, сформованих із внутрішніх джерел, знизити залежність темпів розвитку підприємства від залучення кредитів. Особливу актуальність цей аспект управління грошовими потоками набуває для підприємств, що знаходяться на ранніх стадіях свого життєвого циклу, доступ яких до зовнішніх джерел фінансування досить обмежений [12].

5) Управління грошовими потоками є важливим фінансовим важелем забезпечення прискорення обігу капіталу підприємства. Цьому сприяє скорочення тривалості виробничого і фінансового циклів, що досягається в процесі результативного управління грошовими потоками, а також зниження потреби в капіталі, що обслуговує господарську діяльність підприємства.

6) Ефективне управління грошовими потоками забезпечує зниження ризику неплатоспроможності підприємства. Навіть у підприємств, що успішно здійснюють господарську діяльність і генерують достатню суму прибутку, неплатоспроможність може виникати як наслідок незбалансованості різних видів грошових потоків у часі. Синхронізація надходження і виплат коштів, що досягається в процесі управління грошовими потоками підприємства, дає змогу усунути цей фактор виникнення його неплатоспроможності.

7) Активні форми управління грошовими потоками дають змогу підприємству отримувати додатковий прибуток, генерований безпосередньо його грошовими активами. Йдеться перш за все про ефективне використання тимчасово вільних залишків коштів у складі оборотних активів, а також накопичуваних інвестиційних ресурсів у здійсненні фінансових інвестицій. Таким чином, ефективне управління грошовими потоками підприємства сприяє формуванню додаткових інвестиційних ресурсів для здійснення фінансових інвестицій, що є джерелом прибутку.

Більш логічним є виклад положення другої позиції та визнання грошового потоку як руху грошових коштів, адже «потік» – це «рух», тобто надходження та використання грошових коштів.

Поняття «грошовий потік» характеризує рух капіталу, грошових фондів, як готівко-вих, так і безготівкових, а також обіг окремих фінансових інструментів [13].

Але, попри відмінності в деталях, усі підходи до тлумачення актуалізують виняткову значимість грошового потоку для функціонування суб'єкта господарювання й забезпечення створення доданої вартості, забезпечення перманентного зростання вартості підприємства як цілісного майнового комплексу в довгостроковій перспективі та достатку власників такого суб'єкта.

Поняття «грошовий потік підприємства» є агрегованим, що включає у свій склад численні види цих потоків, що обслуговують господарську

діяльність. З метою забезпечення ефективного цілеспрямованого управління грошовими потоками вони вимагають визначеної класифікації. Таку класифікацію грошових потоків наведено на рис. 1.1.

Рисунок 1.1 – Класифікація грошових потоків підприємства [1]

Отже, можна підсумувати, що грошові потоки є багатоплановою економічною категорією, що включає в себе різні його види.

Пропонується виокремити шість основних ознак класифікації. Розглянута класифікація дає змогу більш цілеспрямовано здійснювати облік, аналіз і планування грошових потоків різних видів на підприємстві.

Перехід до нових форм господарювання призвів до необхідності розробки адаптованих механізмів управління фінансово-господарською діяльністю, серед яких особливо важливим є управління грошовими потоками. Ефективне управління грошовими потоками дозволяє підприємству досягати своїх стратегічних цілей, підвищувати оборотність капіталу, забезпечувати стабільність у фінансовій діяльності, зміцнювати фінансову рівновагу та отримувати додатковий прибуток. Крім того, це сприяє формуванню додаткових інвестиційних ресурсів для подальших фінансових інвестицій.

Таке управління забезпечує не тільки стабільність підприємства, а й його здатність активно розвиватися в умовах конкурентного середовища.Управління грошовими потоками підприємства є важливою складовою загальної системи управління його фінансовою діяльністю. Воно дає змогу вирішувати різноманітні задачі фінансового менеджменту і підпорядковано його головній меті [14-16].

Основною метою управління грошовими потоками є забезпечення фінансової рівноваги підприємства під час його діяльності та розвитку. Це досягається шляхом балансування надходжень і витрат грошових коштів, а також формування необхідної звітності для всебічного аналізу грошових потоків.

У процесі управління грошовими потоками важливо реалізувати кілька ключових функцій: облік, аналіз, планування та контроль. Кожна з цих функцій сприяє ефективному управлінню фінансами підприємства та допомагає досягати поставлених цілей, зокрема у досягненні фінансової стабільності та оптимізації грошових потоків.

Функція обліку забезпечує достатню, вчасну й об'єктивну інформацію про фактичне формування грошових потоків. «Звіт про рух гро-шових коштів (за прямим методом)» (форма звітності № 3) є важливим документом, який надає корисну інформацію кредиторам, інвесторам та іншим користувачам під час з'ясування питань про прибутковість і платоспроможність підприємства. Облікова інформація про стан грошових потоків дає змогу аналітикам здійснити оцінку змін у складі чистих активів, встановити зв'язок між обліковим прибутком і реальними надходженнями та витрачаннями коштів.

Інформаційне забезпечення повинно містити реальні, конкретні і достатні відомості про стан грошових потоків, оскільки виступає основою для проведення їх аналізу і планування, а також полем для здійсненняконтролю за досягненням запланованих завдань [17].

Функція аналізу забезпечує необхідною інформацією про стан та ефективність управління рухом коштів за допомогою системи відповідних показників. Аналіз дає змогу виявити негаразди в різних аспектах діяльності (фінансування виробничого процесу за рахунок власних, бюджетних або залучених коштів; управління оборотними активами, капіталом, ціноутворенням тощо).

Слід також відзначити, що аналіз стану грошових потоків, ефективності та перспектив їх розвитку дає змогу обґрунтувати типи політики управління грошовими потоками на підприємстві: агресивна, помірна або консервативна [18]. Кожен з типів політики відрізняється рівнем дохідності, що склався на підприємстві, ліквідності та ризикованості.

Функція планування передбачає розробку заходів для досягнення встановленої мети і виконання задач управління грошовими потоками. План грошових потоків підприємства (або «платіжний календар», «баланс грошових видатків і надходжень») повинен враховувати механізм їх формування, а також ґрунтуватися на розробленому виробничому плані та інших функціональних

планах. Планування грошових потоків потрібно для створення умов, які б забезпечували платоспроможність і фінансову стійкість підприємства.

Грошові потоки підприємства слід планувати як на поточний період, так і на середньостроковий і довгостроковий періоди, оскільки для забезпечення всіх виробничих процесів необхідні значні грошові вкладення впродовж усього періоду функціонування підприємства.

Функція контролю дає змогу забезпечити об'єктивне оцінювання результатів діяльності підприємства стосовно управління грошовими потоками. Основною метою контролю за рухом грошових коштів є своєчасне виявлення відхилень від запланованих заходів та їх усунення для забезпечення виконання розроблених планів, досягнення поставлених цілей і задач. Контроль – це процес, який повинен враховувати постійні зміни, що відбуваються у внутрішньому середовищі підприємства і зовнішньому оточенні.

Тобто функція контролю об'єднує в єдине ціле основні функції управління грошовими потоками підприємства.

Також слід зазначити, що розглянуті функції управління грошовими потоками слід реалізовувати на всіх рівнях процесу управління: оперативному, тактичному і стратегічному.

Основними завданнями, що націлені на досягнення поставленої мети управління грошовими потоками підприємства, є такі [18,19]:

1) обґрунтування джерел, обсягів і періодичності формування позитивних грошових потоків;

2) обґрунтування напрямів, обсягів, періодичності та пріоритетності витрачання коштів;

3) забезпечення постійної платоспроможності підприємства;

4) забезпечення фінансової стійкості підприємства;

5) підтримання належного рівня ділової активності підприємства;

6) забезпечення інтенсивності і достатності формування грошових потоків; 7) максимізація чистого грошового потоку.

1.2 Особливості управління грошовими потоками підприємства

Управління грошовими потоками включає в себе цілеспрямований вплив на господарські операції підприємства з метою забезпечення стабільного руху фінансових ресурсів. Грошові потоки допомагають оцінити надходження та витрати фінансових коштів, що виникають у процесі господарської діяльності.

Принципи управління грошовими потоками є основними правилами діяльності органів управління, які визначають напрямок впливу на ці потоки з урахуванням соціально-економічних умов, що існують на момент прийняття рішень [20].

Основні принципи управління є наступними:

- достовірність відображення інформації - передбачає відповідність даних фінансової звітності реальному руху грошових коштів;

- оптимальність обсягів грошових потоків - врахування грошових потоків від усіх видів діяльності;

- своєчасність, оперативність - постійний моніторинг наявності, руху, потреби в грошових коштах

- маневровість - забезпечення своєчасності розрахунків, скорочення потреби в позикових коштах;

- ефективність - досягнення вищої прибутковості використання грошових коштів внаслідок організаційно-управлінських дій.

Ефективна система управління грошовими потоками охоплює такі елементи: облік грошових коштів, фінансовий аналіз, планування надходжень та видатків, прогнозування стратегії використання грошових коштів, прийняття управлінського рішення з метою оптимізації потоку, контроль за раціональністю використання грошових коштів [21].

Система управління грошовими потоками на підприємстві включає в себе такі етапи:

- облік грошових коштів;

- фінансовий аналіз;

- планування грошових потоків;
- система контролю за грошовими потоками;
- прийняття управлінських заходів щодо оптимізації грошового потоку;
- прогнозування грошових надходжень та видатків.

Перший етап управління грошовими потоками зосереджений на правильній організації та своєчасному проведенні безготівкових і готівкових розрахункових операцій, що є основою для подальшого фінансового управління підприємством. Цей етап є базою для наступних етапів управління грошовими потоками, оскільки правильна організація первинних операцій забезпечує основи для ефективного аналізу, планування та контролю фінансових ресурсів підприємства.

Аналіз грошових потоків є важливим етапом управління фінансами підприємства, оскільки він дозволяє з’ясувати, чому змінились обсяги надходження та витрачання коштів. Цей процес дає можливість зрозуміти, як різні фактори впливають на фінансові результати, чи то зміни в обсягах продажу, зміни витрат, чи інші зовнішні економічні умови.

Етап планування грошових потоків полягає у визначенні можливих джерел надходження коштів і напрямків їх витрати.

Вагоме значення в системі управлінні грошовими потоками займає контроль грошових потоків. Контроль грошових потоків є важливою складовою фінансового управління, що зосереджується на перевірці і моніторингу фінансових операцій підприємства. Його основною метою є виявлення відхилень між фактичними і запланованими результатами, що дозволяє своєчасно коригувати стратегії і операції [22].

Етап оптимізації грошового потоку є важливим кроком для забезпечення стабільності та фінансової рівноваги підприємства. Він полягає в тому, щоб досягти балансу між попитом на грошові кошти та їх наявною пропозицією в кожен конкретний період часу.

Для створення ефективного механізму грошових потоків, необхідно визначити групи чинників, що роблять прямий вплив на грошові потоки,

забезпечити можливість більш детального планування, розробки та дотримання цілісної системи управління грошових потоків.

На рис.1.2 наведено чинники, які визначають значення і роль ефективного управління грошовими потоками на підприємстві [23].

Рисунок 1.2 – Чинники, які визначають значення і роль ефективного управління грошовими потоками на підприємстві [23]

Механізм управління грошовим потоками підприємства є моделлю дій з досягнення довгострокових цілей щодо формування та подальшої оптимізації під час управління грошових потоків з метою забезпечення ефективної

організації та отримання постійних доходів. Місце механізму в системі управління грошовими потоками можна подати у табл. 1.2.

Таблиця 1.2 – Складові механізму управління грошовими потоками підприємства [23]

Механізм управління грошовими потоками підприємства				
Ресурси управління	Нормативно-правове забезпечення	Функції управління	Інформаційне забезпечення	Фактори управління
- матеріальні; - фінансові; - організаційний потенціал; - соціальний потенціал	- Конституція України; - закони України; - укази Президента; - рішення ВРУ і постанови КМУ; - статут підприємства; - інструкції; - норми і нормативи; стандарти тощо	-прогнозування і планування; - збір і аналіз інформації; - підготовка і прийняття управлінських рішень; - організація; регулювання і координація; -стимулювання і оптимізація; - контроль і оцінка результатів	- фінансова звітність підприємства; - дані бухгалтерського обліку; - внутрішні звіти структурних одиниць і відділів; дані Держкомстату; - Інтернет та засоби масової інформації	- елементи об’єкту та їх взаємозв’язки, які піддаються управлінському впливові задля досягнення поставлених цілей.
Критерії управління	Принципи управління	Цілі управління	Важелі управління	Методи управлінння
- обсяг чистого грошового потоку; - величина попиту на гроші підприємства	- системності; - інтегрованості; - достовірності; - динамічності; - відповідності цілям підприємства; досяжності	- оптимізація грошових потоків; - визначення і задоволення попиту на гроші підприємства	- прибуток; - дохід; - ціна; - амортизаційні відрахування; - інвестиції; - преференція; - вклади і пайові внески; - дисконт	- інвестування; - кредитування; самокредитування і самофінансування; - страхування; - оренда; - лізинг; - факторинг

Як відомо структура механізму управління грошовими потоками підприємства визначає визначеність процесу його організації, який, на наш погляд, доцільно розділяти на такі стадії. Першим кроком є визначення об’єкту управління і цілей трансформації стану і діяльності цих об’єктів, а також узгодженість їх з загальними цілями підприємства.

При розробці механізму управління грошовими потоками підприємства ключове значення має чітке формулювання системи цілей управління. Ці цілі повинні сприяти ефективному руху і управлінню запасами грошових коштів, забезпечуючи оптимальне використання фінансових ресурсів. Система цілей повинна бути тісно пов’язана з фінансовими стратегіями підприємства і охоплювати як короткострокові, так і довгострокові завдання. Важливим аспектом є розгляд усієї сукупності грошових потоків як об’єкта управління, що дозволяє підприємству мати чітке уявлення про їх загальний рух, джерела надходжень та витрат, а також забезпечує належний контроль за фінансовою ситуацією в цілому.

Другим кроком в організації механізму управління є визначення факторів управління. Для оцінки ефективності управлінського впливу на ці фактори проводиться порівняння запланованих і досягнутих показників стану факторів, а також оцінка результатів, яких вдалося досягти завдяки застосуванню управлінських заходів. Такий аналіз дозволяє виявити недоліки в управлінській практиці і коригувати стратегію управління.

Третій крок полягає в розробці методів і важелів управлінського впливу, що дозволяють ефективно змінювати стан факторів управління. Це включає в себе створення інформаційного забезпечення, яке надає необхідні дані для ухвалення рішень, а також нормативно-правове забезпечення для забезпечення легітимності всіх процесів. Крім того, важливими є фінансові методи та важелі, які допомагають оптимізувати використання ресурсів і досягти встановлених цілей.

Четвертий крок в організації механізму управління грошовими потоками підприємства передбачає пошук і визначення необхідних ресурсів управління, які здійснюють вплив на відповідні фактори. Ресурси управління — це джерела, що забезпечують вплив на фактори управління, і можуть мати різну природу: фінансову, матеріальну, соціальну та інші. Важливо зазначити, що ці ресурси не можуть залишатися не використаними, оскільки вони утворюються через взаємний вплив різних елементів системи [22-24].

Обмеженість ресурсів є основним економічним законом, який підтверджує необхідність найбільш раціонального та оптимального їх використання. Це означає, що при заданому обсязі ресурсів слід максимізувати результат, а при заданому результаті мінімізувати витрати ресурсів. Обмеження ресурсів може вимагати перегляду складу виявлених факторів управління або методів управлінського впливу, що в свою чергу потребує коригування раніше встановлених цілей управління грошовими потоками і їх узгодження з реальними можливостями впливу на ці фактори.

Забезпечення такої відповідності між цілями та можливостями є критично важливим для досягнення реальних результатів. Це дозволяє ефективно реагувати на обмеження і при цьому зберігати здатність досягати поставлених завдань, навіть у межах обмежених ресурсів. Таким чином, адаптація стратегії управління грошовими потоками до реальних умов є ключем до ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства [22-25].

Весь обсяг інформації, необхідний для прийняття рішень у галузі управління грошовими потоками, можна розділити на декілька груп.

1. Інформація, що характеризує загальноекономічний розвиток країни. Ця інформація необхідна для прогнозування зовнішнього середовища підприємства, вона може складатися з таких показників: обсяг доходів і витрат державного бюджету, обсяг розміру бюджетного дефіциту, обсяг грошової емісії, доходи та витрати домогосподарств, депозити та кредити населення в комерційних банках, показники інфляції, облікова ставка Національного банку України. Джерелом такої інформації є дані державної статистики.

2. Інформація, що характеризує галузеву приналежність підприємства. Без урахування галузевих особливостей неможливо приймати правильні рішення щодо управління грошовими потоками. Під час оперативного фінансового планування необхідно враховувати тенденції змін цін на продукцію по галузі, ставки оподаткування, загальну вартість активів, зокрема оборотних, загальну суму капіталу, що використовується, у тому числі

конкурентами, а також їх обсяги виробництва. Ця інформація повинна бути наведена в порівняльних даних свого підприємства з даними конкурентів або середньогалузевими значеннями. Джерела подібної інформації можуть бути різними: від публікацій у пресі до платних бізнес-довідок, добування незаконними методами комерційної таємниці.

3. Інформація, що характеризує кон'юнктуру фінансового ринку. Вона необхідна для ухвалення рішень у галузі формування портфеля довгострокових інвестицій, здійснення короткострокових фінансових вкладень та інших операцій. Джерелом такої інформації можуть служити публікації комерційних видань.

4. Нормативна та інструктивна інформація. Вона базується на знанні законів, постанов, інструктивних листів, прийнятих Президентом, Урядом, регіональними та місцевими органами влади, є обов'язковою для фінансового менеджера. Джерелами такої інформації є збірки нормативних актів, публікації періодичних видань.

5. Внутрішня інформація підприємства за даними бухгалтерського обліку (управлінського, оперативно-диспетчерського) підприємства. Ця інформаційна база для фінансового менеджера є основною. Її джерелом є фінансова звітність підприємства (сукупність форм звітності, складена на основі документально обґрунтованих показників бухгалтерського обліку). Ця інформація регулярно формується і є достовірною. На її основі проводяться аналіз, прогнозування й прийняття управлінських рішень у сфері управління грошовими потоками.

Грошові потоки нерівномірні в часі. Можливі періоди, коли підприємство має тимчасово вільні грошові кошти, тоді їх слід ефективно використати у фінансових вкладеннях підприємства.

В умовах орієнтування на максимальний прибуток і рентабельність підприємство мобілізує всі свої ресурси, що пов'язано зі збільшенням ризику й має бути засновано на точному розрахунку, передбаченні та вдосконаленості фінансового механізму, тому орієнтація на максимальний

прибуток може виступати тільки як тактична мета. Стратегічною метою ефективності може бути зростання ринкової вартості підприємства. Таким чином, політика управління грошовими потоками має забезпечити компроміс між ризиком втрати ліквідності та ефективною діяльністю підприємства.

1.3 Методичні підходи до оцінки грошових потоків підприємства

Сучасна вітчизняна наука характеризується наявністю декількох підходів до побудови механізму управління грошовими потоками підприємства, розроблених І.О. Бланком [2], Л.О. Лігоненко та Г.В. Ситник [26]. Обидві торії наполягають на таких напрямах управління, як збалансування і синхронізація надходжень і видатків грошових коштів. Проте можна визначити третій напрям – максимізація чистого грошового потоку чи, навпаки, вирівнювання вхідних і вихідних потоків.

На думку Л.О. Лігоненко і Г.В. Ситник, третім напрямом управління грошовими потоками має виступати вирівнювання грошових потоків [26]. За такого підходу виконуються умови ефективності використання запасів грошових активів через зменшення страхових їх залишків, пов’язаних із циклічністю та/або сезонністю діяльності підприємства. Однак визначення прийнятності такого підходу полягає у співставленні втрати економічної вигоди, частини циклічних та/або сезонних реалізаційних доходів з утраченою економічною вигодою, пов’язаною із невідповідністю вхідного і вихідного грошових потоків.

У роботах професора І.О. Бланка [2] представлено найбільш послідовний та аналітично цілісний методичний підхід. Згідно з викладеною концепцією, аналіз грошових потоків підприємства доцільно проводити за такими етапами роботи, як: вивчення динаміки обсягу формування позитивного грошового потоку, оцінка обсягу формування від’ємного грошового потоку, дослідження збалансованості грошових потоків, вивчення синхронності грошових потоків та оцінка ефективності грошових потоків.

Дана методика забезпечує комплексне вивчення характеристик грошових потоків у процесі аналізу.

Доповнюючи та розвиваючи наявні методичні підходи, Г.В. Ситник та Л.О. Лігоненко стверджують, що аналіз грошових потоків передбачає проведення таких етапів дослідження: 1) аналіз обсягу та динаміки грошових потоків; 2) аналіз джерел формування грошових коштів; 3) аналіз напрямів використання грошових коштів: оцінка структури вихідного грошового потоку за видами діяльності та ранжирування окремих напрямів використання; 4) аналіз рівномірності грошових потоків; 5) аналіз збалансованості грошових потоків; 6) аналіз синхронності грошових потоків; 7) аналіз ліквідності грошових потоків; 8) аналіз факторів, що визначають стан грошових потоків; 9) аналіз ефективності управління грошовими потоками [27].

На основі фінансової звітності та звіту про рух грошових коштів для дослідження грошових потоків можуть бути використані етапи, які повинна включати методика аналізу грошових коштів.

Етап І. Горизонтальний аналіз грошових потоків, який полягає у визначенні динаміки обсягу чистого грошового потоку підприємства в розрізі окремих джерел. Метою є визначення загальних обсягів грошових потоків, основних тенденцій та пропорцій їх розвитку.

Етап ІІ. Вертикальний аналіз грошових потоків, який полягає у визначенні структури надходжень та видатків грошових коштів за видами діяльності та чистого руху коштів. Метою проведення аналізу є визначення значимості надходжень, видатків та чистого руху коштів за видами діяльності у грошовому забезпеченні функціонування підприємства.

Етап ІІІ. Аналіз рівномірності розподілу грошових потоків протягом року. Метою проведення аналізу є ідентифікація й оцінка грошових потоків за ступенем регулярності здійснення, наявності та причин затримок у надходженні грошових коштів та відкладенні запланованих видатків.

Етап ІV. Аналіз збалансованості грошових потоків. Метою проведення аналізу є оцінка ступеня динамічної платоспроможності підприємства, його

фінансової рівноваги та можливості забезпечення стійкого економічного зростання.

Етап V. Коефіцієнтний аналіз рівня ефективності використання грошових потоків підприємства. Метою є вивчення динаміки різних коефіцієнтів, що дає змогу встановити позитивні та негативні тенденції, які відбивають якість управління грошовими потоками організації, а також розробити необхідні заходи для внесення відповідних коректівів щодо оптимізації управлінських рішень у процесі здійснення господарської діяльності [27-29].

Наукові дослідження і узагальнення методичних підходів до управління грошовими потоками бізнес-суб'єктів дали змогу визначити основні етапи процесу управління (рис. 1.3).

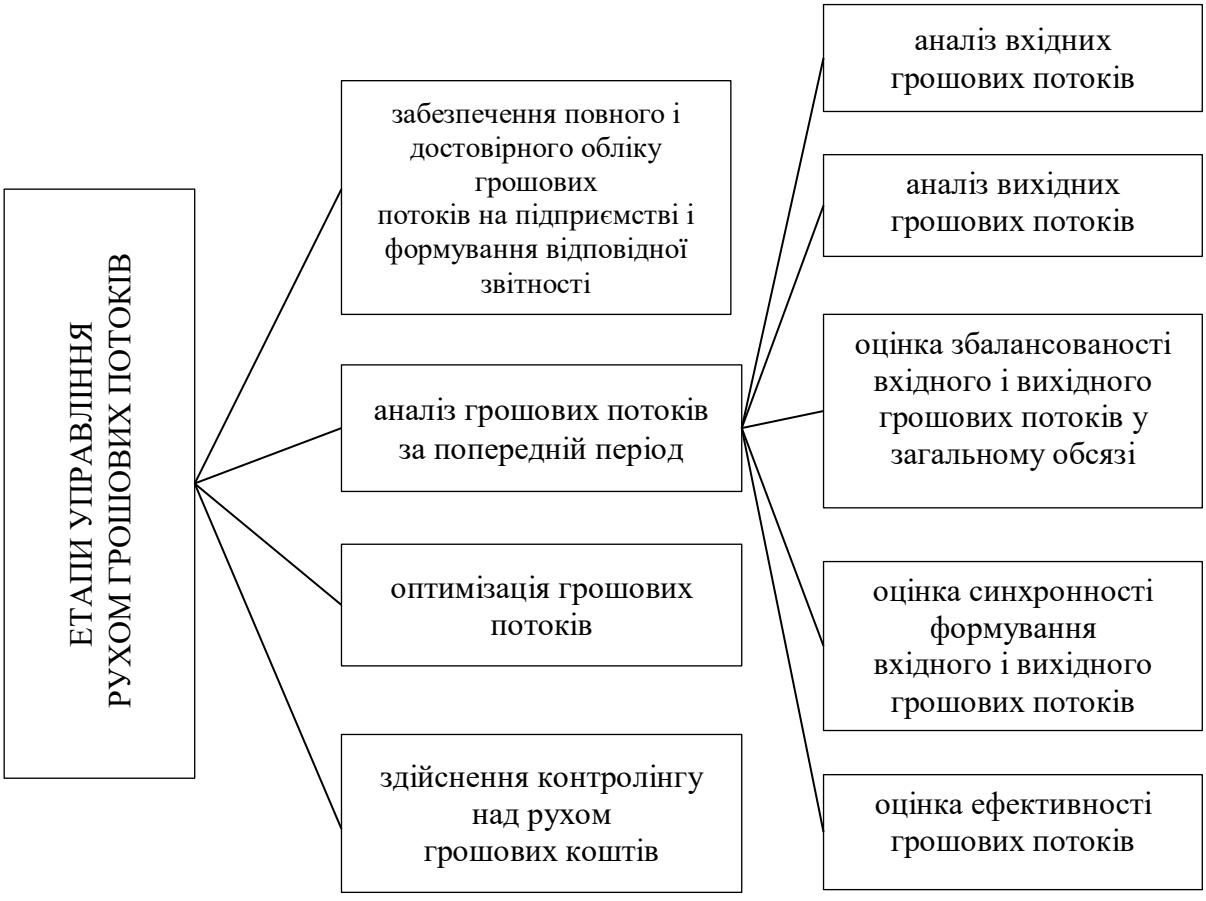

Рисунок 1.3 – Етапи управління грошовими потоками підприємства [27]

На першому етапі системи управління грошовими потоками важливим завданням є забезпечення повного та достовірного обліку грошових потоків на підприємстві, що дозволяє сформувати необхідну звітність для подальшого аналізу і прийняття управлінських рішень. Це включає в себе запис всіх надходжень і витрат грошових коштів, а також категоризацію цих операцій, що забезпечує зрозумілість і прозорість фінансової ситуації. В Україні, згідно з НП(С)БО 1, складання звіту про рух грошових коштів передбачає використання прямого методу подання інформації.

Здійснення аналізу грошових потоків за попередній період дозволяє виявити ключові тенденції та закономірності, які можуть впливати на фінансову стабільність підприємства. Оцінка цього процесу допомагає визначити, наскільки раціонально використовуються грошові кошти, що дає змогу забезпечити їх ефективне управління.

Аналіз грошових потоків попереднього періоду здійснюється в такій послідовності: аналіз вхідних грошових потоків; аналіз вихідних грошових потоків; оцінка збалансованості вхідного і вихідного грошових потоків у загальному обсязі, аналіз динаміки чистого грошового потоку; оцінка синхронності формування вхідного і вихідного грошових потоків у розрізі окремих інтервалів звітного періоду, аналіз динаміки залишків грошових активів; оцінка ефективності грошових потоків [30].

У наукових розробках вітчизняних і зарубіжних учених напрацьований потужний методичний базис діагностики й аналізу грошових потоків. Систематизація наукових результатів дала змогу з усієї сукупності показників запропонувати ключові, які найбільш відповідають специфіці формування, руху, трансформації і використання грошових потоків підприємств (табл. 1.3).

Оптимізація грошових потоків є ключовим етапом управління фінансами підприємства, на якому важливо правильно розподіляти грошові ресурси для досягнення стабільності. Це включає в себе не лише підтримку платоспроможності, а й визначення найбільш ефективних форм регулювання

залишків грошових коштів. Підприємство має прагнути до мінімізації потреби в залишках, зменшуючи їх максимальний та середній рівень. Оптимізація забезпечує баланс між надходженнями та витратами, що допомагає стабільно підтримувати фінансовий потік та уникати дефіциту грошових коштів [31].

Таблиця 1.3 – Основні показники, які використовуються під час аналізу грошових потоків підприємства [27]

Показник	Алгоритм розрахунку та умовні позначення
Достатність чистого грошового потоку	
Коефіцієнт достатності чистого грошового потоку (Кдост)	Кдост = ЧГП/(ПК + З + Д), (1.1) де ЧГП – сума чистого гр. потоку підприємства ва за період, що аналізується, тис. грн; ПК – сума погашення довго-,короткострокових кредитів, тис. грн; З – приріст виробничих запасів, тис. грн; Д – сума виплачених дивідендів, тис. грн
Рівномірність та синхронність формування грошового потоку	
Коефіцієнт ліквідності (Клікв) грошового потоку	Клікв = ПГП/НГП, (1.2) де ПГП – сума валового вхідного грошового потоку, тис. грн.; НГП – сума валового вихідного грошового потоку, тис. грн.
Ефективність грошових потоків	
Коефіцієнт ефективності (Кефект)	Кефект = ЧГП/НГП (1.3)
Коефіцієнт реінвестування чистого грошового потоку (Креінв)	Креінв = (ЧГП-Д) / (РІ + ФІ), (1.4) де РІ – сума приросту реальних інвестицій підриємства за аналізований період, тис. грн; ФІ – сума приросту довгострокових фінансових інвестицій підприємства, тис. грн.
Коефіцієнт обслуговування боргу (Кобсл)	Кобсл = ПК/ЧГПопер, (1.5) де ЧГПопер – чистий грошовий потік від операційної діяльності, тис. грн.
Тривалість фінансового циклу (ФЦ)	ФЦ = Пз + Пдз – Пкз, (1.6) де Пз – період обороту запасів, днів; Пдз (кз) – період обороту дебіторської (кредиторської) заборгованості, днів

Завершальний етап управління грошовими потоками, контролінг, полягає у безперервному моніторингу та коригуванні руху коштів підприємства. Він включає в себе своєчасне виявлення будь-яких відхилень від запланованих показників, таких як обсяг і терміни надходження чи витрат грошових коштів. Важливим є визначення причин цих відхилень і локалізація проблемних точок, щоб прийняти ефективні заходи для їх виправлення. Окрім цього, фінансовий

менеджер має бути оперативно поінформований про ці відхилення для прийняття обґрунтованих рішень і коригування подальших дій, що забезпечить стабільний рух грошових потоків [32].

Віддаючи належне значним напрацюванням науковців, пропонуємо доповнити наявну методику аналізу грошових потоків підприємства методикою оцінки рівня ефективності розміщення і використання грошових потоків, яка є прийнятною для бізнес-суб'єктів (рис. 1.4).

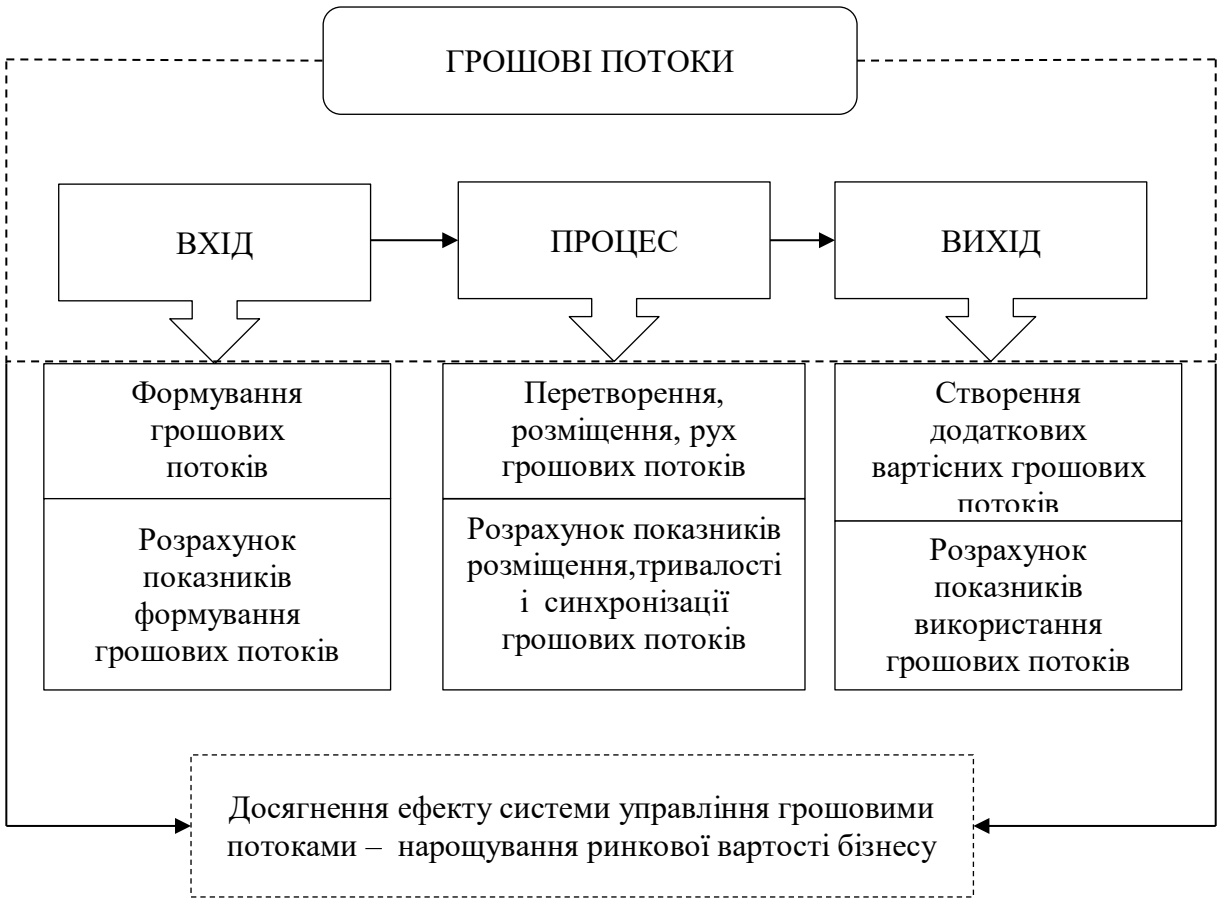

Рисунок 1.4 – Схема визначення рівня ефективності розміщення і використання грошових потоків підприємства [27]

Досить інформативним показником платоспроможності вважається коефіцієнт Бівера, який розраховується по потоку грошових коштів (сума чистого прибутку та амортизації), однак не враховує зміни величини дебіторської заборгованості, як фактору впливу на надходження грошових

коштівЗгідно з науковим підходом, метою управління фінансовими потоками є досягнення ефективності у використанні і розміщенні фінансових ресурсів. Цей ефект проявляється через здатність фінансових потоків не лише забезпечувати поточну діяльність підприємства, але й створювати додаткові вартісні потоки. Окрім цього, ефективне управління фінансовими потоками призводить до нарощування вартості самого підприємства. Таким чином, критерій ефективності фінансових потоків можна визначити як здатність підприємства максимізувати свою вартість через оптимальне використання фінансових ресурсів, забезпечуючи стабільне та стійке зростання економічних показників [33].

Методологія оцінки ефективності розміщення та використання грошових потоків ґрунтується на застосуванні статистичного та динамічного підходів. Економіко-статистичний метод є одним із найпоширеніших і допомагає оцінити результати перетворення економічних ресурсів у фінансові потоки. Цей метод дозволяє аналізувати, як змінюються натуральні та вартісні форми грошових потоків у процесі їх розміщення в активах підприємства. Такий підхід також дає змогу визначити ефективність використання цих ресурсів і зрозуміти їх вплив на загальну фінансову стабільність і розвиток підприємства [34-35].

Динамічний метод оцінки розміщення грошових потоків є сучасним і прогресивним підходом, що ґрунтується на вартісній концепції. Цей метод дозволяє оцінити потенціал грошових потоків у створенні прибутку в майбутньому, що сприяє зростанню ринкової вартості підприємства. Аналіз ефективності розміщення грошових потоків в активах з урахуванням таких параметричних ознак, як ліквідність, час, рух і вартість, дає змогу розкрити приховані механізми формування майбутньої вартості бізнесу. Такий підхід є найбільш актуальним у контексті сучасного управління грошовими потоками, оскільки дозволяє передбачити та ефективно керувати ресурсами підприємства для досягнення максимального прибутку та стабільності в майбутньому.

Висновки до розділу 1

Грошові потоки є ключовим елементом управлінської діяльності на підприємстві, оскільки вони визначають поточні фінансові можливості та здатність підприємства до виконання своїх зобов'язань і забезпечення подальшого розвитку. Для підтримання фінансової стійкості та стабільного функціонування необхідна ефективна система управління грошовими потоками. Це дозволяє своєчасно приймати оперативні управлінські рішення, контролювати платоспроможність, оцінювати обсяги та напрями руху коштів, а також визначати достатність власних оборотних коштів для інвестиційної діяльності.

Аналіз грошових потоків підприємства включає ретроспективний та коефіцієнтний підходи, що дозволяють не тільки оцінити історичні дані, але й формувати прогнози на основі ключових показників. Ці методи взаємодоповнюються і забезпечують повну картину руху коштів, що є необхідною для правильного управлінського планування та контролю.

Грошові потоки відіграють центральну роль в управлінні підприємством, оскільки вони є основним джерелом фінансування поточної діяльності та забезпечення його життєздатності. Грошові потоки підприємства — це потоки грошових коштів, які надходять і виходять в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, і вони відображають фінансову стійкість і платоспроможність організації.

Для забезпечення ефективного управління грошовими потоками підприємству важливо мати систему, що дозволяє своєчасно і точно аналізувати ці потоки, враховуючи їх динаміку та взаємозв'язки між різними видами діяльності. Ефективне управління включає у себе не лише моніторинг грошових потоків, а й стратегічне планування та розробку прогнозів на майбутнє. Це дозволяє вчасно реагувати на зміни на ринку, коригувати стратегії та оптимізувати витрати і доходи.

2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ «МОТОР СІЧ»

2.1 Організаційно-економічна характеристика АТ «Мотор Січ»

Історія підприємства розпочалася у 1907 році. До грудня 1915 року завод виготовляв сільськогосподарські машини та знаряддя праці. Обробляли та відливали різні види виробів із чавуну та міді.

У грудні 1915 року завод викупила фірма «Дюфлон, Константинович і Ко» (ДЕКА), яка змінила профіль його виробничої діяльності. Компанія освоїла виробництво авіаційних двигунів. Перший шестициліндровий двигун водяного охолодження ДЕКА М-100 був виготовлений у жовтні 1916 року. У 1916 році завод освоїв виробництво авіаційних двигунів і з того часу випускав широку гаму поршневих двигунів – М-6, М-11, М-22, М-85, М-86, М-87, М-88, АШ-82ФН, АШ-62ІР і АІ-26В – розроблених як власними конструкторами, так і конструкторами інших конструкторських бюро.

У 1953 році підприємство розпочало виробництво реактивних двигунів РД-45 і РД-500. Це був початок нової ери газотурбінних двигунів.

Історія підприємства – це поетапне освоєння в серійному виробництві нових двигунів, кожен з яких став подією в розвитку вітчизняного авіадвигунобудування. Це газотурбінні двигуни АІ-20, АІ-24, АІ-25, АІ-25ТЛ, АІ-9, ТВ3-117, Д-36, Д-136, Д-18Т, ТВ3-117ВМА-СБМ1, АІ9-3Б, Д-36 серії 4А, Д-436 Т1/ТП, ВК-2500 для літаків Іл-18, Іл-38, Бе-12, Ан-8, Ан-10, Ан-12, Ан-32, Ан-24, Ан-24, Ан-26, Ан-30, Як-40, Л-39, К-8J, Як-42, Ан-72, Ан-74, Ан-124 «Руслан», Ан-225 «Мрія», Ан-140, Ан-74ТК-300, Ту-334, Бе-200, а також для літаків Ка-27, Ка-28, Ка-29, Ка-31, Ка-32, Ка-50, Ка-50-2, Ка-52, Мі-8МТ, Мі-14, Мі-17, Мі-171, Мі-172, Мі-24, Мі-25, Мі-26, Мі-28, Мі-35, вертольотів.

З 1995 року підприємство було перетворено в Акціонерне товариство «МОТОР СІЧ».

Сьогодні підприємство займається серійним виробництвом авіаційних двигунів АІ-322, Д-436-148, АІ-450-МС, ТВ3-117ВМА-СБМ1В для літаків Ан-148, Ан-158, вертольотів Мі-24, Мі-25, Мі-17, Мі-171. Інтенсивна підготовка до серійного виробництва двигуна МС-500 для різних літальних апаратів.

Станом на 31 грудня 2023 р. чисельність персоналу підприємства становила 14525 осіб.

Для здійснення господарської діяльності кожне підприємство мусить мати певне майно, котре належить йому на правах власності чи володіння. З метою ефективного управління господарською діяльністю важливо знати, яким майном володіє підприємство, за рахунок яких джерел воно створене і як використовується. Для того, щоб мати уяву про загальний стан майна підприємства, необхідно проаналізувати актив балансу (табл. 2.1).

Аналіз даних табл. 2.1 свідчить про незначне прискорення темпів зростання майна підприємства за період, що аналізується. Зокрема, темп зростання активів підприємства у 2022 р. порівняно з 2021 р. становить 100,87%, у 2023 р. порівняно з 2022 р. – 104,36%. Це свідчить про позитивну характеристику результатів господарської діяльності підприємства АТ «Мотор Січ», що може спричинити зростання його платоспроможності.

Перевищення темпів приросту оборотних активів підприємства над темпом приросту необоротних активів свідчить про збільшення частки оборотних активів у майні (зростання оборотних активів становило у 2022 р. порівняно з 2021 р. – 102,97%, у 2023 р. порівняно з 2022 р. – 107,22%; зниження необоротних активів становило відповідно по роках – 94,95% і 95,69%). Така динаміка забезпечує зменшення ризику компенсації авансованого капіталу та збільшення його віддачі за рахунок прискорення оборотності коштів. Необоротні активи підприємства представлені насамперед основними засобами, вартість яких зменшилась на 5,62% і 7,15% відповідно. Темп зниження основних засобів перевищив темп зниження необоротних активів, тому можна стверджувати про певне зменшення частки основного капіталу у майні підприємства.

Таблиця 2.1 – Аналіз складу та динаміки майна АТ «Мотор Січ» за 2021 – 2023 рр., тис. грн.

Показники	2021	2022	2023	Відношення,%	
				2022 р. до 2021 р.	2023 р. до 2022 р.
1. Необоротні активи					
Нематеріальні активи	4128	2698	146293	65,36	5422,28
Незавершені капітальні інвестиції	788158	759865	749454	96,41	98,63
Основні засоби	6735598	6357011	5902454	94,38	92,85
Інвестиційна нерухомість	22068	17455	8648	79,09	49,54
Довгострокові фінансові інвестиції	68424	65102	53686	95,14	82,46
Інші фінансові інвестиції	9840	11293	6530	114,77	57,82
Відстрочені податкові активи	22701	32658	77033	143,86	235,88
Інші необоротні активи	41051	57764	44843	140,71	77,63
Усього за розділом 1	7691968	7303846	6988941	94,95	95,69
2. Оборотні активи					
Виробничі запаси	4982900	5692090	5977414	114,23	105,01
Незавершене виробництво	9927082	10448907	10845303	105,26	103,79
Готова продукція	581502	536749	826440	92,30	153,97
Товари	10922	11575	9343	105,98	80,72
Поточні біологічні активи	3	2	1	66,67	50,00
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1739942	1368583	1590590	78,66	116,22
Дебіторська заборгованість за розрахунками	1088261	1245776	1184015	114,47	95,04
Інша поточна дебіторська заборгованість	130243	222899	610355	171,14	273,83
Поточні фінансові інвестиції	12358	10195	10701	82,50	104,96
Гроші та їх еквіваленти	1766819	1278957	1355671	72,39	105,99
Інші оборотні активи	1223353	1285620	1287586	105,09	100,15
Усього за розділом 2	21463386	22101354	23697418	102,97	107,22
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	141	4480	4480	3177,30	100,00
Разом активи	29155495	29409680	30690839	100,87	104,36

На рис. 2.1 зображено динаміку необоротних та оборотних активів підприємства.

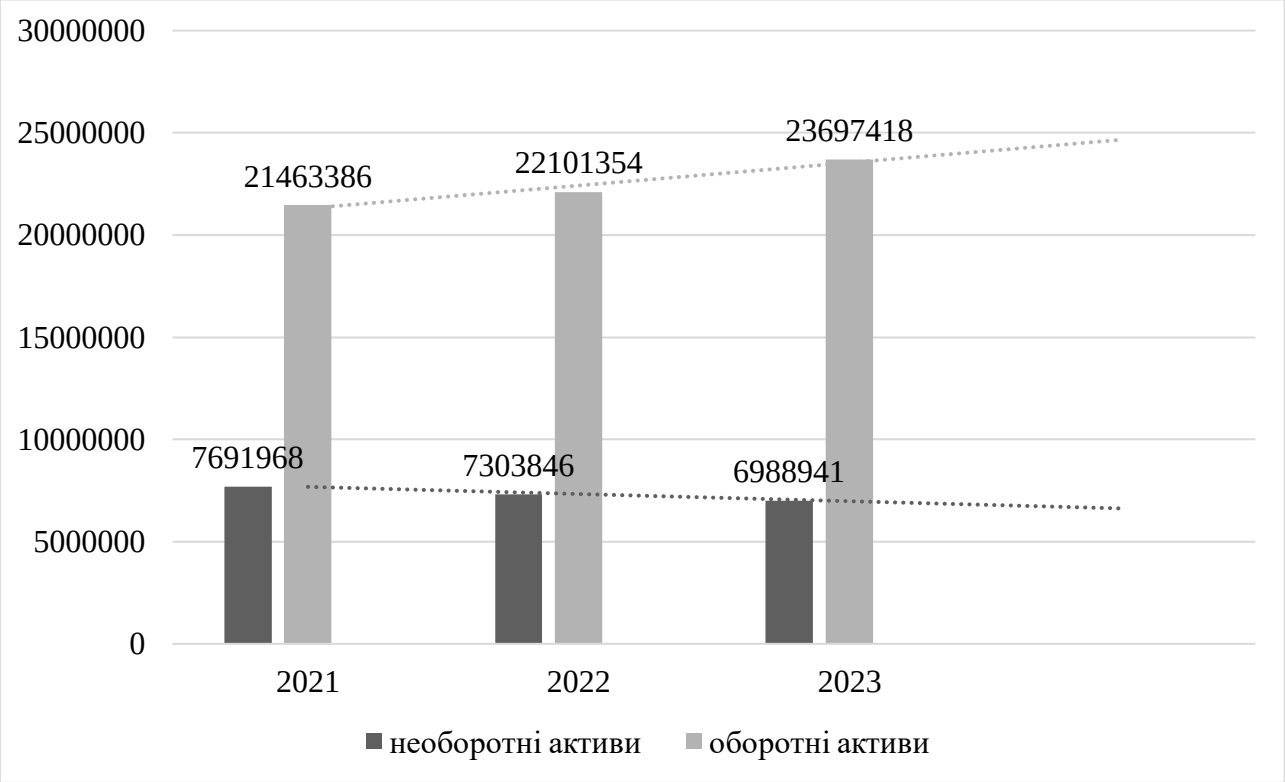

Рисунок 2.1 – Динаміка активів підприємства АТ «Мотор Січ», тис. грн.

Рис. 2.1 ілюструє стабільну тенденцію збільшення вартості оборотних активів з 21463386 тис. грн. у 2021 р. до 22101354 тис. грн. у 2022 р. та до 23697418 тис. грн. у 2023 р. та тенденцію поступового зменшеня вартості необоротних активів підприємства з 7691968 тис. грн. у 2021 р. до 7303846 тис. грн. у 2022 р. та до 6988941 тис. грн. у 2023 р.

Структура майна дає загальне уявлення про фінансовий стан підприємства. Вона показує частку кожного елемента в активах. Особливу увагу приділяють співвідношенню оборотних та необоротних активів підприємства. Показники майнового стану підприємства характеризують стан і структуру активів підприємства та доповнюють результати, отримані за допомогою вертикального й горизонтального методів аналізу.

У табл. 2.2 наведено показники структури майна АТ «Мотор Січ».

Таблиця 2.2 – Аналіз структури майна АТ «Мотор Січ» за 2021 – 2023 рр., %

Показники	2021	2022	2023	Відхилення (+,-) ,%	
				2022 р.від 2021 р.	2023 р. від 2022р.
1. Необоротні активи					
Нематеріальні активи	0,01	0,01	0,48	0,00	+0,47
Незавершені капітальні інвестиції	2,70	2,58	2,44	-0,12	-0,14
Основні засоби	23,10	21,62	19,23	-1,48	-2,39
Інвестиційна нерухомість	0,08	0,06	0,03	-0,02	-0,03
Довгострокові фінансові інвестиції	0,23	0,22	0,17	-0,01	-0,05
Інші фінансові інвестиції	0,03	0,04	0,02	+0,01	-0,02
Відстрочені податкові активи	0,08	0,11	0,25	+0,03	+0,14
Інші необоротні активи	0,14	0,20	0,15	+0,06	-0,05
Усього за розділом 1	26,38	24,83	22,77	-1,55	-2,06
2. Оборотні активи					
Виробничі запаси	17,09	19,35	19,48	+2,26	+0,13
Незавершене виробництво	34,05	35,53	35,34	+1,48	-0,19
Готова продукція	1,99	1,83	2,69	-0,16	+0,86
Товари	0,04	0,04	0,03	0,00	-0,01
Поточні біологічні активи	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	5,97	4,65	5,18	-1,32	+0,53
Дебіторська заборгованість за розрахунками	3,73	4,24	3,86	+0,51	-0,38
Інша поточна дебіторська заборгованість	0,45	0,76	1,99	+0,,31	+1,23
Поточні фінансові інвестиції	0,04	0,03	0,03	-0,01	0,00
Гроші та їх еквіваленти	6,06	4,35	4,42	-1,71	+0,07
Інші оборотні активи	4,20	4,37	4,20	+0,17	-0,17
Усього за розділом 2	73,62	75,15	77,21	+1,53	+2,06
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0,00	0,02	0,02	+0,02	0,00
Разом активи	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00

Аналіз даних табл. 2.2 показав, що найбільшу питому вагу у структурі майна підприємства займають оборотні активи – 73,62% у 2021 р., 75,15% у 2022 р., 77,21% у 2023 р. Частка необоротних активів у майні підприємства майже вдвічі менше частки оборотних активів (26,38%, 24,83% і 22,77% відповідно по роках).

Серед складових необоротних активів найбільша питома вага у основних засобів, їх частка у майні підприємства у 2022 р. становить 21,62%, що на 1,48 відсоткових пунктів менше ніж у 2021 р. і 19,23% у 2023 р., шо на 2,39 відсоткових пунктів менше ніж у 2023 р. Цей показник має тенденцію до зменшення, що є негативною тенденцією.

Найменшу питому вагу серед складових необоротних активів займають інші фінансові інвестиції – 0,03% у 2021 р., 0,04% у 2022 р., 0,02% у 2023 р.

До позитивних тенденцій можна віднести зростання питомої ваги нематеріальних активів – з 0,01% у 2021 р. до 0,48% у 2023 р.

Серед складових оборотних активів найбільшу питому вагу займає незавершене виробництво – 34,05% у 2021 р., 35,53% у 2022 р., 35,34% у 2023 р., що обумовлено специфікою виробництва АТ «Мотор Січ».

Найменшу питому вагу серед складових оборотних активів займають товари – 0,04% у 2021-2022 р.. і 0,03% у 2023 р. та поточні фінансові інвестиції – 0,04% у 2021 р. та 0,03% у 2022-2023 рр.

До позитивних тенденцій можна віднести невисоку частку дебіторської заборгованості підприємства – 10,45% у 2021 р., 9,65% у 2022 р., 11,03% у 2023 р., проте, тенденцію до збільшення її питомої ваги у структурі активів підприємства можна вважати негативною.

До негативних тенденцій також можна віднести незначну частку грошових коштів і поточних фінансових інвестицій як високоліквідних активів у майні і в оборотних активах підприємства, яка має тенденцію до зниження (з 6,06% у 2021 р. до 4,42% у 2023 р.).

На рис. 2.2 зобразимо структурні зміни в активах підприємства.

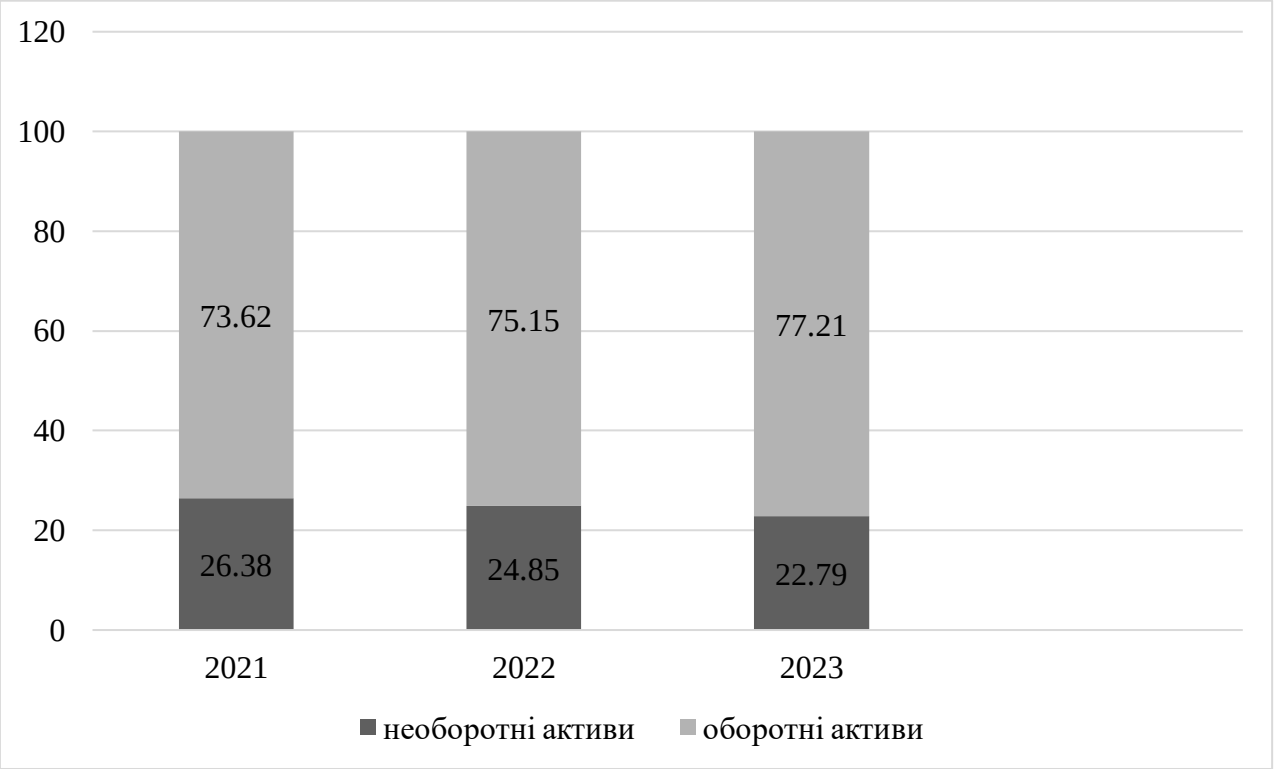

Рисунок 2.2 – Структура майна підприємства АТ «Мотор Січ», %

З урахуванням поділу видів майна за класифікаційними ознаками, нами проведено аналіз складу, структури та динаміки активів балансу АТ «Мотор Січ» (табл. 2.3).

За результатами аналізу складу, структури та динаміки активів балансу підприємства можна сформулювати такі висновки:

– у структурі майна за характером участі в господарському процесі та швидкістю обороту переважають оборотні активи (77,21% у 2023 р.), що пояснюється більшим темпом їх зростання порівняно з необоротними активами;

– за формою функціонування матеріальні активи зросли на 504210 тис. грн. у 2023 р. порівняно з 2022 р. і на 1284244 тис. грн. порівняно з 2021 р. Частка фінансових активів у 2023 р. становила 20,31% проти 21,01% у 2021 р. Відповідно частка матеріальних активів збільшилась з 78,98% у 2021 р. до 79,21% у 2023 р.;

– за чутливістю до інфляційних процесів монетарні активи становили 7129884 тис. грн. у 2023 р., відповідно немонетарні активи – 23560955 тис. грн. Підсумком досліджуваної динаміки стало незначне зменшення частки монетарних активів з 23,73% у 2021 р. до 23,23% у 2023 р. Відповідно відбулось збільшення частки немонетарних активів з 76,27% у 2021 р. до 76,77% у 2023 р.;

– у структурі активів за ознакою рівня ліквідності у 2023 р. найбільшу питому вагу займають низьколіквідні активи – 57,54%, найменшу – високоліквідні – 4,45%. Отже, динаміка структури активів за рівнем ліквідності характеризується негативними змінами.

Таблиця 2.3 – Аналіз складу, структури та динаміки активів АТ «Мотор Січ» за 2021-2023 рр.

Види майна	2021		2022		2023	
	сума, тис. грн.	у % до підсумку	сума, тис. грн.	у % до підсумку	сума, тис. грн.	у % до підсумку
За характером участі в господарському процесі та швидкістю обороту						
Необоротні	7692109	26,38	7308326	24,85	6993421	22,79
Оборотні	21463386	73,62	22101354	75,15	23697418	77,21
Всього	29155495	100,0	29409680	100,0	30690839	100,0
За формою функціонування						
Матеріальні	23026165	78,98	23806199	80,95	24310409	79,21
Нематеріальні	4128	0,01	2698	0,01	146293	0,48
Фінансові	6125202	21,01	5600783	19,04	6234137	20,31
Всього	29155495	100,0	29409680	100,0	30690839	100,0
За чутливістю до інфляційних процесів						
Монетарні	6917488	23,73	6363346	21,64	7129884	23,23
Немонетарні	22238007	76,27	23046334	78,36	23560955	76,77
Всього	29155495	100,0	29409680	100,0	30690839	100,0
За рівнем ліквідності						
Високоліквідні	1779177	6,10	1289152	4,38	1366372	4,45
Середньоліквідні	4181941	14,34	4127359	14,03	4677025	15,24
Низьколіквідні	15502409	53,17	16689323	56,75	17658501	57,54
Важколіквідні	7691968	26,39	7303846	24,84	6988941	22,77
Всього	29155495	100,0	29409680	100,0	30690839	100,0
За джерелами формування						
Чисті активи	20710296	71,03	20281107	68,96	20654458	67,30
Валові активи	29155495	100,0	29409680	100,0	30690839	100,0

Поряд з дослідженням структури і динаміки майна, при оцінці

фінансового стану підприємства, необхідно здійснювати аналіз фінансових ресурсів, тобто капіталу, вкладеного в активи (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Аналіз складу та динаміки фінансових ресурсів АТ «Мотор Січ» за 2021 – 2023 рр., тис. грн.

Показники	2021	2022	2023	Відношення,%	
				2022 р. до 2021 р.	2023 р. до 2022 р.
1. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	280529	280529	280529	100,00	100,00
Додатковий капітал	1665675	1757963	1857492	105,54	105,66
Емісійний дохід	408077	408077	408077	100,00	100,00
Накопичені курсові різниці	6605	9222	10569	139,62	114,61
Резервний капітал	70145	70145	70145	100,00	100,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	18693948	18172470	18446292	97,21	101,51
Усього за розділом 1	20710296	20281107	20654458	97,93	101,84
2.Довгостроковізобов'язання і забезпечення					
Пенсійні зобов'язання	339383	275825	199871	81,27	72,46
Довгострокові кредити банків	106638	79315	-	74,38	-
Інші довгострокові зобов'язання	2058593	2537250	3139218	123,25	123,73
Довгострокові забезпечення	159085	205818	142264	129,38	69,12
Цільове фінансування	850660	715870	600793	84,15	83,92
Усього за розділом 2	3514359	3814078	4082146	108,53	107,03
3.Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткост. кредити банків	280015	86480	18285	30,88	21,14
Векселі видані	236	-	-	-	-
Поточна кред забор-сть за:					
довгостроковими зобов'язаннями	119210	152522	112116	127,94	73,51
товари, роботи, послуги	811051	1858195	2549170	229,11	137,19
розрахунками з бюджетом	123944	190146	194653	153,41	102,37
розрахунками зі страхування	44779	39528	31606	88,27	79,96
розрахунками з оплати праці	134178	124116	109041	92,50	87,85
одержаними авансами	3231904	2638033	2690355	81,62	101,98
розрахунки з учасниками	26508	26505	26504	99,99	99,99
Поточні забезпечення	108204	114298	107772	105,63	94,29
Інші поточні зобов'язання	50810	84672	114733	166,64	135,50
Усього за розділом 3	4930840	5314495	5954235	107,78	112,04
Разом пасиви	29155495	29409680	30690839	100,87	104,36

Дані табл. 2.4 свідчать про загальну тенденцію зростання фінансових ресурсів підприємства за досліджуваний період. Загальна сума фінансових ресурсів у 2022 р. становила 29409680 тис. грн., що на 0,87% більше, ніж у 2021 р., у 2023 р. – 30690839 тис. грн, що на 4,36% більше, ніж у 2022 р.

У 2022 р. порівняно з попереднім роком відбулось незначне зменшення власного капіталу підприємства – на 2,07%, проте у 2023 р. порівняно з 2022 р. відбулось незначне збільшення показника – на 1,84%.

Зростання довгострокових зобов'язань, за рахунок зростання суми інших довгострокових зобов'язань зобов'язань, з 3514359 тис. грн. у 2021 р. до 3814078 тис. грн. у 2022 р. та збільшення поточних зобов'язань у 2022 р. на 7,78% порівняно з 2021 р., та на 12,04% у 2023 р. порівняно з 2022 р.

Відбулось значне зростання поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з товари, роботи, послуги – на 129,11% у 2022 р. порівняно з 2021 р., на 37,19% у 2023 р. порівняно з 2022 р., за розрахунки бюджетом – на 53,41%. Поточні забезпечення зросли на 5,63% у 2022 р. порівняно з 2021 р., але зменшились на 5,71% у 2023 р. порівняно з 2022 р.

У ринкових умовах господарювання фінансові ресурси мають дуже велике значення, оскільки це єдиний вид ресурсів підприємства, що перетворюється безпосередньо з мінімальним тимчасовим проміжком у будь-який інший вид ресурсів. Ці ресурси задовольняють усі потреби, які виникли або можуть виникнути у підприємства щодо поточної діяльності підприємства та його розвитку [36].

На рис. 2.3 зображено динаміку фінансових ресурсів підприємства АТ «Мотор Січ». За наведеними даними спостерігається така тенденція: зменшення показників власного капіталу – з 20710296 тис. грн. у 2021 р. до 20654458 тис. грн. у 2023 р. Водночас відбувається збільшення суми довгострокових зобов'язань підприємства – з 3514359 тис. грн. у 2021 р. зменшення до 3814078 тис. грн. у 2022 р., та збільшення до 4082146 тис. грн. у 2023 р. Величина поточних зобов'язань підприємства – зросла з 4930840 тис. грн. у 2021 р. до 5954235 тис. грн. у 2023 р.

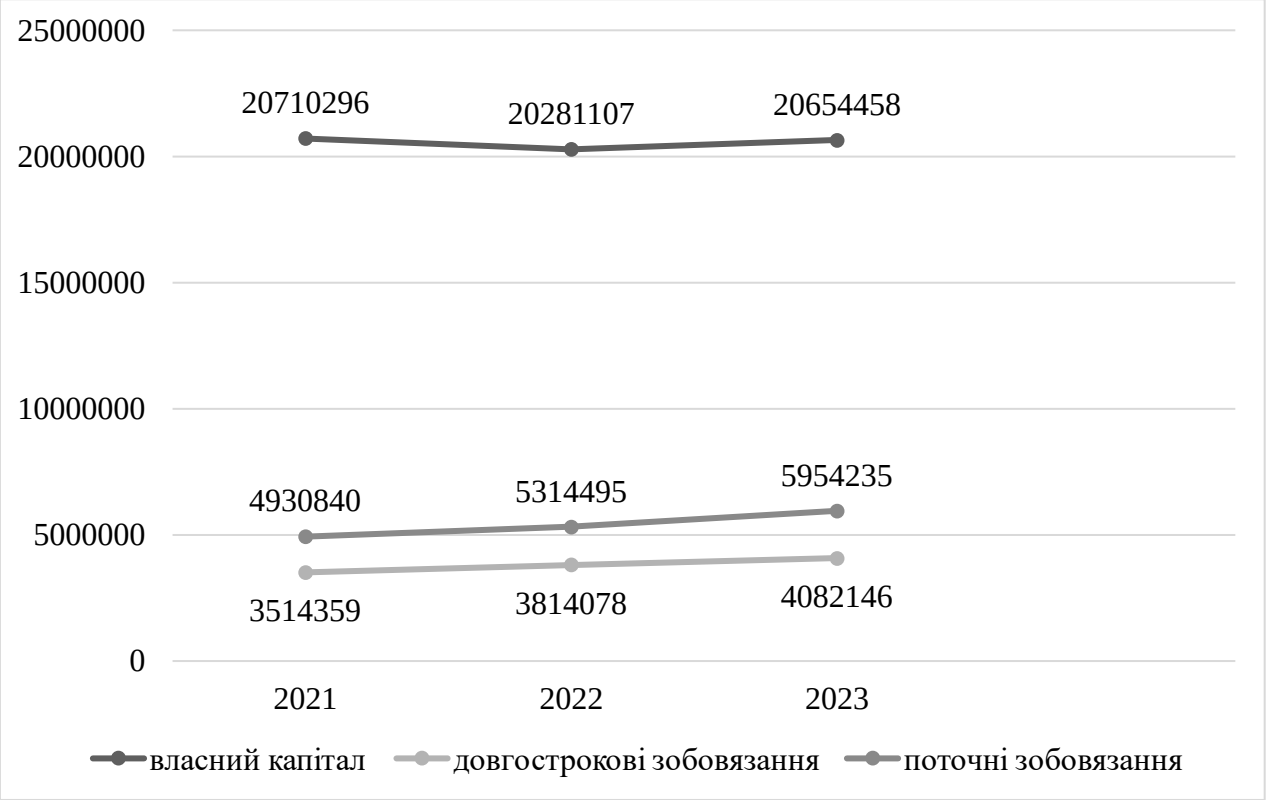

Рисунок 2.3 – Динаміка фінансових ресурсів АТ «Мотор Січ», тис. грн.

Вертикальний аналіз фінансових ресурсів – структурний аналіз балансу підприємства, він дає змогу вивчити структуру пасивів підприємства, тобто частину власного капіталу, довгострокових зобов'язань, поточних зобов'язань і забезпечень в загальній сумі пасивів балансу.

Метою цього аналізу є вивчення структури та динаміки ресурсів підприємства та джерел їх формування для ознайомлення з загальною картиною його фінансового стану [37].

Структурний аналіз несе орієнтовний характер, оскільки в результаті його проведення ще не має можливості дати кінцеву оцінку якості фінансового стану підприємства, для отримання якого є необхідним розрахунок спеціальних коефіцієнтів.

Структурному аналізу передує загальна оцінка динаміки пасивів організації, що отримується шляхом співставлення темпів приросту/зниження пасивів з темпами приросту/зниження фінансових результатів [38].

У табл. 2.5 наведено дані вертикального аналізу пасиву аналітичного

балансу підприємства.

Таблиця 2.5 – Аналіз структури фінансових ресурсів АТ «Мотор Січ» за 2021 – 2023 рр., %

Показники	2021	2022	2023	Відхилення (+,-) ,%	
				2022 р.від 2021 р.	2023 р. до 2022 р.
1.Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	0,96	0,95	0,91	-0,01	-0,04
Додатковий капітал	5,71	5,98	6,05	+0,27	+0,07
Емісійний дохід	х	х	х	х	х
Накопичені курсові різниці	х	х	х	х	х
Резервний капітал	0,24	0,24	0,23	0,00	-0,01
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	64,12	61,79	60,10	-2,33	-1,69
Усього за розділом 1	71,03	68,96	67,30	-2,07	-1,66
2.Довгостроковізобов’язання і забезпечення					
Пенсійні зобов’язання	1,16	0,94	0,65	-0,22	-0,29
Довгострокові кредити банків	0,37	0,27	0,00	-0,10	-0,27
Інші довгострокові зобов’язання	7,06	8,63	10,23	+1,57	+1,60
Довгострокові забезпечення	0,55	0,70	0,46	+0,15	-0,24
Цільове фінансування	2,92	2,43	1,96	-0,49	-0,47
Усього за розділом 2	12,05	12,97	13,30	+0,92	+0,33
3.Поточні зобов’язання і забезпечення					
Короткост. кредити банків	0,96	0,29	0,06	-0,67	-0,23
Векселі видані	0,00	-	-	-	-
Поточна кред забор-сть за:					
довгостроковими зобов’язаннями	0,41	0,52	0,37	+0,11	-0,15
товари, роботи, послуги	2,78	6,32	8,31	+3,54	+1,99
розрахунками з бюджетом	0,43	0,65	0,63	+0,22	-0,02
розрахунками зі страхування	0,15	0,13	0,10	-0,02	-0,03
розрахунками з оплати праці	0,46	0,42	0,36	-0,04	-0,06
одержаними авансами	11,09	8,97	8,77	-2,12	-0,20
розрахунки з учасниками	0,09	0,09	0,09	0,00	0,00
Поточні забезпечення	0,37	0,39	0,35	+0,02	-0,04
Інші поточні зобов’язання	0,17	0,29	0,37	+0,12	+0,08
Усього за розділом 3	16,92	18,07	19,40	+1,15	+1,33
Разом пасиви	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00

На рис. 2.4 зображено структуру фінансових ресурсів підприємства АТ «Мотор Січ» за основними складовими.

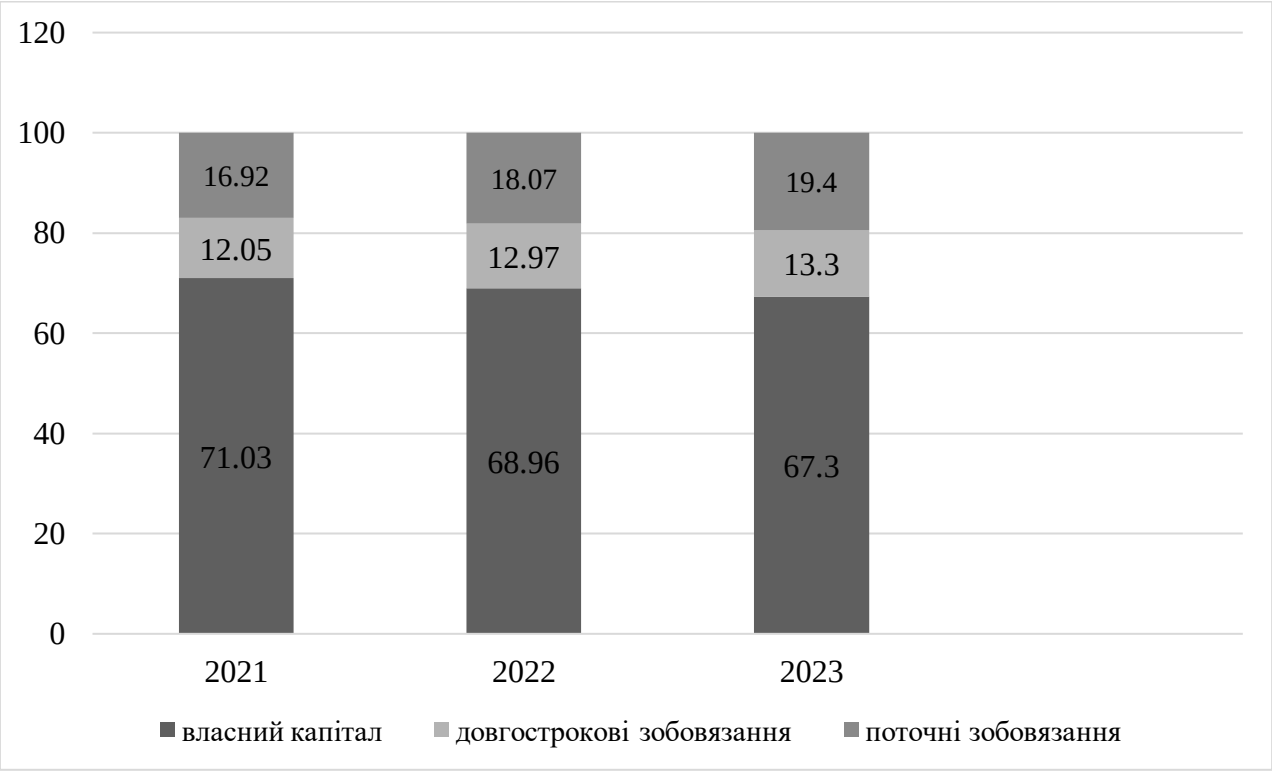

Рисунок 2.4 – Структура фінансових ресурсів АТ «Мотор Січ», %

Результати горизонтального та вертикального аналізу джерел формування капіталу підприємства свідчать про наявність негативних та позитивних тенденцій у майновому стані підприємства. У структурі фінансових ресурсів питома вага власного капіталу займає високу частку, яка поступово знижується: 71,03% у 2021 р.; 68,96% у 2022 р. і 67,30% у 2023 р. Питома вага поточних зобов'язань підприємства – 16,92% у 2021 р.; 18,07% у 2022 р. і 19,40% у 2023 р. Питома вага довгострокових зобов'язань у 2021 р. – 12,05%; у 2022 р. – 12,97%; у 2023 р. – 13,30%. За 2021-2023 рр. у структурі фінансових ресурсів підприємства дещо змінилось співвідношення довгострокових та поточних зобов'язань на користь поточних зобов'язань. Збільшення частки заборгованості підприємства свідчить про зменшення фінансової стійкості підприємства та про погіршення стану розрахунків з кредиторами.

Аналізуючи структуру джерел формування капіталу, необхідно враховувати особливості кожної їх складової. Аналіз складу, структури та динаміки пасивів балансу підприємства за видами джерел формування капіталу наведено у табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Аналіз складу, структури та динаміки пасивів балансу АТ «Мотор Січ» за 2021-2023 рр.

Види джерел формування капіталу	2021		2022		2023	
	сума, тис. грн.	у % до підсумку	сума, тис. грн.	у % до підсумку	сума, тис. грн.	у % до підсумку
За характером формування (власністю)						
Власний капітал	20710296	71,03	20281107	68,96	20654458	67,30
Позиковий капітал	8445199	28,97	9128573	31,04	10036381	32,70
Всього	29155495	100,0	29409680	100,0	30690839	100,0
За рівнем відповідальності власного капіталу						
Статутний і пайовий	280529	1,35	280529	1,38	280529	1,36
Додатковий	20429767	98,65	20000578	98,62	20373929	98,64
Всього	20710296	100,0	20281107	100,0	20654458	100,0
За тривалістю використання						
Постійний	24224655	83,08	24095185	81,93	24736604	80,60
Змінний	4930840	16,92	5314495	18,07	5954235	19,40
Всього	29155495	100,0	29409680	100,0	30690839	100,0
За періодом погашення зобов’язань						
Поточні	4930840	58,39	5314495	58,22	5954235	59,33
Довгострокові	3514359	41,61	3814078	41,78	4082146	40,67
Всього	8445199	100,0	9128573	100,0	10036381	100,0
За терміновістю сплати зобов’язань						
Найбільш термінові	4531615	53,66	5075493	55,60	5823834	58,03
Короткострокові	399225	4,73	239002	2,62	130401	1,30
Довгострокові	3514359	41,61	3814078	41,78	4082146	40,67
Всього	8445199	100,0	9128573	100,0	10036381	100,0

За результатами аналізу складу, структури та динаміки пасивів балансу АТ «Мотор Січ» за 2021-2023 рр. можна сформулювати такі висновки:

– у структурі пасивів за характером формування (власністю) частка власного капіталу у 2023 р. зменшилась до 68,96%, порівняно з 2021 р. – 71,03%. Частка позикового капіталу відповідно збільшилась з 28,97% у 2021 р. до 32,70% у 2023 р.;

– за рівнем відповідальності власного капіталу частка статутного і пайового капіталу майже не змінилась – 1,35% у 2021 р. до 1,36% у 2023 р.;

– за тривалістю використання постійний капітал зменшився з 24224655 тис. грн. у 2021 р. до 24095185 тис. грн. у 2022 р. У структурі частка постійного капіталу також знизилась з 83,08% у 2021 р. до 80,60% у 2023 р., частка змінного капіталу відповідно збільшилась;

– за періодом погашення поточні зобов'язання збільшились з 4930840 тис. грн. у 2021 р. до 5954235 тис. грн. у 2023 р. У результаті частка поточних зобов'язань у зобов'язаннях дещо збільшилась з 58,39% у 2021 р. до 59,33% у 2023 р., частка довгострокових зобов'язань відповідно зменшилась;

– у структурі зобов'язань за ознакою терміновості сплати частка найбільш термінових зобов'язань дещо зросла з 53,66% у 2021 р. до 58,03% у 2023 р., частка довгострокових зобов'язань зменшилась з 41,61% до 40,67% відповідно. Зміни у структурі зобов'язань за терміновістю сплати пояснюються тим, що у 2023 р. порівняно з попередніми роками найбільш термінові зобов'язання збільшились до 5823834 тис. грн., которкострокові зобов'язання значно зменшились – з 399225 тис. грн. до 130401 тис. грн.

В цілому, можна стверджувати, що на АТ «Мотор Січ» за період, що досліджувався, суттєвих структурних зрушень не відбулось.

Неврахування зовнішніх факторів, що впливають на діяльність суб'єкта господарювання, може призвести до фінансових труднощів і банкрутства підприємств. Аналітичні дослідження ускладнюються в умовах нестабільності ринкових параметрів підприємництва, державного регулювання та ділового партнерства, необхідності швидкого реагування на зміни зовнішнього та внутрішнього економічного середовища [39].

У процесі аналізу фінансових результатів діяльності підприємства встановлюються причини виявлених збитків, розробляються заходи, спрямовавані на їх усунення, визначається вплив окремих факторів на величину прибутку, розробляються рекомендації з його максимізації за рахунок використання внутрішніх і зовнішніх чинників економічного зростання [40].

Результати економічного аналізу використовуються для обгрунтування планових завдань і нормативів, які встановлюються на основі фактично досягнутих показників, проаналізованих з погляду можливостей їх покращення. З метою аналізу фінансового стану підприємства та оцінки ефективності діяльності підприємства необхідно зробити аналіз виробничо-господарської діяльності за основними техніко-економічними показниками (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 – Динаміка показників виробничо-господарської діяльності підприємства АТ «Мотор Січ» за 2021-2023 рр., тис. грн.

Показники	2021	2022	2023	Відношення,%	
				2022 р. до 2021 р.	2023 р. до 2022 р.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	13718770	10445306	8554789	76,14	81,90
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	9201102	6760335	5090429	73,47	75,30
Валовий прибуток	4517668	3684971	3464360	81,57	94,01
Інші операційні доходи	724573	1533927	988284	211,70	64,43
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	320563	271748	142361	84,77	52,39
Адміністративні витрати	1591072	1334782	1141244	83,89	85,50
Витрати на збут	785641	491235	316687	62,53	64,47
Інші операційні витрати	1575946	2567917	1976425	162,94	76,97
Фінансовий результат від операційної діяльності - прибуток	1289582	824964	1018288	63,97	123,43
Дохід від участі в капіталі	1433	2280	1493	159,11	65,48
Інші фінансові доходи	221	238	2036	107,69	855,46
Інші доходи	88102	1387	618	1,57	44,56
Фінансові витрати	265837	301092	313284	113,26	104,05
Втрати від участі в капіталі	1106	10732	818	970,34	7,62
Інші витрати	1521	892368	359789	58669,82	40,32
Фінансовий результат до оподаткування -прибуток	1110874	-	348544	х	х
збиток	-	375323	-	х	х
Витрати (дохід) з податку на прибуток	-652599	-209660	-94477	32,13	45,06
Чистий прибуток	458275	-	254067	х	х
Збиток	-	584983	-	х	х

Дані табл. 2.7 свідчать про поступове зменшення показників чистого доходу від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції у 2022 р. порівняно з 2021 р. – зменшення на 23,86%, у 2023 р. порівняно з 2022 р. – зменшення на 18,10%; собівартість продукції змінилась відповідно на 26,53% та 24,70%. Показники валового прибутку також знизилися у 2022 р. порівняно з 2021 р. і становили 18,43%; у 2023 р. порівняно з 2022 р. відбулось зниження на 5,99%.

Інші операційні доходи суттєво зросли у 2022 р. порівняно з 2021 рр. і становили 111,70%; у 2023 р. порівняно з 2022 р. відбулось зменшення цього показника майже наполовину.

За цей період адміністративні витрати дещо знизились (на 16,11%), витрати на збут – на 37,47% та інші операційні витрати зросли на 62,94% у 2022 р. порівняно з 2021 р., але зменшились у 2023 р. порівняно з 2022 р. на 14,50% та 35,53% відповідно. Як наслідок, фінансовий результат від операційної діяльності підприємства за весь період дослідження – прибуток, який у 2021 р. склав 1289582 тис. грн., у 2022 р. – 824964 тис. грн., у 2023 р. – 1018288 тис. грн.

Показник фінансових витрат у 2023 р. порівняно з 2021-2022 рр. дещо збільшився і становить у 2021 р. – 265837 тис. грн., у 2022 р. – 301092 тис. грн., у 2023 р. – 313284 тис. грн. Фінансовим результатом діяльності підприємства до оподаткування є збиток, значення якого у 2022 р. перевищило значення 2021 р. на 260,27%.

Внаслідок значного зростання втрат від участі в капіталі та інших витрат, загальним результатом діяльності підприємства за 2022 р. є збиток у розмірі 584983 тис. грн. Це відбулось внаслідок значного перевищення фінансових витрат над фінансовими доходами підприємства.

Загальним результатом діяльності підприємства за 2021 р. та 2023 р. є прибуток, у розмірі 458275 тис. грн. та 254067 тис. грн. відповідно.

Проведемо аналіз формування, структури та динаміки фінансових результатів діяльності підприємства (табл. 2.8).

Таблиця 2.8 – Аналіз формування, структури та динаміки фінансових результатів діяльності АТ «Мотор Січ» за 2021 –2023 рр.

Показники	2021 р.		2022 р.		2023 р.		2023 р. у % до	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	2021 р.	2022 р.
Чистий дохід від реалізації продукції	13718770	х	10445306	х	8554789	х	62,36	81,90
Операційні витрати, у т.ч.:	13153761	100,0	11154269	100,0	8524785	100,0	64,81	76,43
- собівартість реалізованої продукції	9201102	69,95	6760335	60,61	5090429	59,71	55,32	75,30
- адміністративні витрати	1591072	12,10	1334782	11,97	1141244	13,40	71,73	85,50
- витрати на збут	785641	5,97	491235	4,40	316687	3,71	40,31	64,47
- інші операційні витрати	1575946	11,98	2567917	23,02	1976425	23,18	х	х
Валовий прибуток	4517668	х	3684971	х	3464360	х	76,68	94,01
У % до чистого доходу від реалізації продукції	х	32,93	х	35,28	х	40,50	х	х
Прибуток (збиток) від операційної діяльності	1289582	х	824964	х	1018288	х	78,96	123,43
Фінансові та інвестиційні доходи	89756	х	3905	х	4147	х	4,62	106,20
Фінансові та інвестиційні витрати	268464	х	1204192	х	673891	х	251,02	55,96
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	1110874	х	-375323	х	348544	х	31,38	х
Витрати з податку на прибуток	652599	х	209660	х	94477	х	14,48	45,06
Чистий прибуток (збиток)	458275	х	-584983	х	254067	х	55,44	х
У % до чистого доходу від реалізації продукції	х	3,34	х	х	х	2,97	х	х
У % до валового прибутку	х	10,14	х	х	х	7,33	х	х

За даними табл. 2.8, чистий дохід від реалізації продукції зменшився з 13718770 тис. грн. у 2021 р. до 10445306 тис. грн. у 2022 р., до 8554789 тис. грн. у 2023 р. Пропорційно відбулось зменшення операційних витрат з 13153761 тис. грн. у 2021 р., до 11154269 тис. грн. у 2022 р., до 8524785 тис. грн. у 2023 р.

У структурі операційних витрат суттєвих зрушень не відбулось: найбільшу питому вагу займає собівартість реалізованої продукції – 59,71% у

2023 р. Темп зниження чистого доходу від реалізації продукції випереджає темп зниження операційних витрат, що є негативною тенденцією. Частка валового прибутку в чистому доході дещо зросла з 32,93% у 2021 р. до 40,50% у 2023 р. Прибуток від операційної діяльності у 2023 р. на 21,04% менше прибутку у 2021 р., на 23,43% більше 2022 р. Чистий прибуток у 2023 р. менше 2021 р. на 44,56%. У 2023 р. підприємство мало чистий прибуток у розмірі 254067 тис. грн., що становить 2,97% від чистого доходу від реалізації продукції і 7,33% від валового прибутку проти 3,34% та 10,14% у порівняні з 2021 р.

На рис. 2.5 зображено результати діяльності АТ «Мотор Січ» за основними показниками.

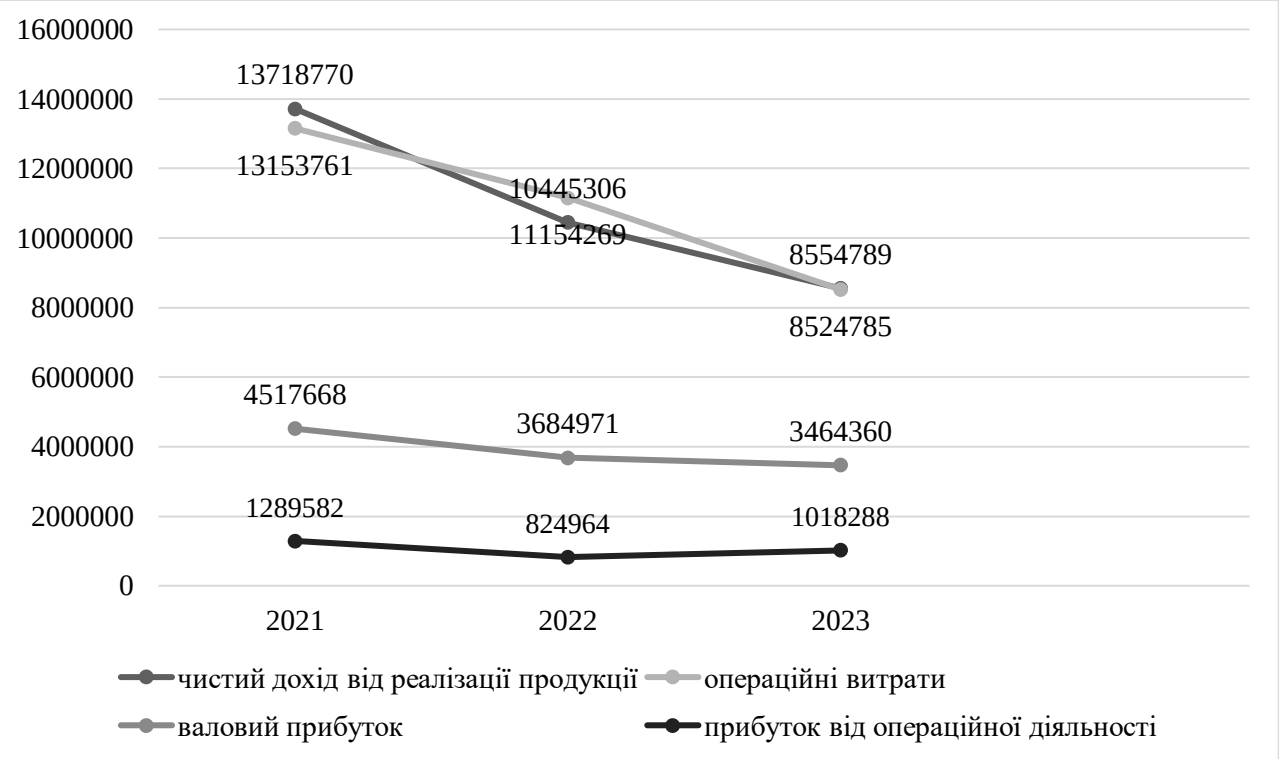

Рисунок 2.5 – Динаміка фінансових результатів діяльності АТ «Мотор Січ» за 2021 –2023 рр., тис. грн.

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства дає змогу встановити наявність (чи відсутність) в організації фінансових труднощів, виявити їх причини та розробити заходи щодо їх усунення.

2.2 Аналіз руху грошових потоків АТ «Мотор Січ»

Основною причиною неплатоспроможності підприємств є низька забезпеченість високоліквідними активами, тобто грошовими коштами. Стійкий фінансовий стан суб'єктів господарювання можливий за умови ефективного контролю за рухом грошових коштів і поліпшення управління грошовими потоками.

Грошові кошти обслуговують різноманітні аспекти операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства. Кожна господарська операція супроводжується або надходженням, або витрачанням грошей.

Відповідно до НП(С)БО 1, рух грошових коштів – це надходження і вибуття грошей та їхніх еквівалентів.

Грошові потоки підприємства характеризується сукупними доходами і витратами, що забезпечуються надходженнями і виплатами грошових коштів і відповідно позитивним та негативним їх рухом [41].

У кожному випадку грошовий потік означає фактичну величину розподілених у просторі і часі надходжень і виплат грошових коштів, що формуються в процесі діяльності господарюючих систем, сферу яких становлять господарсько-виробничі, організаційно-господарські та внутрішньо-господарські відносини.

Аналіз руху грошових коштів підприємства починається з вивчення динаміки надходжень, видатків і формування чистого грошового потоку. Це дає змогу розкрити і охарактеризувати тенденції розвитку обсягів господарської діяльності в цілому і за окремими об'єктами щодо доходів, витрат та фінансових результатів, а також їх збалансованості в часі [42].

Паралельно оцінюють динамічні зміни показників у просторі за джерелами грошових потоків. Зокрема, це можуть бути окремі постачальники, покупці, податкові платежі, витрати на соціальні потреби, види оплати праці, банківські установи, сегменти ринку, структурні підрозділи.

Аналіз руху грошових коштів за джерелами надходження і витрачання за

елементами при прямому методі їх визначення наведено в табл. 2.9, 2.10 і 2.11.

Таблиця 2.9 – Аналіз руху грошових коштів АТ «Мотор Січ» у результаті операційної діяльності при прямому методі їх розрахунку за 2021 – 2023 рр., тис. грн.

Показники	2021	2022	2023	Відношення, %	
				2022 р. до 2021 р.	2023 р. до 2022 р.
Надходження від:					
реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	6637650	5832922	4347707	87,88	74,54
повернення податків і зборів	734499	279229	654613	38,02	234,44
цільового фінансування	63942	61929	54627	96,85	88,21
отримання субсидій, дотацій	375	28	79	7,47	282,14
авансів від покупців і замовників	8350721	4194609	6251659	50,23	149,04
повернення авансів	171600	90740	117030	52,88	128,97
відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3350	15961	36355	476,45	227,77
операційної оренди	16407	12201	24803	74,36	203,29
інші надходження	30383	874458	305383	2878,12	34,92
Витрачання на оплату:					
товарів (робіт, послуг)	611117	173772	192408	28,44	110,72
праці	2461698	2299451	2300174	93,41	100,03
відрахувань на соціальні заходи	682137	655904	642164	96,15	97,91
зобов’язань з податків і зборів, в т.ч.:	908944	872662	1047941	96,01	120,09
-зобов’язань з податку на прибуток	271833	242964	381101	89,38	156,85
-зобов’язань з податку на додану вартість	1024	1462	64371	142,77	4402,94
-зобов’язань з інших податків і зборів	636087	628236	602469	98,77	95,90
авансів	9929988	6629622	5844044	66,76	88,15
повернення авансів	25980	93999	5702	361,81	6,07
цільових внесків	29498	21712	8338	73,60	38,40
інші витрачання	551360	1516292	382481	275,01	25,22
Чистий рух коштів від операційної діяльності	807830	-901365	1368925	111,58	151,87

За даними табл. 2.9 можна зробити висновок, що за період, що

аналізується, відбулись зміни величини чистого руху коштів від операційної діяльності. Цей показник у 2022 р. становить 111,58% від 2021 р., у 2023 р. – 151,87% - від 2022 р. Якщо проаналізувати показники 2023 р. по відношенню до 2022 р., то за багатьма показниками і надходження і витрачання відбулось збільшення. Слід зазначити, що показники надходжень мають більші темпи зростання порівняно з показниками витрачання. Проте, надходження від реалізації товарів, робіт, послуг мають тенденцію до зменшення за весь період, що аналізується. Особливо високі показники зростання мають надходження від повернення податків і зборів – 234%.

Таблиця 2.10 – Аналіз руху грошових коштів АТ «Мотор Січ» у результаті інвестиційної діяльності при прямому методі їх розрахунку за 2021 – 2023 рр., тис. грн.

Показники	2021	2022	2023	Відношення, %	
				2022 р. до 201 р.	2023 р. до 2022 р.
Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Надходження від:					
реалізації фінансових інвестицій	-	4476	-	-	-
реалізації необоротних активів	77	4650	258	6038,96	5,55
отриманих відсотків	215	235	6782	109,30	2885,96
дивідендів	3	2	1	66,67	50,00
погашення позик	100	200	6000	200,00	3000,00
інші надходження	18296	17905	15102	97,86	84,35
Витрачання на:					
придбання необоротних активів	254028	133275	33041	52,46	24,79
надання позик	3300	390	-	11,82	-
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-238637	-106197	-4898	44,50	4,61

Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності підприємства має від’ємне значення на протязі всього досліджуваного періоду. Цей показник у 2021 р. становив 238637 тис. грн., у 2022 р. – 106197 тис. грн., тобто 44,50% від 2021 р., у 2023 р. – 4898 тис. грн., тобто 4,61% від 2022 р. Така тенденція пояснюється значним перевищення витрат над надходження грошових коштів.

У 2023 р. надходження від реалізації необоротних активів у сумі 258 тис. грн. становлять 5,55% від попереднього року. Проте величина витрачання на придбання необоротних активів у 2023 р. становить 24,79% від попереднього року.

Таблиця 2.11 – Аналіз руху грошових коштів АТ «Мотор Січ» у результаті фінансової діяльності при прямому методі їх розрахунку за 2021 – 2023 рр., тис. грн.

Показники	2021	2022	2023	Відношення, %	
				2022 р. до 2021 р.	2023 р. до 2022 р.
Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
Надходження від:					
отримання позик	160751	-	-	-	-
Витрачання на:					
погашення позик	388154	202508	244582	52,17	120,78
сплату дивідендів	5	-	2	-	-
сплату відсотків	31054	18180	8017	58,54	44,10
інші платежі	32062	37020	35998	115,46	97,24
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	-290524	-257708	-288599	88,70	111,99
Чистий рух грошових коштів за звітний період	278669	-1265270	1075428	х	х
Залишок коштів на початок року	1654174	1751479	806435	105,88	46,04
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	-53379	320226	23045	х	7,20
Залишок коштів на кінець року	1879464	806435	1904908	42,91	236,21

Негативна тенденція спостерігається за результатами фінансової діяльності підприємства. Надходження у результаті фінансової діяльності підприємства тільки за 2021 р. – від отримання позик у розмірі 160751 тис грн. За 2022-2023 рр відсутні надходження від фінансової діяльності. Як результат, чистий рух коштів від фінансової діяльності 2021-2023 рр має від’ємне значення: за 2021 р. -290524 тис. грн., за 2022 р. -257708 тис. грн.,за 2023 р. -288599 тис. грн.

В цілому чистий рух грошових коштів має від’ємне значення за

результатами 2022 р. – -1265270 тис. грн., у 2021 р. – позитивне значення становить – 278669 тис. грн., у 2023 р. – 1075428 тис. грн.

Залишок коштів на кінець року по роках становить: у 2021 р. – 1879464 тис. грн., у 2022 р. – 806435 тис. грн., тобто 42,91% від попереднього, у 2023 р. – 1904908 тис. грн., тобто 236,21% від попереднього.

На рис. 2.6 наочно зображено динаміку руху грошових коштів підприємства за 2021-2023 рр. за всіма видами діяльності.

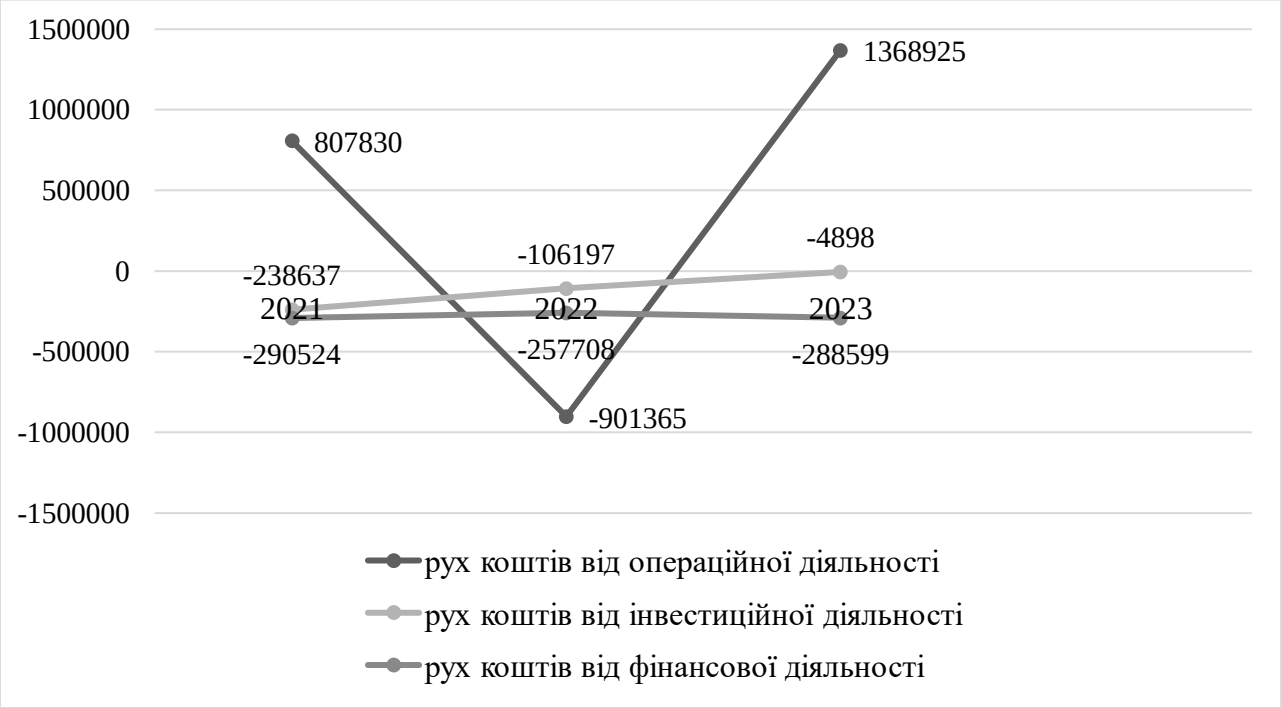

Рисунок 2.6 – Рух грошових коштів АТ «Мотор Січ» від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності за 2021-2023 рр., тис. грн.

Аналіз руху коштів підприємства передбачає розрахунок сум їх надходжень і витрачань у розрізі окремих видів діяльності, визначення загального залишку коштів на підприємстві, порівняння даних звітного періоду з попереднім, встановлення причин зміни надходжень і витрачань. За прямого методу грошовий потік розраховується як різниця між надходженням грошових коштів і витратами, пов’язаними з їх витрачанням [43]. Аналіз руху грошових коштів у розрізі видів діяльності при прямому методі їх розрахунку наведено в табл. 2.12, 2.13, 2.14.

Таблиця 2.12 – Аналіз руху грошових коштів у розрізі видів діяльності АТ «Мотор Січ» за напрямами прямого методу їх розрахунку за 2021 р.

Показники	Грошовий потік							
	всього		у т. ч. за видами діяльності					
	сума, тис. грн.	питома вага, %	операційна		інвестиційна		фінансова	
			сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %
Залишок грошових коштів на початок періоду	1654174	х	-	-	-	-	-	-
Надходження грошових коштів, всього:	16187994	100,0	16008552	100,0	18691	100,0	160751	100,0
від покупців	6637727	40,32	6637650	41,46	77	0,41	-	-
повернення податків і зборів	734499	4,46	734499	4,59	-	-	-	-
цільове фінансування	63942	0,40	63942	0,39	-	-	-	-
отримання субсидій	375	0,00	375	0,00	-	-	-	-
авансів від покупців і замовників	8350721	50,73	8350721	52,16	-	-	-	-
повернення авансів/позик	332451	2,02	171600	1,07	100	0,54	160751	100,00
відсотки за депозит	3565	0,02	3350	0,02	215	1,15	-	-
операц. оренда	16407	0,09	16407	0,10	-	-	-	-
інші надходження	322102	1,96	30383	0,19	18299	97,90	-	-
Витрачено грошових коштів, всього:	15909325	100,0	15200722	100,0	257328	100,0	451275	100,0
оплата за товари, послуги, роботи, необоротні активи	865145	5,44	611117	4,02	254028	98,72	-	-
виплати персоналу з оплати праці	3143835	19,76	3143835	20,68	-	-	-	-
податкові зобов'язання і збори	908944	5,71	908944	5,98	-	-	-	-
аванси	9955968	62,58	9955968	65,50	-	-	-	-
сплачені позики	391454	2,46	-	-	3300	1,28	388154	86,01
сплачені відс./дивіденди	31059	0,19	-	-	-	-	31059	6,88
інші витрачання	612920	3,85	580858	3,82	-	-	32062	7,11
Чистий рух грошових коштів	278669	х	807830	х	-238637	х	-290524	х
Залишок коштів на кінець періоду	1879464	х	-	-	-	-	-	-

Таблиця 2.13 – Аналіз руху грошових коштів у розрізі видів діяльності АТ «Мотор Січ» за напрямами прямого методу їх розрахунку за 2022 р.

Показники	Грошовий потік							
	всього		у т. ч. за видами діяльності					
	сума, тис. грн.	питома вага, %	операційна		інвестиційна		фінансова	
			сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %
Залишок грошових коштів на початок періоду	1879464	х	-	-	-	-	-	-
Надходження грошових коштів, всього:	11389517	100,0	11362049	100,0	27468	100,0	-	-
від покупців	5837572	50,38	5832922	51,34	4650	16,93	-	-
повернення податків і зборів	279229	2,41	279229	2,46	-	-	-	-
цільове фінансування	66405	0,57	61929	0,55	4476	16,30	-	-
отримання субсидій	28	0,00	28	0,00	-	-	-	-
авансів від покупців і замовників	4194609	36,18	4194609	36,92	-	-	-	-
повернення авансів/позик	293448	2,53	90740	0,80	200	0,73	-	-
відсотки за депозит	16198	0,14	15961	0,14	237	0,86	-	-
операц. оренда	12201	0,10	12201	0,10	-	-	-	-
інші надходження	892363	7,69	874458	7,69	17905	65,18	-	-
Витрачено грошових коштів, всього:	12654787	100,0	12263414	100,0	133665	100,0	257708	100,0
оплата за товари, послуги, роботи, необоротні активи	307047	2,47	173772	1,31	133275	99,71	-	-
виплати персоналу з оплати праці	2955355	23,73	2955355	22,27	-	-	-	-
податкові зобов’язання і збори	872662	7,01	872662	13,15	-	-	-	-
аванси	6723621	53,99	6723621	51,67	-	-	-	-
сплачені позики	390	0,00	-	-	390	0,29	202508	78,58
сплачені відс./дивіденди	18180	0,15	-	-	-	-	18180	7,05
інші витрачання	1575024	12,65	1538004	12,00	-	-	37020	14,37
Чистий рух грошових коштів	-1265270	х	-901365	х	-106197	х	-257708	х
Залишок коштів на кінець періоду	806435	х	-	-	-	-	-	-

Таблиця 2.14 – Аналіз руху грошових коштів у розрізі видів діяльності АТ «Мотор Січ» за напрямами прямого методу їх розрахунку за 2023 р.

Показники	Грошовий потік							
	всього		у т. ч. за видами діяльності					
	сума, тис. грн.	питома вага, %	операційна		інвестиційна		фінансова	
			сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %
Залишок грошових коштів на початок періоду	806435	х	-	-	-	-	-	-
Надходження грошових коштів, всього:	11820399	100,0	11792256	100,0	28143	100,0	-	-
від покупців	4347965	36,78	4347707	36,87	258	0,92	-	-
повернення податків і зборів	654613	5,54	654613	5,55	-	-	-	-
цільове фінансування	54627	0,46	54627	0,46	-	-	-	-
отримання субсидій	79	0,00	79	0,00	-	-	-	-
авансів від покупців і замовників	6251659	52,90	6251659	53,01	-	-	-	-
повернення авансів/позик	123030	1,04	117030	1,00	6000	21,32	-	-
відсотки за депозит	43138	0,36	36355	0,31	6783	24,10	-	-
операц. оренда	24803	0,21	24803	0,21	-	-	-	-
інші надходження	320485	2,71	305383	2,59	15102	53,66	-	-
Витрачено грошових коштів, всього:	10744971	100,0	10423331	100,0	33041	100,0	288599	100,0
оплата за товари, послуги, роботи, необоротні активи	225449	2,09	192408	1,85	33041	100,00	-	-
виплати персоналу з оплати праці	2942338	27,38	2942338	28,23	-	-	-	-
податкові зобов’язання і збори	1047941	9,75	1047941	10,05	-	-	-	-
аванси	5849746	54,44	5849746	56,12	-	-	-	-
сплачені позики	244582	2,28	-	-	-	-	244582	84,75
сплачені відс./дивіденди	8019	0,07	-	-	-	-	8019	2,78
інші витрачання	426817	3,99	390819	3,75	-	-	35998	12,47
Чистий рух грошових коштів	1075428	х	1368925	х	-4898	х	-288599	х
Залишок коштів на кінець періоду	1904908	х	-	-	-	-	-	-

За даними, наведеними у табл. 2.12, 2.13, 2.14 можна зробити висновки, що найбільша сума грошових коштів за період, що аналізується, була отримана в результаті операційної діяльності – 807830 тис. грн. у 2021 р., внаслідок перевищення суми витрачання над сумою надходження, у 2022 р. цей показник має від'ємне значення у розмірі -901365 тис. грн., 1368925 тис. грн. у 2023 р., зокрема, від покупців продукції, товарів, робіт, послуг – 40,77%, 51,34%, 36,87% відповідно. Основними складовими витрат коштів у процесі операційної діяльності є витрати на аванси – 9955968 тис. грн. або 65,50% у 2021 р., 6723621 тис. грн., або 51,67% у 2022 р., 5849746 тис. грн., або 56,12% у 2023 р.

У наведених таблицях окремо згруповано надходження і видатки, пов'язані з інвестиційною і фінансовою діяльністю.

Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності підприємства має від'ємне значення на протязі 2021-2023 рр. Цей показник у 2021 р. становив -238637 тис. грн., у 2022 р. – -106197 тис. грн., у 2023 р. – -4898 тис. грн. Така тенденція пояснюється значним перевищення витрат над надходження грошових коштів.

Негативна тенденція спостерігається за результатами фінансової діяльності підприємства. Чистий рух коштів від фінансової діяльності також має від'ємне значення: у 2021 р. – -290524 тис. грн., у 2022 р. – -257708 тис. грн., у 2023 р. – -288599 тис. грн. Така тенденція пояснюється значним перевищення витрат над надходження грошових коштів від фінансової діяльності.

В цілому чистий рух грошових коштів має позитивне значення: за результатами 2021 р. – 278669 тис. грн., та у 2023 р. – 1075428 тис. грн. За результатами 2022 р. чистий рух грошових коштів підприємства має від'мне значення -1265270 тис. грн.

Залишок коштів на кінець року по роках становить: у 2021 р. – 1879464 тис. грн., у 2022 р. – 806435 тис. грн., тобто 42,91% від попереднього, у 2023 р. – 1904908 тис. грн., тобто 236,21% від попереднього.

Оцінку ефективності формування грошових потоків, насамперед, здійснюють за розрахунком чистого грошового потоку (ЧГ), який характеризується різницею між надходженням (НГ) і витрачанням (ВГ) грошових коштів у певному інтервальному періоді [44-45]:

$$ЧГ = НГ – ВГ, \quad (2.1)$$

де ЧГ – чистий грошовий потік;

НГ – надходження грошей;

ВГ – витрачання грошей.

Як показує розрахунок, в залежності від співвідношення позитивного і негативного грошового потоку, величина чистого грошового потоку може бути позитивною (+ЧГ) і негативною (–ЧГ).

Позитивна величина чистого грошового потоку свідчить про наявність у підприємства вільного залишку грошових коштів, одержаних від об’єктів господарювання в окремих періодах. У протилежному випадку можна говорити про те, що поточних надходжень недостатньо для здійснення платежів, і підприємству для розрахунків необхідно використовувати залишки грошових коштів минулих періодів, користуватися позиками, або тимчасово збільшувати кредиторську заборгованість, тобто бути неплатоспроможним.

За відношенням позитивного і негативного грошових потоків визначають рівні окупності (РО) і завантаження (РЗ) грошових витрат:

$$РО = НГ/ ВГ;\ \ РЗ = ВГ/НГ;\ РО < 1 < РЗ, \quad (2.2)$$

де РО – рівень окупності грошових витрат;

РЗ – рівень завантаження грошових витрат.

Якщо рівень показника РО $\leq$ 1, грошовий потік підприємства вважається окупним, тобто формується певна величина чистого грошового потоку, а на 1 гривню грошових надходжень використовується менше однієї гривні грошових

витрат.

Рівень завантаження грошових витрат повинен бути більше 1,0 і показує скільки грошових надходжень формує кожна гривня грошових витрат.

Показники рівня доходності грошових потоків визначають за відношенням чистого грошового потоку до величини грошових надходжень (ДН) та суми грошових витрат (ДВ):

$$ДН = ЧГ/НГ; ДВ = ЧГ/ВГ, \quad (2.3)$$

де ДН – доходність грошових надходжень;

ДВ – доходність грошових витрат.

Показник доходності грошових надходжень (ДН) показує яка сума чистого грошового потоку надходить з кожною гривнею позитивного грошового потоку. Рівень доходності грошових витрат (ДВ) свідчить про чисті грошові потоки, що формує кожна гривня негативного грошового потоку підприємства [44-45]. Розрахунок показників грошових потоків та оцінку їх рівня наведено в табл. 2.15.

Таблиця 2.15 – Аналіз показників грошових потоків АТ «Мотор Січ» за 2021–2023 рр.

Показники	2021	2022	2023	Відхилення, (+,-)	
				2022 р. від 2021	2023 р. від 2022
Позитивний грошовий потік (НГ), тис. грн.	16187994	11389517	11820399	-4798477	+430882
Негативний грошовий потік (ВГ), тис. грн.	15909325	12654787	10744971	-3254538	-1909816
Чистий грошовий потік (ЧГ), тис. грн.	278669	-1265270	1075428	-1543939	+2340698
Окупність грошових витрат (РО), грн.	1,02	0,90	1,10	-0,12	+0,20
Завантаження грошових витрат (РЗ), грн.	0,98	1,11	0,91	+0,13	-0,20
Доходність (збитковість) грошових надходжень (ДН), коп.	0,02	-0,11	0,09	-0,13	+0,20
Доходність (збитковість) грошових витрат (ДВ), коп.	0,02	-0,09	0,10	-0,11	+0,19

Дані табл. 2.15 свідчать, що господарська діяльність підприємства має нестійку тенденцію, оскільки грошові потоки – і позитивний і негативний змінюються нерівномірно за стрибкоподібною тенденцією. Чистий грошовий потік за період, що аналізується, має від'ємне значення у 2022 р., що свідчить про недостачу поточних надходжень для здійснення платежів і підприємство має залучати позиковий капітал і знижувати свою платоспроможність. Показники ефективності формування грошових потоків підприємства у динаміці свідчать, що у 2022 р. виникла збитковість грошових надходжень і грошових витрат, внаслідок від'ємного показника чистого грошового потоку. Показник окупності грошових витрат у 2022 р. менше 1, тому грошовий потік підприємства не можна вважати окупним.

На рис. 2.7 зображено динаміку грошових потоків підприємства за 2021-2023 рр.

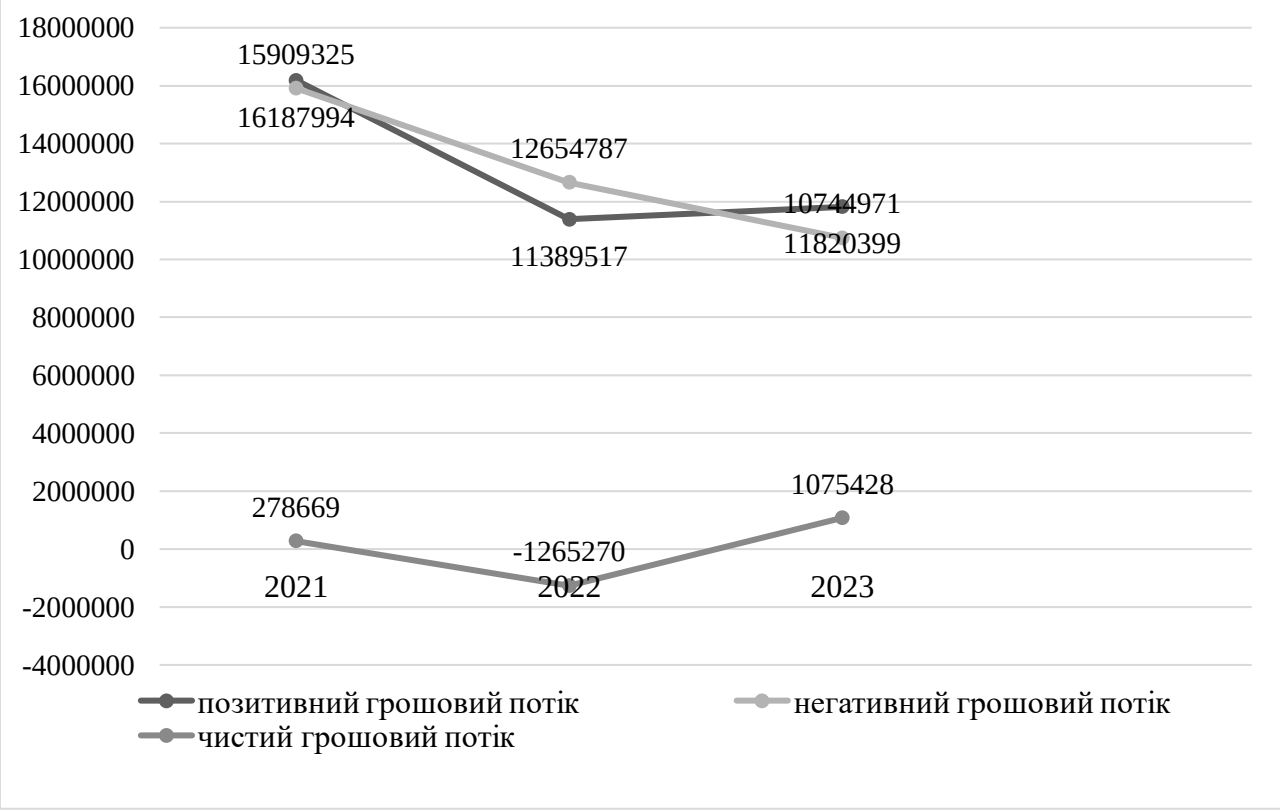

Рисунок 2.7 – Динаміка грошових потоків АТ «Мотор Січ» за 2021-2023 рр, тис. грн.

У табл. 2.16 нами проведено розрахунок та аналіз динаміки абсолютних і відносних показників грошових потоків підприємства.

Таблиця 2.16 – Абсолютні та відносні показники грошових потоків АТ «Мотор Січ» за 2021-2023 рр.

Показники	2021	2022	2023	Відхилення (+,-) 2023 р. від	
				2021 р.	2022 р.
1	2	3	4	5	6
1.Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	458275	-584983	254067	-204208	+839050
2.Амортизація, тис. грн.	1094895	973902	855854	-239041	-118048
3.Грошовий потік (Cash-Flow), тис. грн. (п.1+п.2)	1553170	388919	1109921	-443249	+721002
4.Довгострокові кредити банків, тис. грн:					
а) на початок року	54647	158630	0	-54647	-158630
б) на кінець року	158630	0	0	-158630	0
5.Короткострокові кредити банків, тис. грн:					
а) на початок року	423638	136391	36569	-387069	-99822
б) на кінець року	136391	36569	0	-136391	-36569
6. Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн:					
а) на початок року	1654174	1879464	806435	-847739	-1073029
б) на кінець року	1879464	806435	1904908	+25444	+1098473
7.Ліквідний грошовий потік, тис. грн ((п.4б+п.5б-п.6б)-(п.4а+п.5а+п.6а))	-408554	814577	-1135042	-726488	-1949619
8.Чистий грошовий потік, тис. грн	278669	-1265270	1075428	+796759	+2340698
9. Погашення кредитів і позик, тис. грн	388154	202508	244582	-143572	+42074
10.Приріст виробничих запасів, тис. грн	1243392	1942673	-12637	-1256029	-1955310
11.Сплачені дивіденди, тис. грн	5,00	0,00	2,00	-3,00	+2,00
12.Коефіцієнт достатності чистого грошового потоку (п.8:(п.9+п.10+п.11))	0,17	х	4,64	+4,47	х
13.Поточні зобов’язання, тис. грн	5464780	5168816	6629176	+1164396	+1460360
14.Поточні фінансові інвестиції, тис. грн	12282	8108	13294	+1012	+5186
15.Заборгованість (нетто), тис. грн (п.13-п.6б-п.14)	3573034	4354273	4710974	+1137940	+356701
16.Коефіцієнт достатності Cash-Flow (п.3:п.15)	0,43	0,09	0,24	-0,19	+0,15

Продовження таблиці 2.16

1	2	3	4	5	6
17.Кредиторська заборгованість, тис. грн	5152367	4914947	6401346	+1248979	+1486399
18.Коефіцієнт співвідношення Cash-Flow і кредиторської заборгованості (п.3:п.17)	0,30	0,08	0,17	-0,13	+0,09
19.Додатний грошовий потік, тис. грн	278669	-1265270	1075428	+796759	+2340698
20. Від'ємний грошовий потік, тис. грн	806678	278669	-1265270	-2071948	-1543939
21.Коефіцієнт ліквідності грошового потоку ((п.19-(п.6б-п.6а)):п.20)	-4,04	-14,18	1,29	+5,33	+15,47
22. Коефіцієнт ефективності грошового потоку (п.19:п.20)	0,35	-4,54	-0,85	-1,20	+3,69

За даними табл. 2.16 у 2023 р. порівняно з 2021р. показник грошового потоку (Cash-Flow) зменшився на 443249 тис. грн, у тому числі за рахунок чистого прибутку – на 204208 тис. грн., амортизації – на 239041 тис. грн., порівняно з 2022 р. – збільшився на 721002 тис. грн., у тому числі за рахунок чистого прибутку – на 839050 тис. грн., за рахунок амортизації зменшився на 118048 тис. грн.

За динамікою станом на кінець 2021-2023 рр., довгострокові кредити банків зменшились на 158630 тис. грн. у 2023 р. порівняно з 2021 р., короткострокові кредити банків зменшились у 2023 р. порівняно з 2021 р. на 136391 тис. грн., з 2022 р. – на 36569 тис. грн., а грошові кошти та їх еквіваленти збільшились відповідно на 25444 тис. грн. та 1098473 тис. грн.

У 2022 р. чистий грошовий потік має від'ємне значення у розмірі 1265270 тис. грн., тому коефіцієнт достатності чистого грошового потоку не визначався. У 2021 р. цей показник має значення 0,17, що свідчить про покриття позитивним чистим грошовим потоком 17% суми погашення кредитів і позик та приросту виробничих запасів. Коефіцієнт достатності Cash-Flow зменшився у 2023 р. порівняно з 2021 р. і збільшився порівняно з 2022 р., що пов'язано зі зростанням Cash-Flow у 2023 р. Отже, підприємство у 2023 р. підвищило можливості розрахунків за своїми боргами з урахуванням результатів

господарської діяльності. Коефіцієнт співвідношення Cash-Flow і кредиторської заборгованості зріс на 0,09 у 2023 р. порівняно з попереднім, що пояснюється зростанням кредиторської заборгованості. Коефіцієнт ліквідності грошового потоку характеризує синхронність надходження та видатку грошових коштів, має значення 1,29 (за оптимального показника 1) і свідчить про певні порушення пропорції руху коштів на підприємстві. Про те саме свідчить коефіцієнт ефективності грошового потоку, який має від'ємне значення.

У табл. 2.17 здіснили розрахунок та аналіз динаміки показників рентабельності грошових потоків підприємства.

Таблиця 2.17 – Показники рентабельності грошових потоків АТ «Мотор Січ» за 2021-2023 рр.

Показники	2021	2022	2023	Відхилення (+,-) 2023 р. від	
				2021 р.	2022 р.
1.Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	458275	-584983	254067	-204208	+839050
2.Дохід від реалізації продукції, тис. грн.	13718770	10445306	8554789	-5163981	-1890517
3. Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн:					
а) на початок року	1654174	1879464	806435	-847739	-1073029
б) на кінець року	1879464	806435	1904908	+25444	+1098473
4. Середній залишок грошових коштів, тис. грн ((п.3а+п.3б):2)	1766819	1278957	1355671	-411148	+76714
5.Додатний грошовий потік, тис. грн	278669	-1265270	1075428	+796759	+2340698
6. Від'ємний грошовий потік, тис. грн	806678	278669	-1265270	-2071948	-1543939
7.Чистий грошовий потік, тис. грн	278669	-1265270	1075428	+796759	+2340698
8.Рентабельність залишку грошових коштів,% (п.1:п.4)	25,94	-45,74	18,74	-7,20	+64,49
9. Рентабельність отриманих грошових коштів,% (п.1:п.5)	164,45	46,23	23,62	-140,83	-22,61
10. Рентабельність витрачених грошових коштів,% (п.1:п.6)	56,81	-209,92	-20,08	-76,89	+189,84
11. Рентабельність чистого грошового потоку,% (п.1:п.7)	164,45	46,23	23,62	-140,83	-22,61
12. Рентабельність на основі грошового потоку,% (п.7:п.2)	2,03	-12,11	12,57	+10,54	+24,68

Показники рентабельності грошових потоків мають переважно негативну тенденцію. Так, значення рентабельності залишку грошових коштів показує, що в 2021 р. у розрахунку на 1 грн. середнього залишку грошових коштів було одержано 2594 грн. чистого прибутку, у 2022 р. – 4574 грн. збитку, у 2023 р. 1874 грн. чистого прибутку. Показники рентабельності отриманих і витрачених грошових коштів як відсоткове відношення чистого прибутку до додатного та від'ємного грошових потоків мають від'ємне значення за результатами 2022-2023 рр.

У 2023 р. у розрахунку на 1 грн. чистого грошового потоку було одержано 0,23 грн. чистого прибутку, що на 1,40 грн. менше 2021 р. і на 0,23 – 2022 р. Значення показника рентабельності на основі грошового потоку свідчить про те, що в 2021 р. у розрахунку на 1 грн. доходу від реалізації продукції додатний чистий грошовий потік становив 0,023 грн, у 2022 р.від'ємний грошовий потік становив 0,12 грн., у 2023 р. додатний чистий грошовий потік – 0,12 грн. Тобто, у 2023 р. відбулось покращення стану грошових потоків підприємства.

Грошові кошти є багатоплановою економічною категорією, адже використовуються як засіб платежу і заощадження, є ресурсом і результатом діяльності підприємства, зумовлюють його поточний і майбутній фінансовий стан. Грошові потоки – це сукупність розподілених у часі надходжень і витрачань грошей, які генеруються господарською діяльністю підприємства.

Комплексне використання напрямів аналізу та системи показників оцінки грошових потоків підприємства дає змогу визначити рівень достатності формування коштів, ефективності їх використання та досягнення збалансованості додатного та від'ємного грошових потоків за обсягом і в часі, встановити позитивні та негативні тенденції, наявні та потенційні проблеми, що пов'язані з формуванням і використанням грошових коштів, оцінити ефективність управління грошовими потоками для розробки необхідних управлінських рішень

2.3 Аналіз ділової активності АТ «Мотор Січ»

Фінансовий аналіз платоспроможності підприємства полягає у абсолютному і відносному порівнянні активів як платіжних засобів з фінансовими ресурсами (зобов'язаннями), за рахунок яких відбулося їх формування.

В залежності від ступеня ліквідності, тобто швидкості перетворення в грошові засоби, активи підприємства поділяються на такі групи [10-11]:

Перша група ($А_1$) – абсолютно ліквідні активи – грошові засоби підприємства і короткострокові фінансові вкладення (цінні папери);

Друга група ($А_2$) – швидко ліквідні активи – поточна дебіторська заборгованість;

Третя група ($А_3$) – повільно ліквідні активи – запаси і витрати, інші оборотні активи;

Четверта група ($А_4$) – умовні ліквідні активи – необоротні активи.

Для оцінки платоспроможності фінансові ресурси підприємства групуються таким чином:

Перша група ($З_1$) – поточні зобов'язання (найбільш строкові зобов'язання), які слід погасити протягом поточного місяця (кредиторська заборгованість і суми кредитів банків, терміни повернення яких наступили);

Друга група ($З_2$) – короткострокові зобов'язання з терміном погашення до одного року (суми кредитів банків, поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями, забезпечень наступних витрат і платежів та векселів виданих, терміни повернення яких настануть у майбутньому, протягом року);

Третя група ($З_3$) – довгострокові зобов'язання з терміном погашення більше одного року (довгострокові кредити банків і позики);

Четверта група ($З_4$) – постійні зобов'язання, що формуються фінансовими ресурсами з елементів власного капіталу.

Підприємство вважається платоспроможним, якщо при порівнянні

абсолютних величин його активів і фінансових ресурсів виконуються такі умови:

$$A1 \geq 31; A2 \geq 32; A3 \geq 33; A4 \leq 34 \qquad (2.4)$$

Якщо на підприємстві виконуються перші три умови, тобто поточні активи перевищують зовнішні зобов'язання підприємства, то обов'язково виконується й остання умова, оскільки це свідчить про наявність у підприємства власних оборотних активів, які забезпечують його фінансову стійкість. Невиконання однієї з перших трьох умов указує на те, що фактична платоспроможність відрізняється від нормативної.

Розрахунок оцінки платоспроможності підприємства АТ «Мотор Січ» шляхом порівняння його активів і пасивів наведемо в табл. 2.18.

Таблиця 2.18 – Аналіз ліквідності балансу АТ «Мотор Січ» за 2021-2023 рр., тис. грн.

Активи	2021	2022	2023	Пасиви	2021	2022	2023	Платіжний надлишок (+), нестача (-)		
								2021	2022	2023
А1	3002674	2579255	2658438	31	4491574	5029045	5713445	-1488900	-2449790	-3055007
А2	2958446	2837258	3384960	32	439266	285450	240790	+2519180	+2551808	+3144170
А3	15502407	16689321	17658500	33	3514359	3814078	4082146	+11988048	+12875243	+13576354
А4	7691968	7303846	6988941	34	20710296	20281107	20654458	-13018328	-12977261	-13665517
Баланс	29155495	29409680	30690839	Баланс	29155495	29409680	30690839	0,00	0,00	0,00

Аналізуючи дані табл. 2.18, бачимо, що баланс АТ «Мотор Січ» не можна вважати абсолютно ліквідним, оскільки за період, що аналізується, перше співвідношення груп активів і пасивів не відповідає умовам ліквідності. Дослідження співвідношень активів і зобов'язань свідчить про те, що підприємство не в повному обсязі виконує нормативні умови платоспроможності. Проте слід зауважити, що друге, третє, четверте співвідношення груп активів і пасивів повністю відповідає умовам ліквідності.

Поряд з абсолютними показниками для оцінювання платоспроможності розраховують відносні показники (табл. 2.19).

Таблиця 2.19 – Відносні показники оцінювання ліквідності і платоспроможності АТ «Мотор Січ» за 2021 – 2023 рр.

Показники	2021	2022	2023	Нормативне значення	Відхилення, (+,-)	
					2022 р. від 2021 р.	2023 р. від 2022 р.
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,36	0,24	0,23	≥0,2	-0,12	-0,01
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,21	1,02	1,01	≥0,7	-0,19	-0,01
Коефіцієнт загальної ліквідності	4,35	4,16	3,98	≥1,5	-0,19	-0,18
Коефіцієнт платоспроможності	0,36	0,24	0,23	≥0,1	-0,12	-0,01
Коефіцієнт критичної ліквідності	1,33	1,12	1,15	≥0,8	-0,21	+0,03
Коефіцієнт покриття запасів	1,35	1,29	1,31	≥1,0	-0,06	+0,02

Аналіз табл. 2.19 показав, що показники ліквідності підприємства мають значення в межах нормативного за весь період дослідження. Це означає, що підприємство має можливість розраховуватись за своїми поточними зобов'язаннями за допомогою готівки і грошових коштів на рахунках в банку. Отже, підприємство можна вважати платоспроможним і в найближчій перспективі немає загрози банкрутства. Проте, слід зауважити, що майже всі показники оцінювання ліквідності і платоспроможності підприємства мають тенденцію до зниження, що не можна вважати позитивною тенденцією. Так, значення коефіцієнта абсолютної ліквідності у 2021 р. становило 0,36, у 2023 р. зменшилось до 0,23. Це означає, що рівень покриття поточних зобов'язань високоліквідними оборотними активами у 2021 р. становив 36%, а у 2023 р. зменшився до 23%. Фактичні значення коефіцієнта швидкої ліквідності та коефіцієнта загальної ліквідності знизились, але відповідають нормативному значенню, що свідчить про достатній рівень розрахункової та майнової платоспроможності підприємства. Так, станом на 2021 р. оборотні активи

перевищували поточні зобов'язання у 4,35 рази, у 2022 р. – у 4,16 рази; у 2023 р. – у 3,98 рази.

Серед допоміжних відносних показників оцінювання ліквідності та платоспроможності підприємства, всі відповідають нормативному значенню, що підтверджує попередній висновок про достатню забезпеченість підприємства грошовими коштами. Наприклад, коефіцієнт критичної ліквідності при нормативному значенні 0,8, у 2021 р. має значення 1,33, у 2022 р. – 1,12, у 2023 р. – 1,15. Коефіцієнт покриття запасів иає значення 1,35; 1,29; 1,31 відповідно по роках при нормативному значенні 1,0.

На рис. 2.8 зображено динаміку основних показників ліквідності та платоспроможності підприємства.

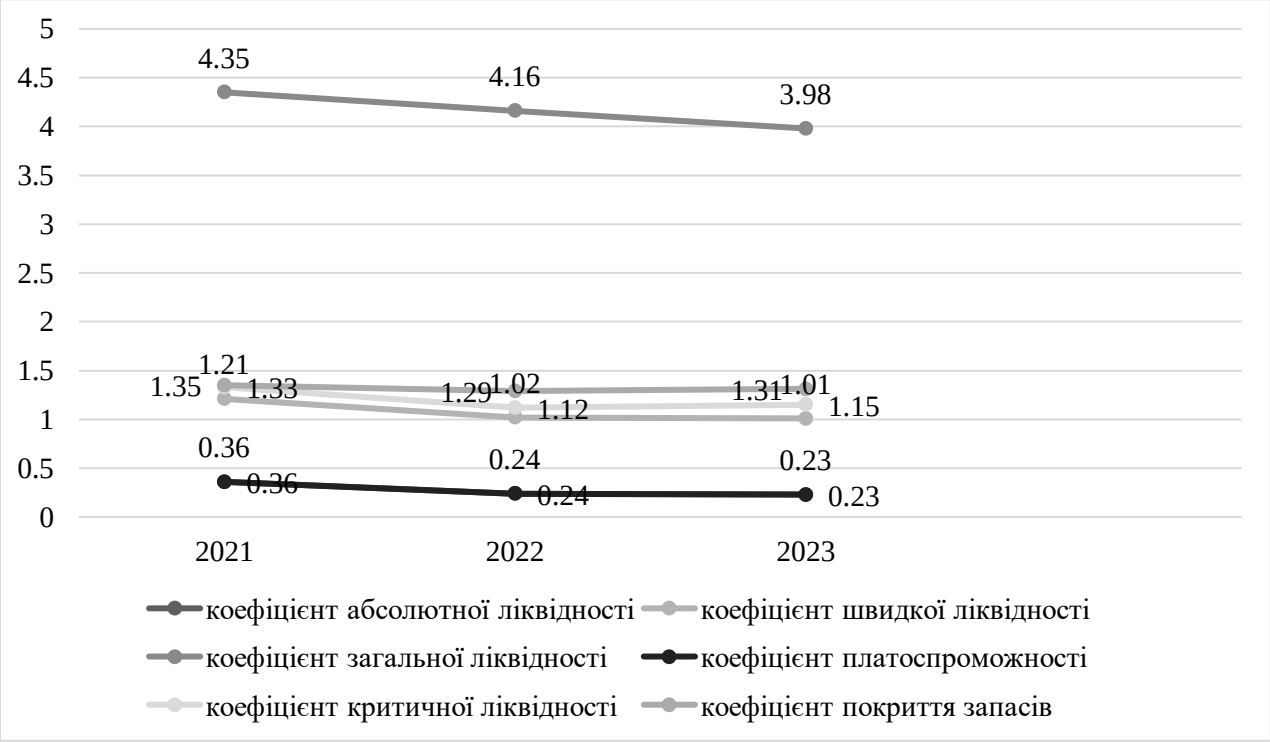

Рисунок 2.8 – Відносні показники оцінювання ліквідності і платоспроможності АТ «Мотор Січ» за 2021 – 2023 рр.

Визначимо наявність (відсутність) ознак поточної, критичної та надкритичної неплатоспроможності підприємства АТ «Мотор Січ» (табл. 2.20).

Таблиця 2.20 – Визначення ознак поточної, критичної та надкритичної неплатоспроможності АТ «Мотор Січ» за 2021-2023 рр.

№ з/п	Показники	2021	2022	2023	Відхилення (+,-)	
					2022 від 2021	2023 від 2022
1	Довгострокові фінансові інвестиції, тис. грн	78264	76395	60216	-1869	-16179
2	Поточні фінансові інвестиції, тис. грн	12358	10195	10701	-2163	+506
3	Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн	1766819	1278957	1355671	-487862	+76714
4	Поточні зобов'язання, тис. грн	4930840	5314495	5954235	+383655	+639740
5	Показник поточної неплатоспроможності, тис. грн (п.1+п.2+п.3–п.4)	-3073399	-3948948	-4527647	-875549	-578699
6	Коефіцієнт покриття	4,35	4,16	3,98	-0,19	-0,18
7	Коефіцієнт забезпечення власними засобами	0,61	0,59	0,58	-0,02	-0,01
8	Чистий прибуток (збиток), тис. грн	458275	-584983	254067	-1043258	+839047

За даними табл. 2.20 у 2021 р. показник поточної неплатоспроможності підприємства становив -3073399 тис. грн., у 2022 р. – (-3948948) тис. грн., у 2023 р. – (-4527647) тис. грн. Отже, підприємство має ознаки поточної неплатоспроможності. Разом з тим, збільшення нестачі фінансових інвестицій і грошових коштів для покриття поточних зобов'язань на 491894 тис. грн. у 2022 р. порівняно з 2021 р. і на 16179 тис. грн. у 2023 р. порівняно з 2022 р. свідчить про негативну динаміку платіжних можливостей підприємства.

За досліджуваний період значення коефіцієнта покриття становило більше нормативного 1,5 (у 2021 р. – 4,35; у 2022 р. – 4,16; у 2023 р. – 3,98); коефіцієнта забезпечення власними засобами менше нормативного 0,1 (у 2020 р. – (-1,656); у 2021 р. – (-2,007); у 2022 р. – (-2,529). Проте, підприємство не отримало прибуток у 2022 р., що є свідченням наявності ознак критичної та надкритичної неплатоспроможності. Зменшення в динаміці коефіцієнта покриття, коефіцієнта забезпечення власними засобами і чистого прибутку

свідчить про зниження рівня платоспроможності підприємства.

Для прогнозування можливого банкрутства суб'єкта господарювання передбачена система критеріїв оцінювання структури балансу (табл. 2.21).

Критерії оцінювання структури балансу визначаються за даними балансу на початок та кінець відповідного періоду та дають змогу сформулювати один з двох висновків [10]:

– структура балансу визнається задовільною, а підприємство платоспроможним у разі виконання таких умов (станом на кінець звітного періоду): $К_1 \geq 1,5$ і $К_2 \geq 0,1$;

– структура балансу визнається незадовільною, а підприємство неплатоспроможним у разі виконання таких умов (станом на кінець звітного періоду): $К_1 < 1,5$, або $К_2 < 0,1$, або одночасно $К_1 < 1,5$ і $К_2 < 0,1$.

Таблиця 2.21 – Оцінювання структури балансу та перспектив втрати платоспроможності АТ «Мотор Січ» за 2021-2023 рр.

Показники	2021 рік		2022 рік		2023 рік	
	на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року
Коефіцієнт загальної ліквідності ($К_1$)	4,65	4,11	4,04	4,28	4,31	3,72
Коефіцієнтзабезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами ($К_2$)	0,62	0,60	0,60	0,59	0,59	0,56
Коефіцієнт втрати платоспроможності	х	1,99	х	2,17	х	1,79

Оскільки за нашими розрахунками виконується перша умова і структура балансу визнається задовільною, а підприємство платоспроможним, то в цьому випадку розраховують коефіцієнт втрати платоспроможності $К_{ВтП}$ за формулою:

$$К_{ВтП} = \frac{К_К + 0,25(К_К - К_П)}{2}, \quad (2.5)$$

де $К_К$ і $К_П$ – коефіцієнт загальної ліквідності відповідно на кінець та початок звітного періоду.

Якщо $К_{ВтП} \geq 1$, це свідчить про реальну можливість підприємства не втратити платоспроможність протягом найближчих 3 місяців. Значення $К_{ВтП} < 1$ свідчить про те, що підприємство у найближчі 3 місяці може втратити платоспроможність.

За даними табл. 2.21 станом на кінець досліджуваного періоду, значення коефіцієнта втрати платоспроможності більше 1, що свідчить про відсутність передумов до втрати підприємством платоспроможності впродовж найближчого періоду. Але зменшення в динаміці значення критеріїв оцінювання структури балансу свідчить про певне зменшення рівня платіжних можливостей підприємства щодо виконання поточних зобов'язань.

Поняття фінансової стійкості підприємства є багатостороннім. Воно характеризується фінансовою незалежністю, здатністю маневрувати власними коштами, достатньою фінансовою забезпеченістю, безперервністю основних видів діяльності. Щоб оцінити все це і зробити висновок про стан і використання фінансових ресурсів підприємства, необхідно проаналізувати відносні показники фінансової стійкості [46].

Отже, фінансова стійкість підприємства є якісною характеристикою його фінансового стану і характеризується як здатність підприємства ефективно функціонувати та розвиватися, відзначається достатнім рівнем забезпеченості фінансовими ресурсами та ефективністю управління ними, що забезпечує його платоспроможність, прибутковість та рентабельність.

Умовою життєдіяльності й основою стабільності стану підприємства в ринковій економіці є його стійкість. Ефективне управління фінансовою стійкістю дає змогу підприємству адаптуватися до умов зовнішнього середовища та контролювати ступінь його незалежності від зовнішніх джерел фінансування. Оцінку фінансової стійкості підприємства доцільно здійснювати поетапно, на основі комплексу показників (табл. 2.22).

Таблиця 2.22 – Показники фінансової стійкості АТ «Мотор Січ» за 2021-2023 рр.

Показники	2021	2022	2023	Нормативне значення	Відхилення, (+,-)	
					2022 р. від 2021 р.	2023 р. від 2022 р.
Коефіцієнт автономії	0,71	0,69	0,67	>0,5	-0,02	-0,02
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,29	0,31	0,33	<0,5	+0,02	+0,02
Коефіцієнт фінансового ризику	0,41	0,45	0,49	<1,0	+0,04	+0,04
Коефіцієнт фінансової стабільності	2,44	2,22	2,04	>1,0	-0,22	-0,18
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,15	0,16	0,17	зниження	+0,01	+0,01
Коефіцієнт довгостроков зобов'язань	0,42	0,42	0,41	зниження	0,00	-0,01
Коефіцієнт поточних зобов'язань	0,58	0,58	0,59	підвищення	0,00	+0,01
Коефіцієнтзабезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	0,61	0,59	0,58	>0,1	-0,02	-0,01
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,63	0,64	0,66	≥0,50	+0,01	+0,02
Коефіцієнт страхування бізнесу	0,002	0,002	0,002	підвищення	0,00	0,00

За даними табл. 2.22, коефіцієнт автономії має значення в межах нормативного нормативного – 0,71 у 2021 р., 0,69 у 2022 р., 0,67 – 2023 р. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу відповідно не перевищує нормативне значення – 0,29 у 2021 р., 0,31 у 2022 р., 0,33 – у 2023 р. Отримані значення показників автономії і концентрації залученого капіталу свідчать про те, що дане підприємство має невисоку залежність від зовнішніх джерел фінансування, тобто має можливість працювати на власному капіталі, а здійснює залучення позикового капіталу на допустимому рівні.

Коефіцієнт фінансового ризику означає, скільки позикових коштів припадає на одну гривню власних коштів, вкладених в активи підприємства. У 2021 р. на одну гривню власних коштів припадало 0,41 грн. позикових, у 2022

р. – 0,45 грн., у 2023 р. – 0,49 грн. Збільшення цього показника в динаміці свідчить про значне певне збільшення залежності підприємства від інвесторів і кредиторів, але те, що фактичне значення показника не перевищує нормативного, не викликає сумнівів щодо фінансової стійкості підприємства. Чим менше його значення, тим менший ризик вкладення капіталу в це підприємство. Коефіцієнт фінансової стабільності характеризує здатність підприємства залучати зовнішні джерела фінансування також в межах нормативного значення і свідчить про стабільність підприємства. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами має значення в межах нормативного і свідчить про повну можливість покриття оборотних активів власними джерелами. Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів свідчить про невисоку залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування і становить у 2021 р. 0,15, у 2022 р. – 0,16, у 2023 р. – 0,17, при нормативному значенні 0,4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу визначає частку власного капіталу, вкладену в оборотні активи і характеризує збільшення ступеня мобільності власного капіталу підприємства. На рис. 2.9 зображено динаміку показників фінансової стійкості підприємства.

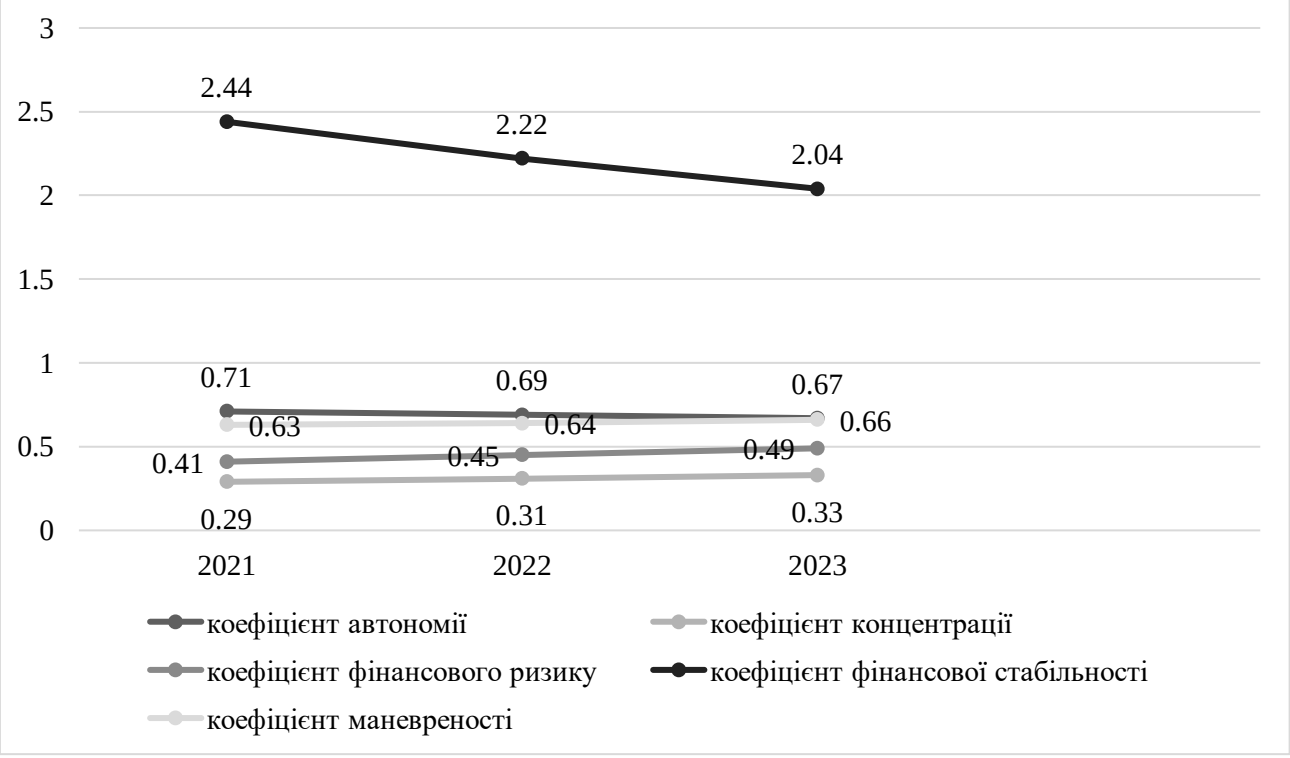

Рисунок 2.9 – Показники фінансової стійкості АТ «Мотор Січ»

Ділова активність підприємства – це комплексна характеристика, що охоплює різні аспекти діяльності підприємства. У широкому розумінні, ділова активність означає весь спектр зусиль, спрямованих на просування підприємства на ринках продукції, праці, капіталу [47]. До показників ділової активності належать різні коефіцієнти оборотності та показники тривалості обороту в днях (табл. 2.23).

Таблиця 2.23 – Показники ділової активності АТ «Мотор Січ» за 2021 – 2023 рр.

Показники	Алгоритм розрахунку	2021	2022	2023	Відхилення, (+,-)	
					2022 р. від 2021	2023 р. від 2022
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт оборотності активів	Чистий дохід від реалізації продукції / Активи	0,47	0,36	0,28	-0,11	-0,08
Тривалість одного обороту активів, днів	360 / Коефіцієнт оборотності активів	765	1000	1285	+235	+285
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	Чистий дохід від реалізації продукції / Оборотні активи	0,64	0,47	0,36	-0,17	-0,11
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	360 / Коефіцієнт оборотності оборотних активів	563	765	1000	+202	+235
Коефіцієнт оборотності запасів	Собівартість реалізованої продукції / Запаси	0,59	0,41	0,29	-0,18	-0,12
Тривалість одного обороту запасів, днів	360 / Коефіцієнт оборотності запасів	606	878	1241	+272	+363
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Чистий дохід від реалізації продукції / Власний капітал	0,66	0,52	0,41	-0,14	-0,11

Продовження таблиці 2.23

1	2	3	4	5	6	7
Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	360 / Коефіцієнт оборотності власного капіталу	543	692	878	+149	+186
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Чистий дохід від реалізації продукції / Дебіторська заборгованість	4,64	3,68	2,53	-0,96	-1,15
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості, днів	360 / Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	77	98	142	+21	+44
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Собівартість реалізованої продукції / Кредиторська заборгованість	2,05	1,34	0,89	-0,71	-0,45
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	360 / Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	175	268	404	+93	+136

Аналізуючи показники, наведені в табл. 2.23, можна стверджувати наступне. Оборотність активів невисока, що обумовлено специфікою діяльності підприємства, порівняно з минулими роками спостерігається її уповільнення. Відповідно відбувається збільшення тривалості обороту активів. Оборотність всіх активів головним чином залежить від оборотності оборотних активів. Оборотність останніх сповільнилась, що характеризується негативно.

Сповільнення оборотності власного капіталу негативно відображається на динаміці його рентабельності. Відповідно відбулось зростання тривалості обороту власного капіталу на 149 днів у порівнянні 2022 р. з 2021р. і на 186 днів у порівнянні 2023 р. з 2022 р. Тривалість обороту запасів також зросла, достатньо суттєво – на 272 дня у 2022 р. порівняно з 2021 р. і на 363 днів у 2023 р. порівняно з 2022 р.

Значення коефіцієнтів оборотності дебіторської заборгованості свідчить

про те, що дебітори в середньому 3-5 разів в рік повертають свої борги. Що стосується оборотності кредиторської заборгованості, то термін її погашення дещо більшився і становить у 2023 р. – 404 дні, що на 136 днів більше ніж у 2022 р.

Аналіз показників оборотності свідчить про те, що рівень ділової активності підприємства має тенденцію до зниження у 2023 р. порівняно з 2021-2022 рр. Оборотність активів підприємства залежить від оборотності оборотних активів. Прискорення оборотності оборотних активів зменшує потребу в них, дозволяє підприємству вивільняти частину запасів і використовувати їх для додаткового випуску продукції. В результаті прискорення обороту вивільняються речові елементи оборотних засобів, менше потрібно запасів сировини, матеріалів, палива, відповідно, вивільняються і грошові кошти, раніше вкладені в ці запаси. Вивільнені грошові ресурси зміцнюють платоспроможність підприємства, покращують його фінансовий стан. На рис. 2.10 зображено динаміку показників ділової активності підприємства.

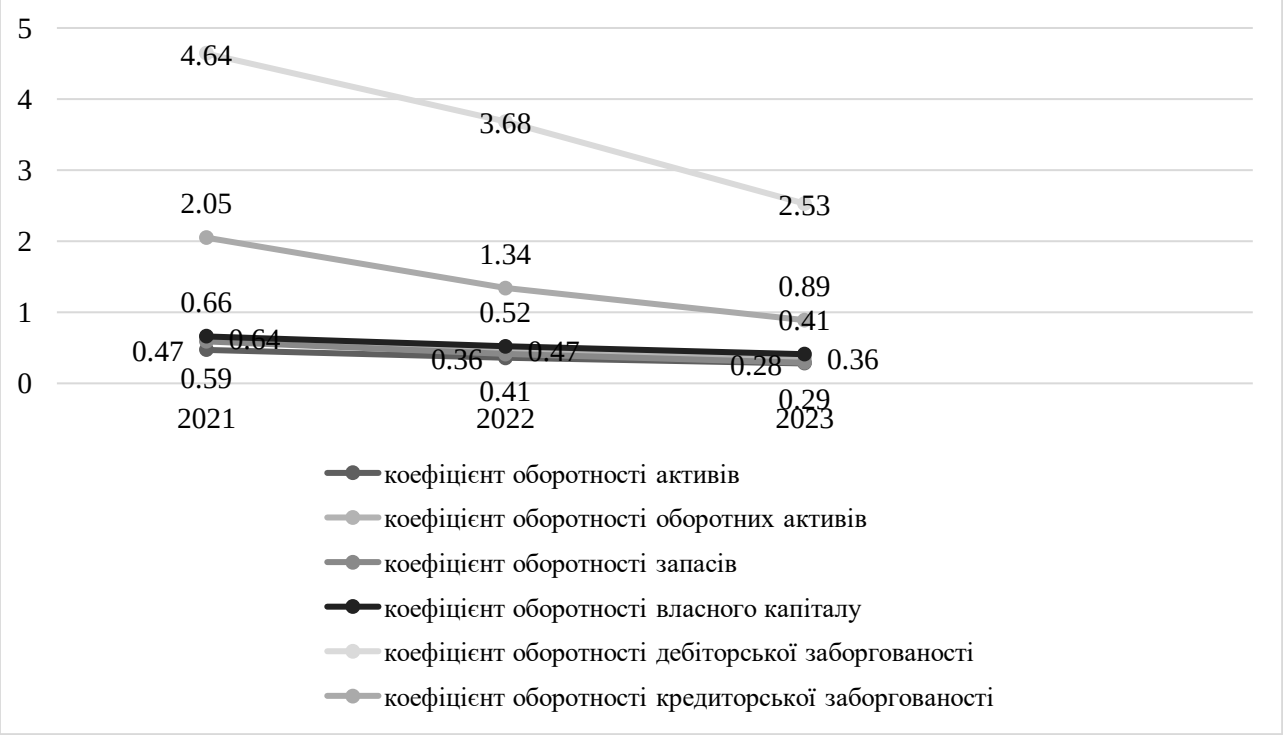

Рисунок 2.10 – Динаміка показників ділової активності АТ «Мотор Січ»

Прибуток є основним джерелом фінансування розвитку підприємства, удосконалення матеріально-технічної бази, забезпечення всіх форм фінансування та джерелом доходів. Для оцінки ефективності господарської діяльності використовують показники рентабельності – прибутковості чи дохідності капіталу, ресурсів, продукції (табл. 2.24 та рис. 2.11).

Таблиця 2.24 – Аналіз основних показників рентабельності АТ «Мотор Січ» за 2021 – 2023 рр., %

Показники	Алгоритм	2021	2022	2023
Рентабельність продукції	Валовий прибуток / Собівартість продукції	49,09	54,51	68,06
Рентабельність продажу	Чистий прибуток / Чистий дохід від реалізації	3,34	-5,60	2,97
Рентабельність активів підприємства	Чистий прибуток / Середньорічна вартість активів	1,57	-1,99	0,83
Рентабельність матеріальних активів	Чистий прибуток / Матеріальні активи	2,06	-2,54	1,08
Рентабельність фондів	Чистий прибуток / Основні засоби+Виробничі запаси	3,91	-4,85	2,14
Рентабельність основних засобів	Чистий прибуток / Основні засоби	6,80	-9,20	4,30
Рентабельність власного капіталу	Чистий прибуток / Власний капітал	2,21	-2,88	1,23
Рентабельність операційної діяльності	Прибуток від операційної діяльності / Витрати операційної діяльності	5,31	-7,35	13,13
Рентабельність інвестиційної діяльності	Прибуток від інвестиційної діяльності / Витрати інвестиційної діяльності	-92,74	-79,45	-14,82
Рентабельність фінансової діяльності	Прибуток від фінансової діяльності / Витрати фінансової діяльності	-64,38	-100,00	-100,00

Дані табл. 2.24 свідчать, що підприємство має рентабельність за основними показниками діяльності за результатами 2021 та 2023 рр. За

результатами інвестиційної та фінансової діяльності у підприємства спостерігається збиток.

За 2022 р., оскільки у підприємства показник чистого прибутку мав від'ємне значення, підприємство мало збитковість. Слід відзначити, що показники прибутковості підприємства у 2023 р. порівняно 2021 р. мають тенденцію до зменшення. Можна стверджувати про наявність негативної тенденції стану рентабельності підприємства у 2022 р. і про певне покращення ситуації у 2023 р.

На рис. 2.11 зображено динаміку основних показників рентабельності підприємства.

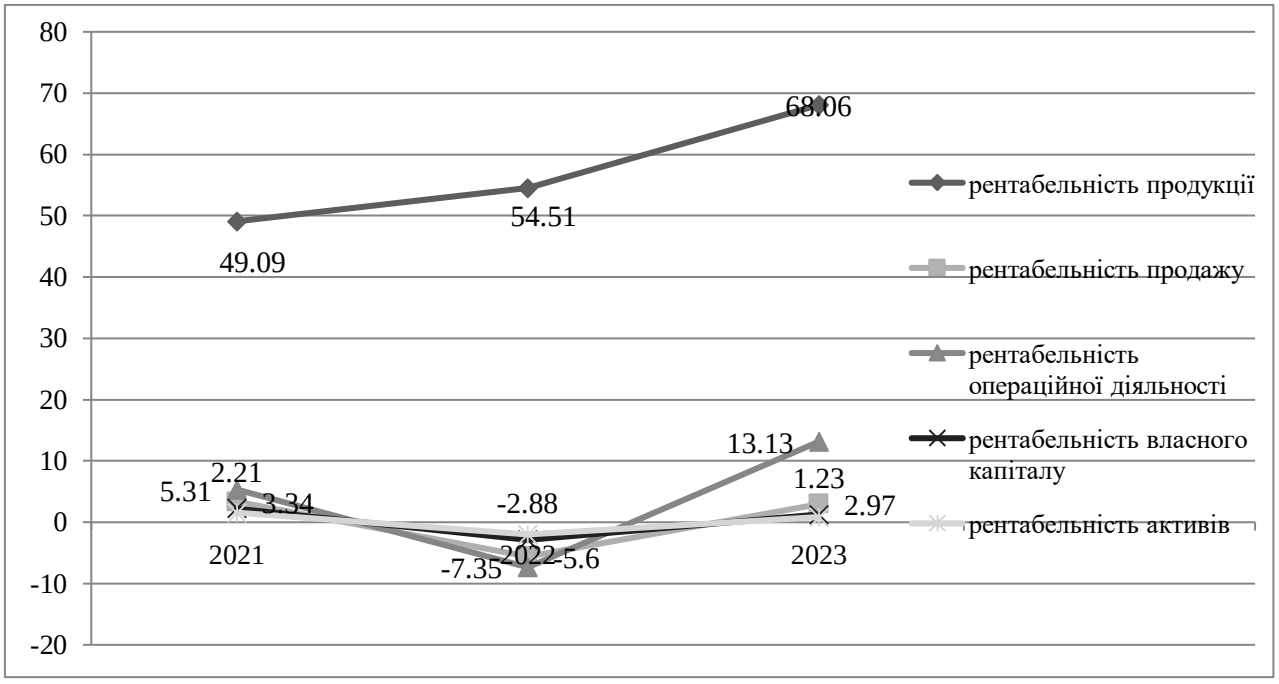

Рисунок 2.11 – Динаміка показників рентабельності АТ «Мотор Січ» за 2021–2023 рр., %

Дані рис. 2.11 ілюструють, що у 2023 р. відбулось зростання показника рентабельності продукції з 49,09% у 2021 р. до 68,06% у 2023 р. Проте спостерігається зниження інших представлених показників рентабельності – продажу, операційної діяльності. У 2022 р. ці показники демонструють стабільне зниження порівняно з 2021 р., тому рівень 2022 р. свідчить про значне погіршення ситуації на підприємстві.

Висновки до розділу 2

У даному розділі здійснено аналіз результатів господарської діяльності підприємства АТ «Мотор Січ». Зокрема, визначено динаміку показників виробничо-господарської діяльності підприємства, проведено горизонтальний та вертикальний аналіз активів та фінансових ресурсів, аналіз ефективності використання власного капіталу та позикових коштів підприємства, досліджено динаміку руху грошових коштів, проаналізовано показники ділової активності підприємства, ліквідності, фінансової стійкості, проаналізовано показники рентабельності підприємства.

Аналіз проведений на основі фінансової звітності підприємства за 2021-2023 роки. У процесі аналізу показники порівнювалися з нормативними значеннями та значеннями попередніх років, за результатами якого визначалося наскільки ефективно підприємство здійснює господарську діяльність та використовує власні можливості.

Проведений аналіз результатів господарської діяльності підприємства дозволяє виділити наступне:

– відбулось незначне прискорення темпів зростання майна підприємства за період, що аналізується. Зокрема, темп зростання активів підприємства у 2022 р. порівняно з 2021 р. становить 100,87%, у 2023 р. порівняно з 2022 р. – 104,36%. Це свідчить про позитивну характеристику результатів господарської діяльності підприємства АТ «Мотор Січ», що може спричинити зростання його платоспроможності;

– стабільна тенденція збільшення вартості оборотних активів з 21463386 тис. грн. у 2021 р. до 22101354 тис. грн. у 2022 р. та до 23697418 тис. грн. у 2023 р. та тенденція поступового зменшеня вартості необоротних активів підприємства з 7691968 тис. грн. у 2021 р. до 7303846 тис. грн. у 2022 р. та до 6988941 тис. грн. у 2023 р. Серед складових оборотних активів найбільшу питому вагу займає незавершене виробництво – 34,05% у 2021 р., 35,53% у 2022 р., 35,34% у 2023 р., що обумовлено специфікою виробництва АТ «Мотор

Січ». Найменшу питому вагу серед складових оборотних активів займають товари – 0,04% у 2021-2022 р.. і 0,03% у 2023 р. та поточні фінансові інвестиції – 0,04% у 2021 р. та 0,03% у 2022-2023 рр.;

– серед складових необоротних активів найбільша питома вага у основних засобів, їх частка у майні підприємства у 2022 р. становить 21,62%, що на 1,48 відсоткових пунктів менше ніж у 2021 р. і 19,23% у 2023 р., шо на 2,39 відсоткових пунктів менше ніж у 2023 р.;

– у 2022 р. порівняно з попереднім роком відбулось незначне зменшення власного капіталу підприємства – на 2,07%, проте у 2023 р. порівняно з 2022 р. відбулось незначне збільшення показника – на 1,84%. Зростання довгострокових зобов'язань, за рахунок зростання суми інших довгострокових зобов'язань зобов'язань, з 3514359 тис. грн. у 2021 р. до 3814078 тис. грн. у 2022 р. та збільшення поточних зобов'язань у 2022 р. на 7,78% порівняно з 2021 р., та на 12,04% у 2023 р. порівняно з 2022 р.;

– відбулось поступове зменшення показників чистого доходу від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції у 2022 р. порівняно з 2021 р. – зменшення на 23,86%, у 2023 р. порівняно з 2022 р. – зменшення на 18,10%; собівартість продукції змінилась відповідно на 26,53% та 24,70%. Показники валового прибутку також знизилися у 2022 р. порівняно з 2021 р. і становили 18,43%; у 2023 р. порівняно з 2022 р. відбулось зниження на 5,99%;

– внаслідок значного зростання втрат від участі в капіталі та інших витрат, загальним результатом діяльності підприємства за 2022 р. є збиток у розмірі 584983 тис. грн. Це відбулось внаслідок значного перевищення фінансових витрат над фінансовими доходами підприємства. Загальним результатом діяльності підприємства за 2021 р. та 2023 р. є прибуток, у розмірі 458275 тис. грн. та 254067 тис. грн. відповідно;

– за період, що аналізується, відбулись зміни величини чистого руху коштів від операційної діяльності. Цей показник у 2022 р. становить 111,58% від 2021 р., у 2023 р. – 151,87% - від 2022 р. Якщо проаналізувати показники 2023 р. по відношенню до 2022 р., то за багатьма показниками і надходження і

витрачання відбулось збільшення. Слід зазначити, що показники надходжень мають більші темпи зростання порівняно з показниками витрачання. Проте, надходження від реалізації товарів, робіт, послуг мають тенденцію до зменшення за весь період, що аналізується. Особливо високі показники зростання мають надходження від повернення податків і зборів – 234%;

– чистий рух коштів від інвестиційної діяльності підприємства має від'ємне значення на протязі всього досліджуваного періоду. Цей показник у 2021 р. становив 238637 тис. грн., у 2022 р. – 106197 тис. грн., тобто 44,50% від 2021 р., у 2023 р. – 4898 тис. грн., тобто 4,61% від 2022 р. Така тенденція пояснюється значним перевищення витрат над надходження грошових коштів. У 2023 р. надходження від реалізації необоротних активів у сумі 258 тис. грн. становлять 5,55% від попереднього року. Проте величина витрачання на придбання необоротних активів у 2023 р. становить 24,79% від попереднього року;

– у 2023 р. порівняно з 2021р. показник грошового потоку (Cash-Flow) зменшився на 443249 тис. грн, у тому числі за рахунок чистого прибутку – на 204208 тис. грн., амортизації – на 239041 тис. грн., порівняно з 2022 р. – збільшився на 721002 тис. грн., у тому числі за рахунок чистого прибутку – на 839050 тис. грн., за рахунок амортизації зменшився на 118048 тис. грн.;

– за динамікою станом на кінець 2021-2023 рр., довгострокові кредити банків зменшились на 158630 тис. грн. у 2023 р. порівняно з 2021 р., короткострокові кредити банків зменшились у 2023 р. порівняно з 2021 р. на 136391 тис. грн., з 2022 р. – на 36569 тис. грн., а грошові кошти та їх еквіваленти збільшились відповідно на 25444 тис. грн. та 1098473 тис. грн.;

– у 2022 р. чистий грошовий потік має від'ємне значення у розмірі 1265270 тис. грн., тому коефіцієнт достатності чистого грошового потоку не визначався. У 2021 р. цей показник має значення 0,17, що свідчить про покриття позитивним чистим грошовим потоком 17% суми погашення кредитів і позик та приросту виробничих запасів. Коефіцієнт достатності Cash-Flow зменшився у 2023 р. порівняно з 2021 р. і збільшився порівняно з 2022 р., що

пов’язано зі зростанням Cash-Flow у 2023 р. Отже, підприємство у 2023 р. підвищило можливості розрахунків за своїми боргами з урахуванням результатів господарської діяльності. Коефіцієнт співвідношення Cash-Flow і кредиторської заборгованості зріс на 0,09 у 2023 р. порівняно з попереднім, що пояснюється зростанням кредиторської заборгованості. Коефіцієнт ліквідності грошового потоку характеризує синхронність надходження та видатку грошових коштів, має значення 1,29 (за оптимального показника 1) і свідчить про певні порушення пропорції руху коштів на підприємстві. Про те саме свідчить коефіцієнт ефективності грошового потоку, який має від’ємне значення;

– показники рентабельності грошових потоків мають переважно негативну тенденцію. Так, значення рентабельності залишку грошових коштів показує, що в 2021 р. у розрахунку на 1 грн. середнього залишку грошових коштів було одержано 2594 грн. чистого прибутку, у 2022 р. – 4574 грн. збитку, у 2023 р. 1874 грн. чистого прибутку. Показники рентабельності отриманих і витрачених грошових коштів як відсоткове відношення чистого прибутку до додатного та від’ємного грошових потоків мають від’ємне значення за результатами 2022-2023 рр.;

– у 2023 р. у розрахунку на 1 грн. чистого грошового потоку було одержано 0,23 грн. чистого прибутку, що на 1,40 грн. менше 2021 р. і на 0,23 – 2022 р. Значення показника рентабельності на основі грошового потоку свідчить про те, що в 2021 р. у розрахунку на 1 грн. доходу від реалізації продукції додатний чистий грошовий потік становив 0,023 грн, у 2022 р.від’ємний грошовий потік становив 0,12 грн., у 2023 р. додатний чистий грошовий потік – 0,12 грн. Тобто, у 2023 р. відбулось певне покращення стану грошових потоків підприємства.

– показники ліквідності підприємства мають значення в межах нормативного за весь період дослідження. Це означає, що підприємство має можливість розраховуватись за своїми поточними зобов’язаннями за допомогою готівки і грошових коштів на рахунках в банку. Отже, підприємство

можна вважати платоспроможним і в найближчій перспективі немає загрози банкрутства;

– отримані значення показників фінансової стійкості знаходяться в межах нормативного і свідчать про те, що дане підприємство має невисоку залежність від зовнішніх джерел фінансування, тобто має можливість працювати на власному капіталі, а здійснює залучення позикового капіталу на допустимому рівні;

– аналіз показників оборотності свідчить про те, що рівень ділової активності підприємства має тенденцію до зниження у 2023 р. порівняно з 2021-2022 рр. Оборотність активів невисока, що обумовлено специфікою діяльності підприємства, порівняно з минулими роками спостерігається її уповільнення. Сповільнення оборотності власного капіталу негативно відображається на динаміці його рентабельності. Відповідно відбулось зростання тривалості обороту власного капіталу на 149 днів у порівнянні 2022 р. з 2021р. і на 186 днів у порівнянні 2023 р. з 2022 р. Тривалість обороту запасів також зросла, достатньо суттєво – на 272 дня у 2022 р. порівняно з 2021 р. і на 363 днів у 2023 р. порівняно з 2022 р. Значення коефіцієнтів оборотності дебіторської заборгованості свідчить про те, що дебітори в середньому 3-5 разів в рік повертають свої борги. Що стосується оборотності кредиторської заборгованості, то термін її погашення дещо більшився і становить у 2023 р. – 404 дні, що на 136 днів більше ніж у 2022 р.;

– підприємство має рентабельність за основними показниками діяльності за результатами 2021 та 2023 рр., крім результатів інвестиційної та фінансової діяльності. За 2022 р., оскільки у підприємства показник чистого прибутку мав від’ємне значення, підприємство мало збитковість. Слід відзначити, що показники прибутковості підприємства у 2023 р. порівняно 2021 р. мають тенденцію до зменшення. Можна стверджувати про наявність негативної тенденції стану рентабельності підприємства у 2022 р. і про певне покращення ситуації у 2023 р.

3 ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ АТ «МОТОР СІЧ»

3.1 Удосконалення системи управління грошовими потоками підприємства

Здійснення господарської діяльності безпосередньо пов’язане з постійним рухом грошових потоків. Кожен аспект діяльності підприємства — від закупівлі сировини до реалізації продукції — супроводжується надходженням та витратами грошових коштів. Тому ефективне управління цими потоками є ключовим елементом для забезпечення фінансової стабільності та сталого розвитку підприємства. Отже, систематичне і стратегічне управління грошовими потоками є основою для досягнення фінансової стійкості підприємства, зростання його рентабельності і забезпечення сталого розвитку в умовах змінного економічного середовища.

У сучасних умовах війни та економічної невизначеності управління грошовими потоками є критично важливим для виживання та розвитку вітчизняних підприємств. Зростаючий дефіцит грошових ресурсів і обмеження можливостей для поточних інвестицій ускладнюють нормальну діяльність бізнесу. Водночас використання кредитних ресурсів і розбалансованість фінансових потоків можуть призводити до збільшення тривалості фінансових циклів, що негативно впливає на оперативну діяльність підприємства.

Ефективна система управління грошовими потоками дозволяє зменшити вплив цих факторів і забезпечити стабільність підприємства. Це вимагає постійного моніторингу руху грошових коштів, своєчасного коригування стратегій і запобігання ризикам, що виникають. В умовах кризових ситуацій, таких як війна, важливо особливо зосередитися на управлінні грошовими потоками, адже це дозволяє підприємствам залишатися фінансово стійкими і продовжувати ефективно функціонувати навіть в умовах зовнішніх загроз [48].

Управління грошовими потоками є одним із найважливіших аспектів фінансового менеджменту на підприємстві. Основна мета цього процесу полягає в тому, щоб забезпечити підприємству достатній рівень ліквідності для своєчасного виконання поточних зобов'язань, а також гарантувати фінансову стабільність, що дозволить підприємству успішно функціонувати та розвиватися в майбутньому.

Завдяки правильному управлінню грошовими потоками компанія здатна не лише забезпечити платоспроможність, але й досягти основної мети комерційного підприємства — отримання прибутку. Для цього необхідно визначити оптимальний рівень грошових ресурсів, ефективно управляти їх обігом, мінімізувати витрати та скоротити надлишкові залишки, що сприяє збільшенню прибутковості.

Ефективна система управління грошовими потоками є однією з ключових складових успіху підприємства з фінансової точки зору і повинна включати [49-51]:

1. Ліквідність та стабільність: ефективне управління грошовими потоками забезпечує належний рівень ліквідності, що дає змогу підприємству вчасно виконувати свої фінансові зобов'язання, оплачувати поставки та уникати проблем зі здатністю до оплати.

2. Стратегічне планування: ефективна система управління грошовими потоками дозволяє підприємству розробляти довгострокові стратегії та плани, адаптувати їх до змін у ринкових умовах та мінімізувати фінансові ризики.

3. Здатність до інвестування та розвитку: ефективне управління грошовими потоками забезпечує фінансові ресурси для інвестування в нові технології, розвиток продукції, ринків та людських ресурсів, що сприяє росту та конкурентоспроможності.

4. Мінімізація фінансових втрат: добре організована система управління грошовими потоками допомагає уникнути зайвих витрат, збільшує ефективність використання ресурсів та підвищує прибутковість підприємства.

5. Збалансованість ресурсів: ефективне управління грошовими потоками дозволяє розподіляти ресурси між поточними потребами та інвестиціями на майбутнє, забезпечуючи баланс між короткостроковою та довгостроковою стійкістю.

6. Довіра стейкхолдерів: здатність ефективно управляти грошовими потоками сприяє підвищенню довіри від стейкхолдерів, включаючи інвесторів, клієнтів та партнерів.

Ефективне управління грошовими потоками є критичним для досягнення стратегічних цілей підприємства, оскільки воно безпосередньо впливає на його здатність забезпечувати високий рівень оборотності капіталу. За допомогою раціонального розподілу грошових коштів, підприємство може оптимізувати витрати та забезпечити стабільний фінансовий потік, що дозволяє знизити фінансові ризики і підвищити стійкість організації навіть у періоди економічної нестабільності. Важливою умовою для підвищення ефективності системи управління грошовими потоками є вивчення факторів, що впливають на їх обсяг і характер формування. Розглянемо основні причини недостатності грошових коштів на підприємстві за сучасних кризових умов господарювання (рис. 3.1).

Зовнішні причини дефіциту	Внутрішні причини дефіциту
• воєнний стан в країні • вплив інфляції • зміни в законодавстві • криза неплатежів • коливання валютного курсу • несприятливі умови кредитування • недосконала податкова політика • проблеми з експортом продукції	• невдалий фінансовий менеджмент • втрата кадрів та їх низька кваліфікація • слабке фінансове планування • відсутність систематичного контролю • падіння обсягу продажів • зниження стандартів якості продукції • втрата споживачів • відсутність джерел довгострокового фінансування інвестицій

Рисунок 3.1 – Причини дефіциту грошових потоків підприємства [49]

Процес оптимізації грошових потоків ґрунтуються на певних принципах, які забезпечують баланс, результативність та ліквідність цих фінансових потоків:

– збалансованість – рівновагу між витратами та доходами;

– ліквідність – забезпечення достатньою кількістю грошових коштів для покриття всіх поточних зобов'язань;

– ефективність – результативний підхід до оптимізації грошових потоків (оптимізацію витрат та збільшення прибутків підприємства);

– інформаційна достовірність – забезпечення точності та надійності фінансової інформації для прийняття правильних управлінських рішень [52].

Для оптимізації грошових потоків підприємства необхідно збалансовувати позитивні і негативні грошові потоки. Якщо не дотримуватись цього балансу, то це може негативно вплинути на господарську діяльність підприємства. Також важливим є вміти ефективно управляти кошта-ми, коли є дефіцит і коли є профіцит.

При дефіциті варто вибудовувати певний план залучення коштів. Для довгострокової перспективи варто шукати інвесторів та стратегічних партнерів, укладати вигідні довгострокові контракти з постачальниками та сформувати чіткий план видатків на певний проміжок часу (сплата відсотків, податкових платежів, розрахунки з постачальниками).

Здебільшого короткострокові заходи застосовуються при касових розривах посеред місяця.

При профіциті можна вкласти гроші під депозит, або ж інвестувати їх. Важливість ефективного управління на основі оптимізації грошових потоків підприємства пояснюється наступним [53]:

– грошові потоки виконують ключову роль практично в усіх аспектах господарської діяльності;

– ефективне управління грошовими потоками забезпечує фінансову стійкість підприємства у процесі його стратегічного економічного розвитку,

який залежить від різноманітності грошових потоків та їх синхронізації у часі і за обсягами;

– дієве управління грошовими потоками зменшує потребу суб'єкта господарювання у позиковому капіталі, що позитивно впливає на структуру сукупного капіталу і зменшує залежність від зовнішніх джерел фінансування;

– ефективне управління грошовими потоками є суттєвим важелем у забезпеченні прискорення обороту капіталу підприємства та забезпечує зниження ризику його неплатоспроможності;

– ефективне управління грошовими потоками сприяє накопиченню додаткових ресурсів для інвестицій, що є джерелом зростання прибутку підприємства та підвищує рівень його ліквідності.

Поряд з тим виділяють три основних групи методів оптимізації грошових потоків (рис. 3.2).

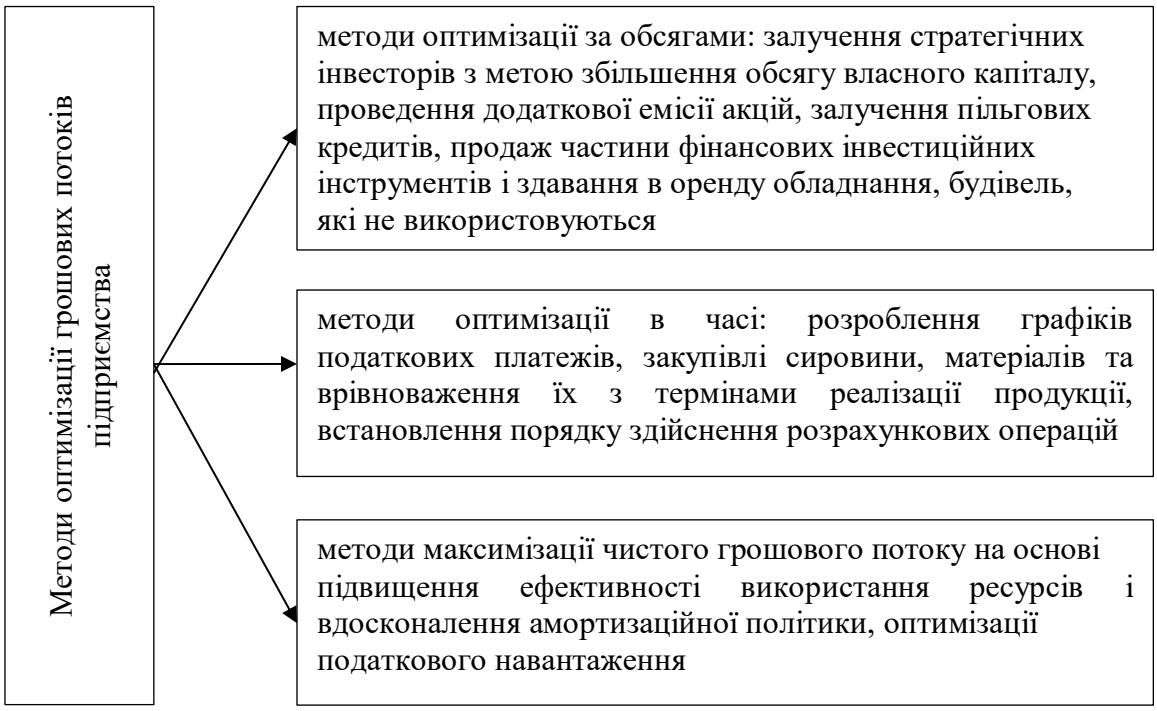

Рисунок 3.2 – Методи оптимізації грошових потоків підприємства АТ «Мотор Січ»

Підвищення ефективності управління грошовими потоками є ключовим аспектом фінансового здоров'я будь-якого підприємства. Тому виділимо ряд ключових аспектів для підвищення ефективності управління грошовими потоками.

1. Оптимізація витрат – зменшення надмірних витрат та максимізація використання фінансових ресурсів. Це дасть можливість підприємству ефективніше управляти грошовими потоками та досягати фінансової стабільності.

2. Вигідні угоди з постачальниками – встановлення гнучких платіжних графіків, вигідних умов із постачальником та домовленість про знижки.

3. Аналіз та управління дебіторською заборгованістю – посилення контролю за дебіторською заборгованістю. Це сприятиме своєчасному надходженню коштів і зменшенню ризику неплатоспроможності, оскільки ризик несвоєчасності погашення даної заборгованості або непогашення її взагалі викликає значні невизначеності в системі управління грошовими потоками.

4. Стратегічне планування – розроблення чіткої стратегії управлення грошовими потоками. Це допомагає визначити цілі, їх реалізацію та оцінку.

5. Систематичний аналіз та контроль – регулярний аналіз та моніторинг фінансової звітності та грошових потоків зокрема, що дозволяє адаптовувати стратегії в управлінні грошовими потоками до відповідних внутрішніх та зовнішніх ризиків.

6. Збільшення грошових активів – використання фінансових інструментів [54-56].

Складні економічно-політичні умови війни створюють ряд проблем для управління грошовими потоками підприємств. Ці проблеми вимагають від підприємств уважного аналізу ситуації та прийняття ефективних стратегій управління грошовими потоками, спрямованих на забезпечення стабільності та життєздатності в умовах війни. Проблеми спричинені війною

вимагаютьособливої уваги та пристосування в управлінні грошовими потоками підприємства. Тому розглянемо детально ці проблеми та шляхи, які можуть допомогти підвищити ефективність системи управління грошовими потоками в умовах війни (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Проблеми управління грошовими потоками підприємства АТ «Мотор Січ» в умовах війни та можливі шляхи їх вирішення

Проблеми	Шляхи вирішення
1. Нестабільність ринків: військові дії часто спричиняють значні зміни на ринках, що ускладнює прогнозування попиту, цін на товари і послуги, а також валютних курсів.	1. Ретельне прогнозування та стратегічне планування: врахування впливу військових подій на грошові потоки, розробка плану дій для різних можливих сценаріїв, щоб забезпечити ліквідність.
2. Зменшення обсягів продажів: воєнні конфлікти часто призводять до скорочення споживчого попиту та зменшення обсягів продажів товарів або послуг підприємства.	2. Диверсифікація фінансових джерел: розглянути можливості різних джерел фінансування для зменшення ризиків. Це може включати пошук альтернативних джерел кредитування або інвестицій.
3. Затримки у платежах: нестабільність може призвести до затримок у платежах від клієнтів або партнерів, що впливає на грошові потоки підприємства.	3. Мінімізація ризиків та забезпечення безпеки: збільшити увагу до ризиків військових дій на підприємство. Це може вимагати перегляду страхових полісів, заходів збереження даних, інвестицій в кібербезпеку тощо.
4. Збільшення ризику неплатоспроможності: підвищений ризик змін у фінансовій стабільності клієнтів може призвести до зростання ризику неплатоспроможності та проблем з виконанням фінансових зобов’язань.	4. Управління оборотними активами: ефективне управління запасами та забезпечення оптимального рівня ліквідності для зменшення впливу воєнного конфлікту на поточні операції.
5. Зниження обсягу інвестицій: війна породжує невпевненість серед інвесторів та зменшує доступність фінансування для розвитку підприємства.	5. Перегляд фінансової стратегії: ретельно переглянути фінансові цілі та стратегії, щоб адаптувати їх до змінних умов.
6. Збільшення витрат: зростання витрат на захист активів, зміни у цінах на сировину та інші ресурси можуть підвищити загальні витрати підприємства.	6. Аналіз дебіторської заборгованості та кредиторської заборгованості: звернути увагу на фінансові зобов’язання та забезпечити їх вчасну оплату або стягнення.
7. Потреба у стратегічному перегляді планів: в умовах війни підприємствам доводиться переглядати свої стратегії, бюджети та плани розвитку, адаптуючи їх до нових умов.	7. Керування витратами: врахування можливості зменшення витрат без втрати продуктивності.
8. Загроза інфраструктурі: руйнування інфраструктури та об’єктів може спричинити втрати та затримки у виробництві, що вплине на грошові потоки.	8. Ретельний моніторинг і аналіз: постійне відстеження грошових потоків, щоб оперативно реагувати на будь-які зміни та мінімізувати негативний вплив військових подій.

Ці заходи можуть допомогти підприємству адаптуватися до складних умов воєнного конфлікту та забезпечити стійкість їхніх грошових потоків.

Для ефективного управління грошовими потоками та фінансовою діяльністю підприємства у цілому доцільно вводити в практику розрахунок системи показників грошових потоків [57-59].

Поетапне здійснення управління грошовими потоками підприємства є основою для підтримки стабільності та фінансової стійкості компанії. Кожен етап цього процесу сприяє регулярному моніторингу та коригуванню фінансових потоків, що дозволяє підтримувати рівновагу між надходженнями та витратами грошових коштів.

Планування грошових потоків є ключовим етапом управління фінансовою діяльністю підприємства, оскільки від нього залежить ефективність використання грошових ресурсів у різних сферах діяльності підприємства. Через ретельне планування та прогнозування можна забезпечити належний рівень ліквідності та платоспроможності, що є необхідною умовою для стабільної діяльності компанії. Головними серед них повинні виступати:

– принцип обґрунтованості мінімально необхідного обсягу грошових коштів, який повинен бути у підприємства для забезпечення його платоспроможності;

– принцип пропорційності розподілу грошових коштів між складниками виробничого процесу;

– принцип гнучкості планування грошових коштів;

– принцип оцінювання ефективності використання грошових коштів;

– принцип адекватності часових інтервалів та способів планування [60].

Ефективна система управління грошовими потоками, яка базується на принципах інтегрованості, гнучкості, прогнозованості, автоматизації та оцінки ризиків, є ключем до стійкого розвитку підприємства. Вона дозволяє не лише забезпечити належний рівень ліквідності та платоспроможності, але й створити передумови для стабільного економічного зростання.

3.2 Планування грошових потоків на АТ «Мотор Січ»

Ефективне управління грошовими потоками є критично важливим для досягнення стратегічних цілей підприємства, оскільки дозволяє не лише забезпечити своєчасне виконання поточних фінансових зобов'язань, але й створює умови для стабільного розвитку та забезпечення фінансової стійкості. Завдяки цьому підприємство може досягти високого рівня оборотності капіталу, що означає, що кошти використовуються максимально ефективно та швидко повертаються до обігу [61].

Основні підходи управління грошовими потоками підприємства, їх переваги та недоліки наведено у табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Основні підходи управління грошовими потоками підприємства [45]

Підхід	Зміст підходу	Переваги	Недоліки
1	2	3	4
Традиційний Мулінс (Mullins), Хомоноф (Homonoff), Шер (Scherr)	Управління грошовими потоками розглядається як управління поточним залишком грошових коштів фірми, що розпочинається з моменту надходження грошових коштів на рахунок підприємства, а призупиняється в момент здійснення останнього платежу компанією	Передбачає визначення результативності процесу управління та обчислюється як відношення результату (ефекту) до витрат, що забезпечили цей результат	Ототожнюються грошові потоки та грошові кошти
Альтернативний Срінівісан (Srinivisan), Кім (Kim), Лайтінен (Laitinen), Олман-Вед (Allman-Ward)	Розглядає управління грошовими потоками як мистецтво, що переходить в науку управління короткостроковими ресурсами для підтримки поточної діяльності, мобільності фондів та оптимізації ліквідності	Передбачає управління грошовими потоками, спрямоване на постійне збільшення ринкової вартості підприємства, за допомоги прийняття всіх можливих управлінських рішень, орієнтованих на поліпшення ключових показників, що випливають на ефективнуорганізацію грошових потоків	До уваги не беруться довгострокові ресурси підприємства

Продовження таблиці 3.2

1	2	3	4
Економічний Фішер (Fisher), Пігу (Pigou), Маршал (Marshall)	Попит на грошові кошти не відрізняється від попиту на будь-які інші активи підприємства; вимірювання вигоди від накопичення грошових коштів, пов'язане з транзакційними витратами і майбутніми потребами	Є більш глобальним у порівнянні з попередніми (традиційним і альтернативним) та передбачає визначення необхідного обсягу грошової маси в економіці. Це кількість грошових коштів, що забезпечують монетарну стабільність (виконання цільових орієнтирів за цінами і валютним курсом) і максимізацію реального грошового потоку	Деталізація факторів здійснюється за підсумками аналізу емпіричних даних
Інституціональний підхід Муліган (Mulligan)	Залишок грошових коштів залежить від величини реалізації і як показують дослідження фірм, що працюють в США, наявність високих заробітних плат призводить до збільшення залишку грошових коштів на рахунках фірми	Використання закордонного досвіду	Низький рівень заробітних плат на підприємствах України
Вартісний підхід Фазарі (Fazzari), Феррі (Ferri), Грінберг (Greenberg)	Сукупний попит визначає величину реалізації, і відповідно, розмір грошового потоку. У випадку, якщо грошового потоку недостатньо, підприємства залучають зовнішнє фінансування	Дозволяє порівняти й об'єднати цільові функції прибутковості і ризику	Грошові потоки залежать від макроекономічних умов
Обліковий підхід Д. Гіволі (Givoly), К. Хейн (Hayn)	Мета підходу – виявлення причин, що спричинили відсутність надходження грошових потоків чи навпаки, наявність надходження додаткових грошових потоків, а також оперативне прийняття рішень за наслідками вищенаведених операцій	Передбачає, що в бухгалтерському обліку інформація про рух грошових коштів дозволяє бухгалтеру-аналітику, що приймає рішення, контролювати і регулювати прямі і непрямі грошові потоки, визначати структуру використання грошових коштів	У певних випадках починає відігравати другорядну роль (бере на себе функції контролю та обґрунтування тактичних рішень, пов'язаних з управлінням грошовими потоками для цілей бухгалтерського обліку)

Продовження таблиці 3.2

1	2	3	4
Концептуальний підхід М.А. Петрова, А.Г. Беспалова	Головною метою управління грошовими потоками є формування найбільш раціональних форм організації потоків грошових коштів, що забезпечують максимальне задоволення потреб в умовах обмеженості ресурсів	Схема дослідження, що містить понятійний апарат та методологічні основи управління (об'єкт, мету, принципи, функції, завдання),методичне підґрунтя, танапрями удосконалення управління	Обмеженість ресурсів
Процесуальний М.А. Петрова, А.Г. Беспалова	Управління динамічним процесом надходжень і витрачань грошових коштів. Він включає в себе два елементи: управління вхідним грошовим потоком і управління вихідним грошовим потоком	Розглядає грошові потоки у динаміці. Простата розрахунку грошових потоків	Не береться до уваги чистий грошовий потік
Результативний М.А. Петрова, А.Г. Беспалова	Показник відображає різницю між вхідними та вихідними грошовими потоками на певну дату (чистий грошовий потік)	Простата розрахунку грошових потоків. Орієнтований на кінцевий результат	Розглядає грошові потоки в статиці
Системний И.А. Бланк	Управління – це система принципів, методів, інструментів цілеспрямованого впливу фінансових менеджерів на рух грошових коштів для забезпечення фінансової рівноваги та стійкого зростання підприємства	Елементи системи гнучко реагують на вплив внутрішнього та зовнішнього середовища, комплексність управління	Не дозволяє адекватно оцінювати, які саме елементи зовнішнього або внутрішнього середовища впливають на ефективність управління
Процесний Таций І.В., Сергєєва О. Р., Панюкова І.В.	Управління грошовими потоками включає в себе послідовні етапи, щовключають у себе: облік руху грошових коштів, аналіз, планування, регулювання та контроль грошових потоків	Управління процесами дозволяє створити кращі підстави для контролю ресурсів і часу виконання робіт, урахування динамічного характеру розвитку організацій	Складність реалізації процесного підходу, яка полягає в тому, що з'являється необхідність документального оформлення кожного процесу
Потоковий	Послідовна зміна якісних змін сукупності об'єктів у певному часовому періоді	Потокові показники характеризують стан об'єкта дослідження не на конкретний момент часу, а за певний часовий інтервал, тобто у динаміці	Показує не результат, а процес обороту високоліквідного активу підприємства

Розглянуті підходи можуть бути доповнені «потоковим» підходом, що пропонує управління не грошовими коштами, які є статичними показниками, а грошовими потоками. У сучасних підходах дослідників, які розглядають підприємство як динамічну систему, грошові потоки є динамічними показниками.

Першим етапом в ефективном управлінні грошовими потоками підприємства є планування. Формування грошових потоків повинно ґрунтуватись на використанні низки інструментів, до яких обов'язково потрібно зарахувати платіжний календар, плани-графіки руху грошових коштів, бюджет руху грошових коштів тощо.

Грошові потоки можна типологізувати за такими основними ознаками:

за видом господарської діяльності: інвестиційний, фінансовий, операційний;

за формою грошових активів: безготівковий, готівковий;

за видами валюти: у вітчизняній валюті, в іноземній валюті;

за напрямком руху грошових коштів: вхідний, вихідний [62].

Проте за видом діяльності іноді ще виділяють надзвичайний грошовий потік. Такий грошовий потік є винятковим і виникає унаслідок виникнення надзвичайних ситуацій. Видатки на ліквідацію цих надзвичайних ситуацій і формують вихідний грошовий потік. Вхідним надзвичайним грошовим потоком вважають фінансові відшкодування, отримані для покриття збитків, пов'язаних із надзвичайними ситуаціями.

Типологія необхідна для того, щоб визначити основні показники, що є ключовими для планування, мета якого – синхронізувати усі наявні грошові кошти. Для планування грошових потоків підприємства найчастіше використовують два фінансові документи: платіжний календар та бюджет руху грошових коштів [63-64].

Платіжний календар є важливим інструментом для ефективного управління грошовими потоками підприємства, оскільки дозволяє прогнозувати та оптимізувати надходження і витрати коштів у короткостроковому періоді.

Він дає змогу не тільки планувати фінансові потоки, але й визначати пріоритети у платежах, що є критичними для забезпечення стабільності та фінансової здоров'я компанії. Окрім того, платіжний календар є інструментом для прийняття управлінських рішень щодо фінансування, дозволяючи визначити, чи потрібно залучати додаткові фінансові ресурси, чи можна відкласти певні витрати або оптимізувати їх для досягнення кращих фінансових результатів.

Планування грошових потоків є критично важливою складовою фінансового менеджменту на підприємстві. Воно дозволяє забезпечити ефективне використання наявних ресурсів, зберігаючи баланс між надходженнями і видатками, що є ключовим для фінансової стабільності та розвитку підприємства.

Об'єктом планування є самі грошові потоки, що включають усі рухи грошових коштів у межах підприємства: від операційної діяльності до інвестиційної та фінансової. Це дозволяє чітко прогнозувати майбутні потреби в грошових ресурсах і забезпечити своєчасність виконання фінансових зобов'язань [65].

Не менш важливі завдання планування грошових потоків, серед яких можна виділити ефективне використання грошових коштів, забезпечення усіх видів діяльності підприємства грошовими ресурсами, контроль за здійсненням платежів.

Можна виокремити основні принципи планування грошових потоків [66].

1. Гнучкість планування. Під час планування виділяють необхідну суму, яка збалансовує надходження і витрати, але у разі форс-мажорних ситуацій – дефіциту або ж навпаки, профіциту, її можна коригувати.

2. Адекватність способів планування та часових інтервалів. Під час вибору методу планування грошових потоків необхідно враховувати часовий вимір, оскільки це підвищує точність розрахунків прогнозних показників.

3. Оцінювання ефективності використання грошових потоків. Потрібно забезпечити необхідний рівень рентабельності та платоспроможності.

4. Раціональний розподіл коштів між складовими виробничого процесу.

Процес планування складається із низки етапів. Виділяють три ключові етапи планування [62]:

1. Підготовчий. Стосується початку планування руху грошових коштів, коли цільові показники та завдання, пов'язані з розвитком грошових потоків, необхідно уточнити. Оскільки результати планування залежать від якості інформаційної бази, яка охоплює всі грошові потоки та їхні особливості, потрібно якісно її сформувати на початку. Плануючи грошові потоки, важливо розрізняти фактори впливу на їх формування.

2. Розрахунково-аналітичний. Згідно з встановленими цілями підприємства та уже виконаним раніше аналізом, слід розробити окремі планові показники, які реалізують, плануючи доходи та відтік грошових коштів у контексті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності компанії.

Чисті грошові потоки можна розрахувати на основі їх планування. Оскільки рух грошових коштів динамічний, план грошових потоків повинен оцінюватися за рівнем збалансованості, для того щоб визначити узгодженість грошових потоків на вході та виході. Для досягнення конкретних цілей і завдань необхідно також оцінювати планування грошових потоків відповідно до ступеня синхронізації, щоб забезпечити послідовність їх руху через окремі проміжки часу.

3. Реалізація розроблених планів. Необхідно визначити осіб, відповідальних за упровадження всіх процесів. Оскільки вони є безперебійними, необхідний постійний контроль за станом та використанням грошових коштів, потрібно також стежити за відхиленнями від нормативних показників, оскільки неможливо гарантувати відсутність касових розривів.

Важливим елементом процесу фінансового планування є визначення цільових показників, оскільки саме вони характеризують цілі розвитку підприємства у майбутньому. На рис. 3.3 наведено послідовність планування грошових потоків підприємства.

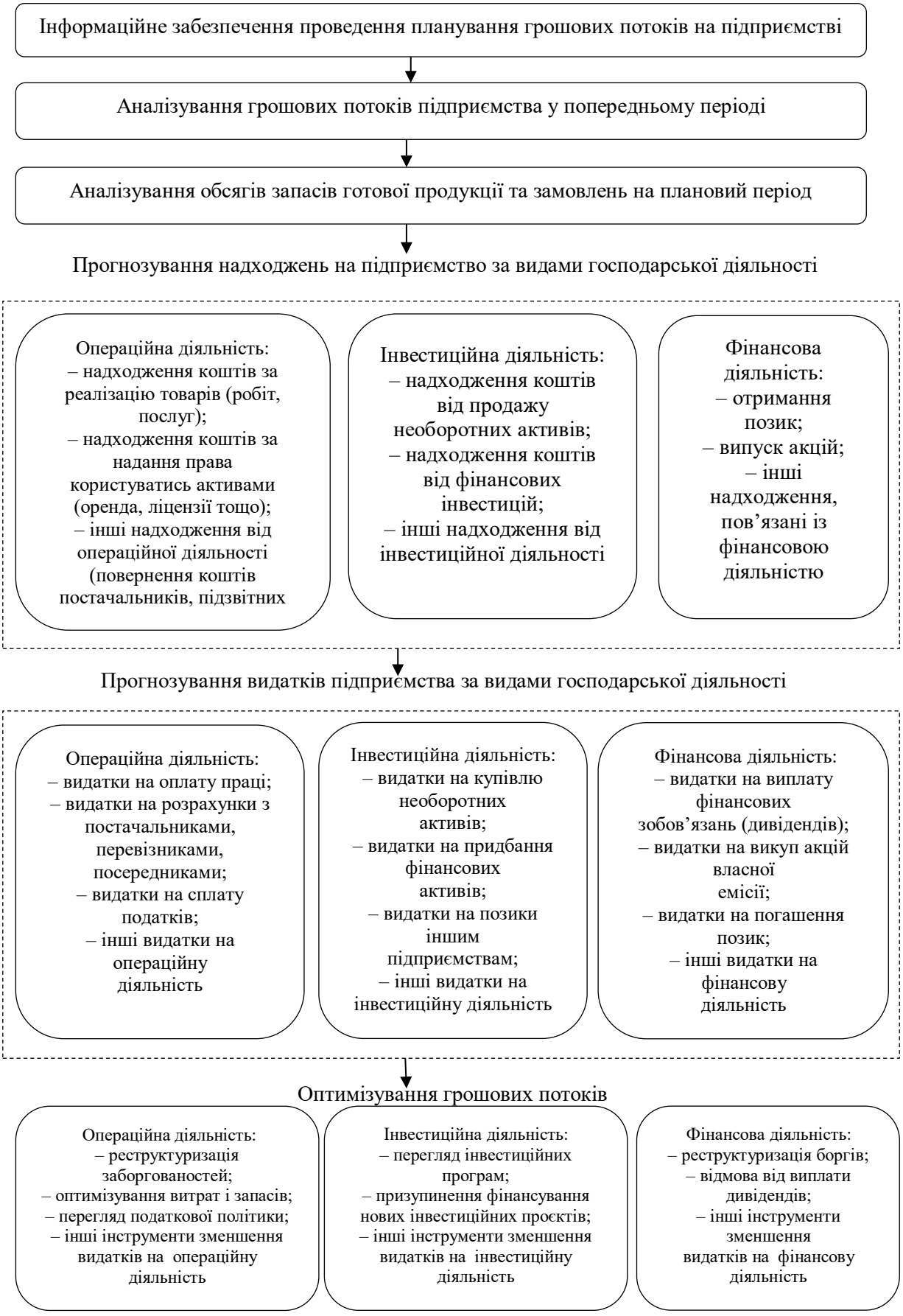

Рисунок 3.3 – Послідовність планування грошових потоків

АТ «Мотор Січ»

Оптимізувати грошові потоки (збільшити надходження та зменшити видатки) можна, забезпечивши отримання додаткових надходжень від:

– продажу товарно-матеріальних запасів;

– продажу дебіторської заборгованості;

– ранжування дебіторів, строків і обсягів погашення заборгованостей;

– перегляду часток авансової оплати;

– продажу основних фондів;

– продажу нематеріальних активів;

– перегляду угод щодо взятого в оренду майна;

– перегляду угод про надання в оренду матеріальних цінностей;

– емісії корпоративних прав;

– продажу пакета акцій;

– залучення кредиторів тощо.

Зменшити видатки можливо за допомогою:

– реструктуризації заборгованостей та боргів;

– оптимізування витрат та запасів;

– перегляду податкової політики;

– перегляду інвестиційних програм;

– призупинення фінансування нових інвестиційних проєктів;

– відмови від виплати дивідендів тощо.

Формування планового бюджету руху грошових коштів полягає у формуванні його на конкретну планову дату або на визначений період із помісячним розподілом. Після складання такого бюджету обов’язковим є його моніторинг з метою уникнення касових розривів [67].

Основними чинниками впровадження планування потоків грошових коштів на підприємстві є, насамперед, недостатність грошових коштів для здійснення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, невідповідність надходжень і витрат, а також ризик втрати платоспроможності. Отже, найважливішою ділянкою фінансової діяльності підприємства є планування потоків грошових коштів.

3.3 Удосконалення механізму контролінгу грошових потоків АТ «Мотор Січ»

Впровадження механізму фінансового контролінгу є важливим кроком для забезпечення ефективного управління грошовими потоками підприємства. У сучасних умовах розвитку економіки, що характеризуються нестабільністю та змінністю фінансових та ринкових умов, підприємствам необхідно мати чітку стратегію управління своїми фінансовими ресурсами. Це включає в себе не лише контроль за рухом коштів, а й прогнозування, оптимізацію та забезпечення ефективного використання наявних ресурсів. Важливим аспектом є розроблення теоретичних аспектів функціонування системи управління грошовими потоками**.** Це дозволяє створити міцну основу для прийняття ефективних управлінських рішень, підвищує якість фінансового аналізу та прогнозування, а також забезпечує фінансову стабільність підприємства.

Основною метою ефективного управління грошовими потоками є забезпечення фінансової рівноваги суб'єкта господарювання в процесі його діяльності, що досягається шляхом збалансування потоків надходження й витрачання грошових коштів, тому серед основних завдань, що спрямовані на досягнення визначеної мети ефективного управління грошовими потоками підприємства, слід назвати [68]:

− економічне обґрунтування джерел, обсягів та періодичності залучення позикових грошових потоків;

− обґрунтування напрямів, обсягів, періодичності та пріоритетності витрачання коштів;

− забезпечення достатньої платоспроможності суб'єкта господарювання, належного рівня його фінансової стійкості та ділової активності;

− забезпеченні інтенсивності та достатності формування грошових потоків; максимізацію чистого грошового потоку.

Реалізацію цих завдань забезпечить впровадження механізму фінансового контролінгу, який є дієвим заходом підвищення ефективності управління та

оптимізації грошових потоків суб'єкта господарювання. На рис. 3.4 представлено загальну концепцію контролінгу грошових потоків підприємства.

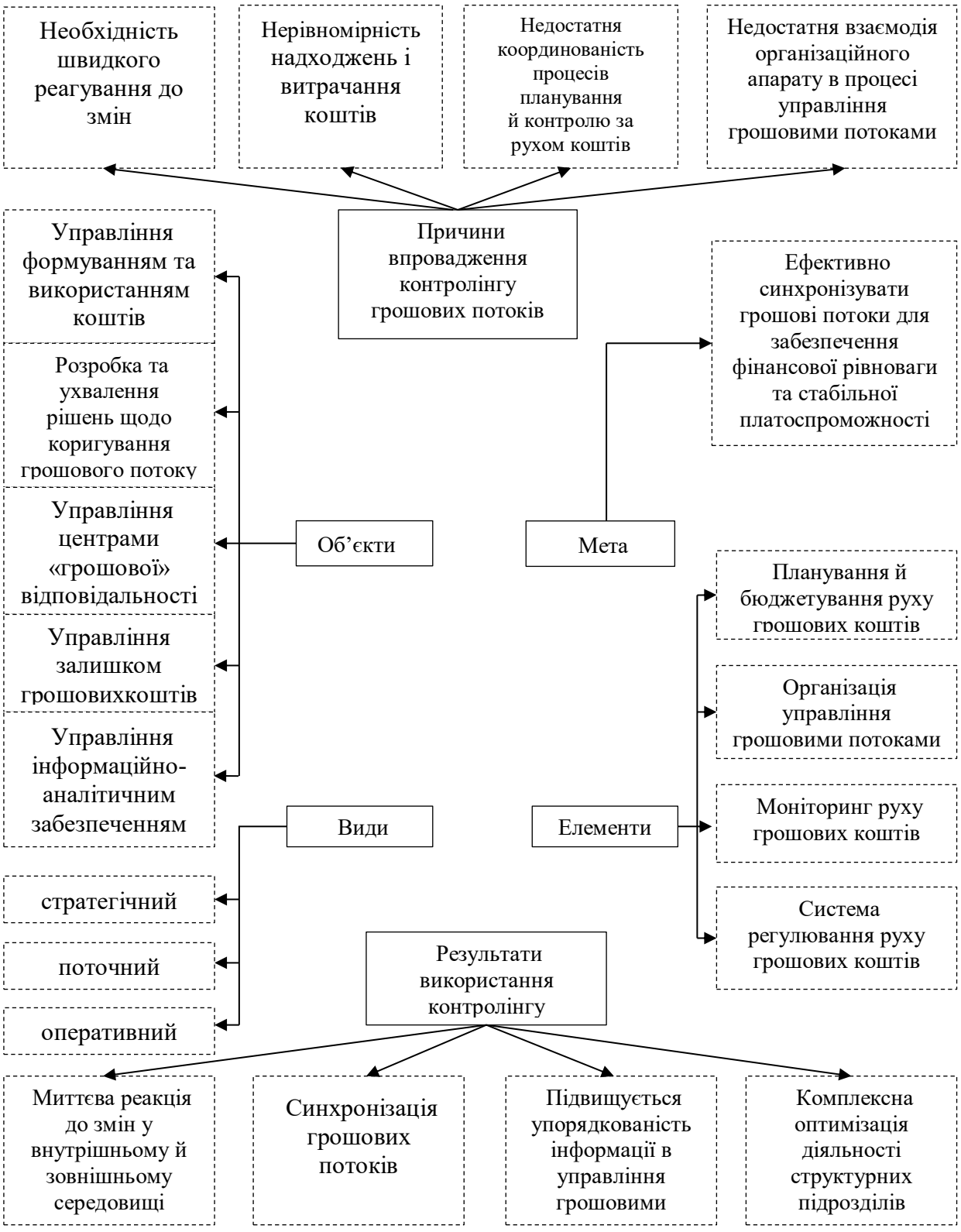

Рисунок 3.4 – Концепція контролінгу грошових потоків підприємства

Як видно з рис. 3.4, важливість впровадження на підприємстві контролінгу грошових потоків та його вплив на діяльність суб'єкта господарювання обумовлена рядом причин.

По-перше, необхідністю швидкого реагування та адаптування до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі функціонування підприємства. Ухвалюючи рішення, що стосуються управління операційними, інвестиційними, фінансовими процесами, які здебільшого супроводжуються рухом грошових коштів, необхідно враховувати загрозу виникнення непередбачуваних обставин і визначати систему способів і методів їх врегулювання. Генерування підприємством грошового потоку в недостатньому обсязі може призвести до зриву виробничого процесу, невиконання зобов'язань підприємствами, припинення фінансування інвестиційних проектів тощо.

По-друге, нерівномірністю надходжень і видатків грошових коштів, яка призводить неефективного формування чистого грошового потоку та погіршення фінансової стійкості підприємств, а саме:

- збільшується потреба в позикових коштах;
- ускладнюється оптимізація рівня виробничих запасів;
- підвищується вартість капіталу підприємств тощо.

По-третє, недостатньою координацією процесів оперативного та стратегічного планування і контролю за рухом грошових коштів. Насамперед, це пов'язано з відсутністю ефективно діючих інструментів оперативного регулювання грошового потоку, тобто можливості забезпечення узгодженості очікуваної величини грошового потоку з потребами функціонування підприємства в розрізі видів діяльності і внесення відповідних коригувань у разі виявлення відхилень.

По-четверте, недостатньою інформаційно-координаційною взаємодією організаційного апарату управління грошовими потоками. Ефективне функціонування системи контролінгу передбачає створення діючої системи

інформаційно-аналітичного забезпечення процесу прийняття рішень та узгоджену роботу всіх структурних підрозділів [69].

Як складна система ефективного управління контролінг руху грошових коштів орієнтований на узгоджене керування сукупністю таких об’єктів, як:

- управління формуванням та використанням грошових потоків;
- розробка та ухвалення рішень щодо коригування руху грошових коштів;
- управління «центрами грошової відповідальності»;
- управління залишком грошових коштів;
- управління інформаційно-аналітичним забезпеченням.

Як складова фінансового менеджменту система контролінгу руху грошових коштів поєднує виконання всіх основних функцій управління грошовими потоками – організація, планування, аналіз, регулювання та контроль [70].

Запровадження контролінгу грошових потоків в українських підприємствах є важливим кроком до ефективного фінансового управління в умовах постійних змін. Це забезпечує підприємствам можливість зберігати фінансову рівновагу та стабільність, що вкрай важливо для їхнього розвитку та довгострокової діяльності. Управління грошовими потоками вимагає не тільки постійного моніторингу, але й здатності оперативно реагувати на відхилення від планових показників, що допомагає своєчасно коригувати стратегії і знижувати ризики.

Управління грошовими потоками через систему контролінгу сприяє оптимізації фінансових ресурсів, знижує ймовірність виникнення фінансових труднощів і дозволяє підприємствам ефективніше використовувати свої активи для досягнення стратегічних цілей. В умовах економічної нестабільності, запровадження таких систем є особливо важливим для забезпечення належної ліквідності підприємства та стабільного виконання зобов’язань.

Таким чином, контролінг грошових потоків виступає як основний інструмент для забезпечення фінансової стійкості, запобігання дефіциту коштів і підтримки здорової фінансової структури на підприємствах, що є критично важливим для їхньої діяльності в умовах сучасних економічних викликів.

Оперативний контролінг грошових потоків спрямований на збалансування додатних і від'ємних потоків грошових потоків задля забезпечення поточної платоспроможності підприємства, під якою вважаємо за доцільне розуміти додатне значення чистого грошового потоку, оцінювання якого здійснюється за допомогою звіту про рух грошових коштів [71].

Сьогодні все більше необхідно розглядати контролінг не тільки як інформаційну систему й сукупність методів та процедур, але й як філософію та спосіб мислення керівників, орієнтовані на ефективне використання ресурсів і розвиток підприємства в довгостроковій перспективі, адже від самого існування системи контролінгу на підприємстві успіху досягнуто не буде, потрібне ще бажання керівників нижчих рівнів бути відповідальними за свою діяльність та вдосконалювати її. Саме інструментами контролінгу це бажання можна активувати. З огляду на вищезазначене, пропонуємо визначити контролінг грошових потоків, як напрям управлінської діяльності, який завдяки інструментам бюджетування, обліку відповідальності, аналізу та оперативного контролю грошових потоків забезпечує такий спосіб мислення й діяльності керівників (менеджерів) центрів грошової відповідальності, за якого буде досягнуто максимальне надходження, ефективне витрачання грошей та збалансованість грошових потоків [72].

Серед основних завдань контролінгу грошових потоків виділимо такі [68]:

1) аналіз грошових потоків на основі визначення якості, ліквідності, достатності, ефективності грошових потоків;

2) планування грошових потоків, що включає бюджетування, складання графіків надходжень виручки, графіків виплати заробітної плати, графіків погашення зобов'язань, графіків погашення кредитів, платіжних календарів,

податкових календарів, касових планів, планів оплат на день за підрозділами тощо;

3) виділення центрів відповідальності за формування вхідних і вихідних грошових потоків, в межах яких слід встановлювати причини й винуватців відхилень фактичних грошових потоків від бюджетних, їх наслідки;

4) оперативний контроль за наявністю та витрачанням коштів;

5) розроблення оптимальних рішень щодо руху грошових коштів задля забезпечення позитивних чистих грошових потоків, синхронізованих у часі;

6) підготовка управлінської звітності щодо руху грошових коштів.

Фінансовий контролінг грошових потоків є підсистемою фінансового контролінгу та охоплює тільки частину етапів процесу розроблення й реалізації фінансової стратегії підприємства. Функціонування фінансового контролінгу грошових потоків забезпечується певним механізмом, структуру якого можна представити трьома блоками [73].

Блок 1. Нормативне забезпечення функціонування механізму здійснюється на підставі розробленої нормативно-законодавчої бази як на державному рівні, так і на рівні суб'єкта господарювання. До нормативно-законодавчих актів на рівні держави можна віднести закони України, положення та інструкцій НБУ, інші стандарти, які забезпечують легітимний рух грошових потоків та формування інформації зовнішнім та внутрішнім користувачам щодо ліквідності та платоспроможності будь-якого підприємства (організації, компанії). Суб'єкт господарювання також розробляє пакет власних нормативних регламентів, які забезпечують організацію руху грошових потоків, враховуючи певні особливості господарської діяльності задля забезпечення його ліквідності та платоспроможності на достатньому рівні. До таких можна віднести положення про відділ контролінгу на підприємстві, посадові інструкції робітників такого відділу, наказ про облікову політику тощо.

Блок 2. Організаційне забезпечення функціонування механізму. В структурі цього блоку можна виокремити такі складові частини.

1) Функції фінансового контролінгу грошових потоків:

− планова, що забезпечує координацію довгострокових та поточних планів, стратегічне та оперативне бюджетування грошових потоків підприємства;

− аналітична, що забезпечує отримання аналітичних результатів аналізу грошових потоків, розрахунок відхилень відзапланованих показників та оцінювання пріоритетних напрямів удосконалення їх ефективності;

− облікова, що забезпечує узагальнення інформації про грошові потоки та її оброблення, складання внутрішньої та зовнішньої звітності для надання користувачам певної інформації про рух грошових коштів;

− контрольна, що забезпечує функціонування системи внутрішнього контролю та інструментарію щодо запобігання зловживанням з грошовими коштами підприємства.

2) Організаційне забезпечення, яке реалізується за допомогою двох підсистем, таких як організаційно-тактична та організаційно-методична.

Організаційно-тактична підсистема забезпечить формування мети в межах загальної концепції управління грошовими потоками підприємства, формування комунікаційних зв’язків між центрами відповідальності, які сприяють процесу управління грошовими коштами через систему фінансового контролінгу.

Крім того, завдяки організації відділу фінансового контролінгу на підприємстві, розподілу повноважень між робітниками, розробленню мотиваційних і стимулюючих регламентів та встановлення персональної відповідальності осіб можна підвищити ефективність управління грошовими потоками, що забезпечить зростання прибутковості, зміцнення фінансової стійкості та платоспроможності суб’єкта господарювання.

Організаційно-методична підсистема забезпечить впровадження інструментів щодо реалізації функцій фінансового контролінгу грошових потоків підприємства, а саме сучасні методичні засади планування, обліку, аналізу та контролю.

Блок 3. Обліково-економічний блок, який забезпечує процеси фінансування цього механізму, ефективне управління витратами та мотиваційні аспекти його функціонування. В структурі цього блоку доцільно виокремити систему бюджетування грошових потоків у короткостроковому періоді та стратегічному аспекті. Задля узагальнення інформації виокремлюють систему управлінського обліку [73-74].

Крім того, задля підвищення ефективності управління грошовими потоками доцільно забезпечити функціонування системи аналізу та їх оптимізації. Результатом функціонування цього механізму є прийняття управлінських рішень, які забезпечать ефективний рух грошових потоків та, як наслідок, міцний фінансовий стан підприємства. Власники та керівники українських підприємств розуміють необхідність реорганізації системи управління, але часто відсутні необхідні знання та досвід, а також бракує відповідних спеціалістів. Фінансова криза створює додаткові складнощі, але, з іншого боку, виявляє основні проблеми, які потребують першочергового вирішення. Реорганізація системи управління для більшості підприємств є просто життєво необхідною.

Висновки до розділу 3

В результаті проведеного дослідження було запропоновано шляхи удосконалення управління грошовими потоками АТ «Мотор Січ».

Зазначено, що грошові потоки – це рух грошових коштів всередині підприємства, що виникає через взаємодію з клієнтами, постачальниками, інвесторами та іншими сторонами. Обсяги та напрями цих потоків є результатом всієї економічної діяльності підприємства. Якщо вони організовані та керуються ефективно, це створює базу для стійкого функціонування компанії.

Встановлено, що управління грошовими потоками охоплює керування витратами, збільшенням прибутку, оптимізацією розподілу грошових ресурсів,

мінімізацією заборгованості та управлінням ліквідністю. Якість цього управління безпосередньо впливає на платоспроможність підприємства, його можливість вчасно виконувати фінансові зобов'язання перед постачальниками та іншими стейкхолдерами. Крім того, ефективне керівництво грошовими потоками робить компанію більш гнучкою та готовою адаптуватися до змін на ринку та економічних умов. Це також допомагає підприємству розподіляти ресурси між різними сферами бізнесу ефективніше, що сприяє гармонійному розвитку та оптимізації всіх його процесів.

Ефективне управління грошовими потоками формує стійку основу для фінансової стабільності, росту та розвитку підприємства, впливаючи на його конкурентоспроможність та можливість пристосовуватися до змін у бізнес-середовищі.

Ураховуючи вищезазначене, для підвищення ефективності управління грошовими потоками підприємства в сучасних умовах необхідно: залучати в практику розрахунок системи показників грошових потоків як вимірників фінансової стійкості, платіжної стабільності та нормальної платоспроможності; досліджувати галузеві закономірності грошових потоків; визначати потоки в обліковій, у тому числі оперативній, інформації для формування своєчасного та повного інформаційного забезпечення аналізу руху грошових коштів підприємств; удосконалити методику аналізу грошових потоків, ураховувати фактори руху коштів вітчизняних господарчих суб'єктів в умовах невизначеності та ризику.

Таким чином, інтегруючи оперативне, поточне і стратегічне планування грошових потоків в єдиний процес, можна досягти узгодженості руху грошових коштів із тактичними і стратегічними завданнями підприємства в часі і просторі. Такий підхід до концепції планування та управління грошових потоків дасть змогу спрямувати діяльність підприємства на досягнення фінансової стійкості та платоспроможності.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі магістра наведені теоретичні узагальнення та вирішення практичних завдань, які полягають у подальшому розвитку теоретико-методичних положень та розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення управління грошовими потоками підприємства АТ «Мотор Січ». Загальні висновки, одержані в результаті дослідження, зводяться до такого.

Грошові потоки є важливою категорією процесу здійснення управлінської діяльності на підприємстві. Для забезпечення фінансової стійкості підприємств та безперебійного процесу його функціонування та зростання необхідним є впровадження ефективної системи менеджменту грошових потоків.

Результати господарської діяльності підприємства, показники структури господарської діяльності зазнають значного впливу з боку особливостей динаміки грошових потоків, яка також може бути використана при розробці цільових показників діяльності, зокрема, чистого грошового потоку підприємства. Грошові потоки є рухом ресурсів, що пов’язаний з реалізацією фінансової політики управління ресурсами підприємства.

Методика аналізу грошових потоків підприємства дає можливість охопити максимальний об’єм обліково-аналітичної інформації і трактувати її в інтересах користувачів. До складу даної методики входить як ретроспективний, так і комплексний коефіцієнтний аналіз. Можемо констатувати необхідність використання як ретроспективного, так і коефіцієнтного аналізу, оскільки вони взаємопов’язані і за умови достовірної і якісної фінансової звітності дозволяють ґрунтовно оцінити грошові потоки суб’єкта господарювання за досліджуваний період.

Проведений аналіз результатів господарської діяльності АТ «Мотор Січ» за 2021-2023 рр. дозволяє виділити наступне:

– відбулось незначне прискорення темпів зростання майна підприємства

за період, що аналізується. Зокрема, темп зростання активів підприємства у 2022 р. порівняно з 2021 р. становить 100,87%, у 2023 р. порівняно з 2022 р. – 104,36%. Це свідчить про позитивну характеристику результатів господарської діяльності підприємства АТ «Мотор Січ», що може спричинити зростання його платоспроможності;

– стабільна тенденція збільшення вартості оборотних активів з 21463386 тис. грн. у 2021 р. до 22101354 тис. грн. у 2022 р. та до 23697418 тис. грн. у 2023 р. та тенденція поступового зменшеня вартості необоротних активів підприємства з 7691968 тис. грн. у 2021 р. до 7303846 тис. грн. у 2022 р. та до 6988941 тис. грн. у 2023 р. Серед складових оборотних активів найбільшу питому вагу займає незавершене виробництво – 34,05% у 2021 р., 35,53% у 2022 р., 35,34% у 2023 р., що обумовлено специфікою виробництва АТ «Мотор Січ». Найменшу питому вагу серед складових оборотних активів займають товари – 0,04% у 2021-2022 р.. і 0,03% у 2023 р. та поточні фінансові інвестиції – 0,04% у 2021 р. та 0,03% у 2022-2023 рр.;

– серед складових необоротних активів найбільша питома вага у основних засобів, їх частка у майні підприємства у 2022 р. становить 21,62%, що на 1,48 відсоткових пунктів менше ніж у 2021 р. і 19,23% у 2023 р., шо на 2,39 відсоткових пунктів менше ніж у 2023 р.;

– у 2022 р. порівняно з попереднім роком відбулось незначне зменшення власного капіталу підприємства – на 2,07%, проте у 2023 р. порівняно з 2022 р. відбулось незначне збільшення показника – на 1,84%. Зростання довгострокових зобов’язань, за рахунок зростання суми інших довгострокових зобов’язань зобов’язань, з 3514359 тис. грн. у 2021 р. до 3814078 тис. грн. у 2022 р. та збільшення поточних зобов’язань у 2022 р. на 7,78% порівняно з 2021 р., та на 12,04% у 2023 р. порівняно з 2022 р.;

– відбулось поступове зменшення показників чистого доходу від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції у 2022 р. порівняно з 2021 р. – зменшення на 23,86%, у 2023 р. порівняно з 2022 р. – зменшення на 18,10%; собівартість продукції змінилась відповідно на 26,53% та 24,70%.

Показники валового прибутку також знизилися у 2022 р. порівняно з 2021 р. і становили 18,43%; у 2023 р. порівняно з 2022 р. відбулось зниження на 5,99%;

– внаслідок значного зростання втрат від участі в капіталі та інших витрат, загальним результатом діяльності підприємства за 2022 р. є збиток у розмірі 584983 тис. грн. Це відбулось внаслідок значного перевищення фінансових витрат над фінансовими доходами підприємства. Загальним результатом діяльності підприємства за 2021 р. та 2023 р. є прибуток, у розмірі 458275 тис. грн. та 254067 тис. грн. відповідно;

– за період, що аналізується, відбулись зміни величини чистого руху коштів від операційної діяльності. Цей показник у 2022 р. становить 111,58% від 2021 р., у 2023 р. – 151,87% - від 2022 р. Якщо проаналізувати показники 2023 р. по відношенню до 2022 р., то за багатьма показниками і надходження і витрачання відбулось збільшення. Слід зазначити, що показники надходжень мають більші темпи зростання порівняно з показниками витрачання. Проте, надходження від реалізації товарів, робіт, послуг мають тенденцію до зменшення за весь період, що аналізується. Особливо високі показники зростання мають надходження від повернення податків і зборів – 234%;

– чистий рух коштів від інвестиційної діяльності підприємства має від’ємне значення на протязі всього досліджуваного періоду. Цей показник у 2021 р. становив 238637 тис. грн., у 2022 р. – 106197 тис. грн., тобто 44,50% від 2021 р., у 2023 р. – 4898 тис. грн., тобто 4,61% від 2022 р. Така тенденція пояснюється значним перевищення витрат над надходження грошових коштів. У 2023 р. надходження від реалізації необоротних активів у сумі 258 тис. грн. становлять 5,55% від попереднього року. Проте величина витрачання на придбання необоротних активів у 2023 р. становить 24,79% від попереднього року;

– у 2023 р. порівняно з 2021р. показник грошового потоку (Cash-Flow) зменшився на 443249 тис. грн, у тому числі за рахунок чистого прибутку – на 204208 тис. грн., амортизації – на 239041 тис. грн., порівняно з 2022 р. – збільшився на 721002 тис. грн., у тому числі за рахунок чистого прибутку – на

839050 тис. грн., за рахунок амортизації зменшився на 118048 тис. грн.;

– за динамікою станом на кінець 2021-2023 рр., довгострокові кредити банків зменшились на 158630 тис. грн. у 2023 р. порівняно з 2021 р., короткострокові кредити банків зменшились у 2023 р. порівняно з 2021 р. на 136391 тис. грн., з 2022 р. – на 36569 тис. грн., а грошові кошти та їх еквіваленти збільшились відповідно на 25444 тис. грн. та 1098473 тис. грн.;

– у 2022 р. чистий грошовий потік має від'ємне значення у розмірі 1265270 тис. грн., тому коефіцієнт достатності чистого грошового потоку не визначався. У 2021 р. цей показник має значення 0,17, що свідчить про покриття позитивним чистим грошовим потоком 17% суми погашення кредитів і позик та приросту виробничих запасів. Коефіцієнт достатності Cash-Flow зменшився у 2023 р. порівняно з 2021 р. і збільшився порівняно з 2022 р., що пов'язано зі зростанням Cash-Flow у 2023 р. Отже, підприємство у 2023 р. підвищило можливості розрахунків за своїми боргами з урахуванням результатів господарської діяльності. Коефіцієнт співвідношення Cash-Flow і кредиторської заборгованості зріс на 0,09 у 2023 р. порівняно з попереднім, що пояснюється зростанням кредиторської заборгованості. Коефіцієнт ліквідності грошового потоку характеризує синхронність надходження та видатку грошових коштів, має значення 1,29 (за оптимального показника 1) і свідчить про певні порушення пропорції руху коштів на підприємстві. Про те саме свідчить коефіцієнт ефективності грошового потоку, який має від'ємне значення;

– показники рентабельності грошових потоків мають переважно негативну тенденцію. Так, значення рентабельності залишку грошових коштів показує, що в 2021 р. у розрахунку на 1 грн. середнього залишку грошових коштів було одержано 2594 грн. чистого прибутку, у 2022 р. – 4574 грн. збитку, у 2023 р. 1874 грн. чистого прибутку. Показники рентабельності отриманих і витрачених грошових коштів як відсоткове відношення чистого прибутку до додатного та від'ємного грошових потоків мають від'ємне значення за результатами 2022-2023 рр.;

– у 2023 р. у розрахунку на 1 грн. чистого грошового потоку було одержано 0,23 грн. чистого прибутку, що на 1,40 грн. менше 2021 р. і на 0,23 – 2022 р. Значення показника рентабельності на основі грошового потоку свідчить про те, що в 2021 р. у розрахунку на 1 грн. доходу від реалізації продукції додатний чистий грошовий потік становив 0,023 грн, у 2022 р.від'ємний грошовий потік становив 0,12 грн., у 2023 р. додатний чистий грошовий потік – 0,12 грн. Тобто, у 2023 р. відбулось певне покращення стану грошових потоків підприємства.

– показники ліквідності підприємства мають значення в межах нормативного за весь період дослідження. Це означає, що підприємство має можливість розраховуватись за своїми поточними зобов'язаннями за допомогою готівки і грошових коштів на рахунках в банку. Отже, підприємство можна вважати платоспроможним і в найближчій перспективі немає загрози банкрутства;

– отримані значення показників фінансової стійкості знаходяться в межах нормативного і свідчать про те, що дане підприємство має невисоку залежність від зовнішніх джерел фінансування, тобто має можливість працювати на власному капіталі, а здійснює залучення позикового капіталу на допустимому рівні;

– аналіз показників оборотності свідчить про те, що рівень ділової активності підприємства має тенденцію до зниження у 2023 р. порівняно з 2021-2022 рр. Оборотність активів невисока, що обумовлено специфікою діяльності підприємства, порівняно з минулими роками спостерігається її уповільнення. Сповільнення оборотності власного капіталу негативно відображається на динаміці його рентабельності. Відповідно відбулось зростання тривалості обороту власного капіталу на 149 днів у порівнянні 2022 р. з 2021р. і на 186 днів у порівнянні 2023 р. з 2022 р. Тривалість обороту запасів також зросла, достатньо суттєво – на 272 дня у 2022 р. порівняно з 2021 р. і на 363 днів у 2023 р. порівняно з 2022 р. Значення коефіцієнтів оборотності дебіторської заборгованості свідчить про те, що дебітори в середньому 3-5 разів

в рік повертають свої борги. Що стосується оборотності кредиторської заборгованості, то термін її погашення дещо більшився і становить у 2023 р. – 404 дні, що на 136 днів більше ніж у 2022 р.;

– підприємство має рентабельність за основними показниками діяльності за результатами 2021 та 2023 рр., крім результатів інвестиційної та фінансової діяльності. За 2022 р., оскільки у підприємства показник чистого прибутку мав від'ємне значення, підприємство мало збитковість. Слід відзначити, що показники прибутковості підприємства у 2023 р. порівняно 2021 р. мають тенденцію до зменшення. Можна стверджувати про наявність негативної тенденції стану рентабельності підприємства у 2022 р. і про певне покращення ситуації у 2023 р.

Ефективне управління грошовими потоками є критично важливим для забезпечення фінансової стабільності підприємства, особливо в умовах змінного економічного середовища. Це не лише забезпечує зростання та розвиток, а й дозволяє підприємству зберігати конкурентоспроможність, підтримувати належну ліквідність та адаптуватися до нових викликів. Важливо, щоб підприємства враховували вплив галузевих закономірностей та ризиків, адаптували свої стратегії в залежності від змін в економіці та середовищі, в якому вони функціонують.

Для досягнення цих цілей необхідно використовувати комплексний підхід, включаючи своєчасний моніторинг грошових потоків та їх коригування, застосування системи показників для оцінки фінансової стійкості, а також удосконалення методики аналізу з урахуванням нестабільності ринку. Ретельний облік змінних факторів і наявність інформаційних систем дозволяють приймати ефективні управлінські рішення, орієнтуючись на реальну ситуацію на підприємстві та у фінансовому середовищі в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Тєшева Л. В., Щербань О. Д., Вакуленко О. О. Поняття грошового потоку підприємства. *Економіка і суспільство.* Мукачево, 2017. Вип. 10. С. 670-675.

2. Бланк И. А. Финансовый менеджмент : учебный курс. 2-е изд., перераб. и доп. Киев : Ника-Центр, Эльга, 2004. 656 с.

3. Бутинець Ф. Ф. Економічний аналіз : навч. посіб. Житомир : Рута, 2003. 680 с.

4. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л., Смовженко Т. С. Фінансовий словник. 3-тє вид., випр. та доп. Київ : Знання, 2000. 587 с.

5. Кірейцев Г. Г. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2002. 496 с.

6. Краменко В. І., Холод Б. І. Управління ресурсами підприємства : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 288 с.

7. Мних Є. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : підручник. Київ : Київ. нац. торг.екон. ун-т, 2008. 514 с.

8. Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. Київ : КНЕУ, 2002. 388 с.

9. Поддєрьогін А. М. Фінансовий менеджмент : підручник. Київ : КНЕУ, 2005. 536 с.

10. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : Знання, 2012. 815 с.

11. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 566 с.

12. Волосов А. М., Михайлова О. В. Підходи до визначення сутності грошових потоків підприємства. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг.* Харків, 2021. Вип. 1 (33). С. 69-85.

13. Головко Т. В. Характеристика сутності поняття грошових потоків підприємства. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Глобальні та національні проблеми економіки.* Миколаїв, 2015. Вип. 8. С. 357-361.

14. Заремба Є. М. Грошові потоки підприємства: сутність і класифікація. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. Житомир, 2012. Вип. 2 (23). С.87-92.

15. Клименко О. В. Теоретичне визначення та класифікація грошових потоків підприємства. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*. 2013. № 9. С. 115–117.

16. Попович О. В., Матківська Т. Я. Тлумачення поняття «грошові потоки» та їх класифікація. *Економіка. Фінанси. Право*. Київ, 2019. №5. С.23-27.

17. Стащук О. В., Хандучка А. М. Грошові потоки підприємства: суть та необхідність управління. *Молодий вчений*. Одеса, 2014. № 6 (2). С. 45–47.

18. Лотоцька І. П. Обліково-економічна сутність грошових коштів. *Інноваційний розвиток та безпека підприємства в умовах неоіндустріального суспільства* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. студентів аспірантів та молодих вчених, м. Луцьк, 31 жовт. 2019 р. Луцьк, 2019. С. 200-202.

19. Srinivasan P., Narasimhan M. S. An Evaluation of Value Relevance of Consolidated Earnings and Cash Flow Reporting in India.IIM Bangalore Research Paper. 2010. No. 306. pp. 141-170.

20. Колісник О. П., Замогильна А. В. Грошові потоки: сутність, класифікація та їх оптимізація в процесі управління. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*. 2018. №10. С. 60-65. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/modecon_2018_10_12.

21. Крилова О. В. Грошові потоки в системі забезпечення платоспроможності підприємства. *Економіка та держава*. Київ, 2019. № 7. С. 30–33.

22. Юдіна С. В., Павленко І. В., Дробот А. С. Класифікація грошових потоків та їх вплив на фінансову стійкість підприємства. *Інфраструктура ринку*. Одеса, 2020. Вип. 48. С. 257-261.

23. Жовна О. М., Риженко Д. С. Організація системи та механізму управління грошовими потоками підприємства. *Електронний журнал «Ефективна економіка».* 2016. № 6.URL : http://www.economy.nayka.com.ua

24. Бондаренко О. М., Матківська Т. Я. Аудит грошових коштів: організація проведення, проблеми та вдосконалення. *Економіка. Фінанси. Право*. Київ, 2020. Вип. 4/2. С. 6-9.

25. Кошельок Г. В. Грошові потоки в системі управління діяльністю підприємства. *Приазовський економічний вісник.* Запоріжжя, 2019. Вип. 5 (16). С. 50-57.

26. Лігоненко Л. О. Управління грошовими потоками : навч. посіб./ Л.О. Лігоненко, Г.В. Ситник. Київ : Київ. нац. торг.-ек. ун-т, 2005. 255 с.

27. Крюкова І. О., Свірідова М. С. Сучасні методичні підходи до оцінки грошових потоків підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент*. Одеса, 2016. Вип. 21. С. 144-148.

28. Нагайчук В. В. Управління грошовими потоками підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень.* Одеса, 2014. Вип. 1 (52). С. 245-249.

29. Семенова С. М., Шпирко О. М. Управління грошовими потоками на підприємствах водного транспорту : обліково-аналітичний аспект : монографія. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 252 с.

30. Бойко Н. В., Турпак Т. Г., Назаренко Я. Я. Аналіз грошових потоків транспортних підприємств: проблемно-прагматичний підхід. *Modern Economics.* 2021. № 28(2021). С. 13-21. DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V28(2021)-02.

31. Біленко Д. В. Системний підхід до управління грошовими потоками підприємства в умовах ризиків та невизначеності. *Фінанси, облік, банки.* 2017. №1. С. 46-54.

32. Атамас П. Й., Атамас О. П. Методичні підходи до аналізу грошових потоків за матеріалами Звіту про рух грошових коштів. *Бухгалтерський облік і аудит.* Київ, 2013. № 5. С. 13–19.

33. Осадча О. О., Савіна Н. Б. Методичні аспекти аналізу грошових потоків підприємства. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Серія «Економічні науки».* Рівне, 2020. Вип. 4 (92). С. 219-226.

34. Погорєлов І. М. Методологічні засади з проведення аналізу грошових потоків. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»*. Харків, 2018. № 15(1291). С. 115-120.

35. Lee U., Kang N., Lee I. (2020). Choice data generation using usage scenarios and discounted cash flow analysis. Journal of Choice Modelling. 2020. 37(100250). doi:10.1016/j.jocm.2020.100250 (дата звернення: 10.10.2024).

36. Основи економічного аналізу : навч.-метод. посіб. / В. М. Микитюк, Т. М. Паламарчук, О. П. Русак та ін.; за ред. В. М. Микитюка. Житомир : Рута, 2018. 440 с.

37. Мулик Т. О. Організація аналізу грошових потоків на підприємстві. *Економіка і суспільство.* Мукачево, 2022. Вип. 40. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1442

38. Гайдаржийська О. М., Костюнік О. В., Ткач Д. Ю. Особливості аналізу, обліку й аудиту грошових коштів. *Причорноморські економічні студії.* Одеса, 2018. Вип. 33. С. 238-242.

39. Томчук О. Ф. Звітність про рух грошових коштів як елемент інформаційного забезпечення аналізу фінансового стану підприємства. *Інфраструктура ринку*. Одеса, 2019. №28. С.368-375.

40. Щепіна Т. Г., Тітаренко А. Д. Комплексний аналіз грошових потоків державного підприємства «Антонов». *Електронне наукове фахове*

видання з економічних наук «Modern Economics». 2021. №26. С. 178-184. DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V26(2021)-27.

41. Єлісєєва О. К., Сімон Г. С. Аналіз грошових потоків фірми як складова формування стратегії сталого розвитку. *Бізнес Інформ*. Харків, 2017. № 12. С. 380–384.

42. Панасюк О. В., Мазанович І. С. Удосконалення аналізу грошових потоків підприємства та їх оптимізація в процесі управління. *Приазовський економічний вісник.* Запоріжжя, 2020. Вип. 6 (23). С. 128-133.

43. Спільник І., Загородна О. Грошові потоки підприємства: комплексний аналіз за даними фінансової звітності. *Міжнародний науковий журнал*. Тернопіль, 2017. Вип. 1-2. С. 67-85.

44. Мельничук Г. С. Теоретичні аспекти проведення аналізу грошових потоків підприємства. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України.* Ірпінь, 2018. №2. С. 222-236.

45. Кошельок Г., Грінченко Р. Аналіз грошових потоків у системі управління підприємством. *Галицький економічний вісник.* Тернопіль, 2020. №2 (63). С. 231-242.

46. Мулик Т. О., Материнська О. А., Пльонсак О. Л. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 288 с.

47. Лазаришина І. Д. Реалізація функціональної якості аналізу грошових потоків у прийнятті управлінських рішень. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер. Економіка, аграрний менеджмент, бізнес*. Київ, 2018. Вип. 290. С. 140-146.

48. Майборода О. Є., Майборода О. В., Реплюк О. В. Напрями управління грошовими потоками підприємства. *Економіка і суспільство.* Мукачево, 2017. Вип. 10. С. 305-309.

49. Ясіновська І. Ф., Кольба Р. М. Шляхи підвищення ефективності системи управління грошовими потоками підприємства в умовах війни. *Молодий вчений*. *Економічні науки.* Одеса, 2023. № 11 (123). С. 168-174.

50. Yescombe E. R., Farquharson E. Cash Flow and Investment Analysis. Public-Private Partnerships for Infrastructure. 2018. 25-34. doi:10.1016/b978-0-08-100766-2.00003-6 (дата звернення: 10.10.2024).

51. Азаренкова Г., Мірошник О., Кісельова О. Обгрунтування параметрів оптимізації грошових потоків підприємства. *Фінансово-кредитні системи: перспективи розвитку.* Харків, 2022. №2. С. 14-25.

52. Єпіфанова І. Ю. Вхідні та вихідні грошові потоки підприємства як економічна категорія. *Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні :* матеріали II міжнар. наук.-практ. конф., м. Вінниця, 12 березня 2013 р. Вінниця, 2013. С. 247–249.

53. Золотарьова О., Місюра А. Ефективне управління рухом грошових потоків та його роль у забезпеченні фінансової стійкості промислового підприємства. *Економічний аналіз*. Тернопіль, 2012. Вип. 11. Ч. 2. С. 240-245.

54. Литвин І. С., Іващенко А. І., Шляхи удосконалення системи управління грошовими потоками. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 2. С. 51–56. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2017/11.pdf

55. Подмешальська Ю. В., Троян О. В., Ковалик М. Д. Удосконалення методики аудиту операцій з грошовими коштами у касі підприємств. *Економіка та держава*. Київ, 2019. № 1. С. 114–121.

56. Спільник І. Грошові потоки підприємства: комплексний аналіз за даними фінансової звітності. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації.* Тернопіль, 2017. Вип. 1-2. С. 67–85.

57. Томашевська А. Л. Шляхи оптимізації грошових потоків підприємства. *Фінансові інструменти сталого розвитку економіки* : матеріали II міжнар. наук.-практ. конф., м. Чернівці, 12 травня 2019 р. Чернівці, 2019. С. 177–181. URL: https://janusandal.no/images/Files/LostOpportunity2019.pdf#page=177

58. Халатур С. М., Кравченко М. В., Павлік І. Д. Удосконалення управління грошовими потоками підприємства як основа забезпечення фінансово-економічної безпеки. *Економіка та держава.* Київ, 2021. № 1. С. 30-35.

59. Фінансовий менеджмент : підручник / М. І. Крупка та ін. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Крупки. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2019. 438 с.

60. Шик Л. М., Жердьова А. С. Проблеми управління грошовими потоками підприємства з метою забезпечення його платоспроможності. *Вісник Запорізького національного університету*. Запоріжжя, 2014. № 1. С. 161 – 167.

61. Янковий О. Г., Кошельок Г. В. Прогнозування грошових потоків підприємства на основі принципу балансу змінних. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Ужгород, 2017. Вип. 1 (49). С. 309-315.

62. Дорош О. І., Пліш І. В. Планування грошових потоків на підприємстві. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. Львів, 2021. № 2 (6). С. 21-28.

63. Loth, Richard. Analyze Cash Flow The Easy Way. URL : http://www.investopedia.com/articles/stocks/07/easycashflow.asp (дата звернення 12.08.2024).

64. Головко Т. В. Планування грошових потоків підприємства: нова парадигма. *Вісник КНТЕУ*. Київ, 2017. Вип. 4 (114). С.104-113.

65. Скриль В. В., Ступенко К. Ю. Планування грошових потоків підприємства. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*. 2018. №12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6737

66. Федишин М. П. Взаємозв'язок неефективного планування з проблемами формування грошових потоків на підприємствах в сучасних умовах. *Наукові праці Національного університету харчових технологій*. Київ, 2013. № 49. С. 235-242.

67. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / І. С. Лапіна, О. М. Гончаренко та ін.; за заг. ред. І. С. Лапіної. Одеса : Атлант, 2016. 313 с.

68. Бойко Т. Ю. Механізм контролінгу грошових потоків суб'єкта господарювання: необхідність формування та реалізації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Одеса, 2019. Вип. 3. С. 166-170.

69. Гайдаєнко О. М., Бондар В. Я. Фінансове моделювання управління грошовими потоками на прикладі ПАТ «Одеський машинобудівний завод». *Облік, економіка, менеджмент: наукові нотатки* : міжнародний збірник наукових праць / за ред. І.Б. Садовської. Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2017. Вип. 2(14). С. 167-174.

70. Гриценко Л. Л., Боярко І. М., Роєнко В. В. Контролінг грошових потоків. *Актуальні проблеми економіки*. Київ, 2010. № 3. С. 148-154.

71. Givoly D., Carla Hayn, Lehavy R. The Quality of Analysts' Forecasts of Cash Flows. The Accounting Review, Forthcoming. 2019. pp. 34-84.

72. Фінансовий менеджмент : підручник / А. М. Поддєрьогін, Н. Д. Бабяк, М. Д. Білик та ін.; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 2-ге вид., перероб. Київ : КНЕУ, 2017. 534 с.

73. Чижишин О. І. Управлінські аспекти раціоналізації використання грошових ресурсів підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Миколаїв, 2017. Вип. 17 С. 486-490.

74. Кошельок Г. В., Терещенко О. М. Сучасні підходи управління грошовими потоками підприємства. *Бізнес-навігатор.* 2018. Вип. 4. С. 77-82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2018_4_19 (дата звернення 30.10.2024).

ДОДАТОК А

Баланс (Звіт про фінансовий стан) АТ «Мотор Січ» за 2021 р., тис. грн.

Актив	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1. Необоротні активи		
Нематеріальні активи	5048	3209
первісна вартість	19000	21958
накопичена амортизація	13952	18749
Незавершені капітальні інвестиції	802361	773956
Основні засоби	6862625	6608571
первісна вартість	13493852	14273696
знос	6631227	7665125
Інвестиційна нерухомість	25958	18177
первісна вартість	40100	31550
знос	14142	13373
Довгострокові фінансові інвестиції:		
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	68574	68273
інші фінансові інвестиції	10033	9647
Довгострокова дебіторська заборгованість	-	-
Відстрочені податкові активи	34266	11137
Інші необоротні активи	26323	55778
Усього за розділом I	**7835188**	**7548748**
II. Оборотні активи		
Запаси	14880711	16124103
Виробничі запаси	4579705	5386096
Незавершене виробництво	9815337	10038826
Готова продукція	474831	688174
Товари	10838	11007
Поточні біологічні активи	6	1
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1674183	1805701
Дебіторська заборгованість за розрахунками:		
за виданими авансами	729266	1060015
з бюджетом	130268	237976
у тому числі з податку на прибуток	30830	28411
з нарахованих доходів	46	41
із внутрішніх розрахунків	8724	10186
Інша поточна дебіторська заборгованість	152621	107865
Поточні фінансові інвестиції	12434	12282
Гроші та їх еквіваленти	1654174	1879464
у тому числі в касі	2079	2194
розрахунки в банках	1651	1877270
Інші оборотні активи	1207591	1239114
Усього за розділом II	**20450024**	**22476748**
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	219	63
Баланс	**28285431**	**30025559**

Продовження ДОДАТКУ А

Пасив	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
І.Власний капітал		
Зареєстрований (пайовий) капітал	280529	280529
Капітал у дооцінках	-	-
Додатковий капітал	1651180	1680170
Емісійний дохід	408077	408077
Накопичені курсові різниці	6861	6348
Резервний капітал	70145	70145
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	18464810	18923085
Неоплачений капітал	-	-
Вилучений капітал	-	-
Усього за розділом І	**20466664**	**20953929**
ІІ. Довгострокові зобов'язання і забезпечення		
Відстрочені податкові зобов'язання	-	-
Пенсійні зобов'язання	341448	337318
Довгострокові кредити банків	54647	158630
Інші довгострокові зобов'язання	2028660	2088526
Довгострокові забезпечення	133108	185061
Цільове фінансування	864005	837315
Усього за розділом ІІ	**3421868**	**3606850**
ІІІ. Поточні зобов'язання і забезпечення		
Короткострокові кредити банків	423638	136391
Векселі видані	473	0
Поточна кредиторська заборгованість за:		
довгостроковими зобов'язаннями	152845	85576
товари, роботи, послуги	628201	993901
розрахунками з бюджетом	78374	169514
у тому числі з податку на прибуток	69976	130973
розрахунками зі страхування	41570	47988
розрахунками з оплати праці	125708	142647
одержаними авансами	2777572	3686236
розрахунками з учасниками	26511	26505
Поточні забезпечення	99189	117220
Доходи майбутніх періодів	-	-
Інші поточні зобов'язання	42818	58802
Усього за розділом ІІІ	**4396899**	**5464780**
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утриманими для продажу, та групами вибуття	-	-
Баланс	**28285431**	**30025559**

ДОДАТОК Б

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

АТ «Мотор Січ» за 2021рік

І. Фінансові результати

Стаття	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	13718770	11433872
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	9201102	7129242
Валовий: прибуток	4517668	4304630
збиток	-	-
Інші операційні доходи	724573	972967
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	320563	247139
Адміністративні витрати	1591072	1199857
Витрати на збут	785641	537934
Інші операційні витрати	1575946	1592597
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	1289582	1947209
збиток	-	-
Дохід від участі в капіталі	1433	444
Інші фінансові доходи	221	183
Інші доходи	88102	78439
Фінансові витрати	265837	275348
Втрати від участі в капіталі	1106	425
Інші витрати	1521	501237
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	1110874	1249265
збиток	-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	-652599	-409215
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	458275	840050
збиток	-	-

Стаття	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
II. Сукупний дохід		
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	-	-
Накопичені курсові різниці	-513	951
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	-	-
Інший сукупний дохід	29503	16430
Інший сукупний дохід до оподаткування	28990	17381
Податок на прибуток, пов’язаний з іншим сукупним доходом	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	28990	17381
Сукупний дохід	487265	857431
III. Елементи операційних витрат		
Матеріальні затрати	7141760	4893113
Витрати на оплату праці	3126673	2515982
Відрахування на соціальні заходи	661075	537796
Амортизація	1094895	1029288
Інші операційні витрати	4400090	4004655
Разом	16424493	12980834
IV. Розрахунок показників прибутковості акцій		
Середньорічна кількість простих акцій	2077990	2077990
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2077990	2077990
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	220,54	404,26
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	220,54	404,26
Дивіденди на одну просту акцію	0,00	0,00

ДОДАТОК В

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

АТ «Мотор Січ»» за 2021 р., тис. грн.

Стаття	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
І. Рух коштів у результаті операційної діяльності		
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	6637650	3720692
Повернення податків і зборів	734499	619169
у тому числі податку на додану вартість	734499	619164
Цільового фінансування	63942	78164
Надходження від отримання субсидій, дотацій	375	292
Надходження авансів від покупців і замовників	8350721	8069770
Надходження від повернення авансів	171600	33808
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3350	4195
Надходження від боржників неустойки	-	-
Надходження від операційної оренди	16407	11590
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	-	43
Інші надходження	30383	54975
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	611117	494361
Праці	2461698	1976338
Відрахувань на соціальні заходи	682137	556025
Зобов’язань з податків і зборів	908944	753935
Витрачання на оплату зобов’язань з податку на прибуток	271833	197834
Витрачання на оплату зобов’язань з податку на додану вартість	1024	1889
Витрачання на оплату зобов’язань з інших податків і зборів	636087	554192
Витрачання на оплату авансів	9929988	6733959
Витрачання на оплату повернення авансів	25980	30212
Витрачання на оплату цільових внесків	29498	31687
Інші витрачання	551360	478387
Чистий рух коштів у результаті операційної діяльності	**807830**	**1537502**
ІІ. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності		
Надходження від реалізації фінансових інвестицій	-	7173
Надходження від реалізації необоротних активів	77	3759
Надходження від отриманих відсотків	215	178
Надходження від отриманих дивідендів	3	240
Надходження від погашення позик	100	15795
Інші надходження	18296	223
Витрачання на придбання фінансових інвестицій	-	26791

Продовження ДОДАТКУ В

Витрачання на придбання необоротних активів	254028	190688
Витрачання на надання позик	3300	11409
Інші платежі	-	3256
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	**-238637**	**-204776**
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності		
Надходження від отримання позик	160751	166042
Інші надходження	-	-
Витрачання на погашення позик	388154	602462
Витрачання на сплату дивідендів	5	5803
Витрачання на сплату відсотків	31054	66003
Інші платежі	32062	17822
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	**-290524**	**-526048**
Чистий рух грошових коштів за звітний період	278669	806678
Залишок грошових коштів та їх еквівалентів на початок року	1654174	755717
Вплив змін курсів обміну	-53379	91779
Залишок грошових коштів та їх еквівалентів на кінець року	**1879464**	**1654174**

ДОДАТОК Д

Баланс (Звіт про фінансовий стан) АТ «Мотор Січ» за 2022 р., тис. грн.

Актив	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1. Необоротні активи		
Нематеріальні активи	3209	2188
первісна вартість	21958	23086
накопичена амортизація	18749	20898
Незавершені капітальні інвестиції	773956	775644
Основні засоби	6608571	6099471
первісна вартість	14273696	14576822
знос	7665125	8477351
Інвестиційна нерухомість	18177	16734
первісна вартість	31550	31550
знос	13373	14816
Довгострокові фінансові інвестиції:		
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	68273	63749
інші фінансові інвестиції	9647	12939
Довгострокова дебіторська заборгованість	-	-
Відстрочені податкові активи	11137	28443
Інші необоротні активи	55778	59749
Усього за розділом I	**7548748**	**7058917**
II. Оборотні активи		
Запаси	16124103	17660658
Виробничі запаси	5386096	5997576
Незавершене виробництво	10038826	11151680
Готова продукція	688174	499258
Товари	11007	12144
Поточні біологічні активи	1	2
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1805701	930048
Дебіторська заборгованість за розрахунками:		
за виданими авансами	1060015	572479
з бюджетом	237976	598276
у тому числі з податку на прибуток	28411	-
з нарахованих доходів	41	-
із внутрішніх розрахунків	10186	10947
Інша поточна дебіторська заборгованість	107865	337606
Поточні фінансові інвестиції	12282	8108
Гроші та їх еквіваленти	1879464	806435
у тому числі в касі	2194	2329
рахунки в банках	1877270	804106
Інші оборотні активи	1239114	1204317
Усього за розділом II	**22476748**	**22128876**
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	63	4480
Баланс	**30025559**	**29192273**

Продовження ДОДАТКУ Д

Пасив	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
І.Власний капітал		
Зареєстрований (пайовий) капітал	280529	280529
Капітал у дооцінках	-	-
Додатковий капітал	1680170	1835756
Емісійний дохід	408077	408077
Накопичені курсові різниці	6348	12095
Резервний капітал	70145	70145
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	18923085	17879979
Неоплачений капітал	-	-
Вилучений капітал	-	-
Усього за розділом І	**20953929**	**20066409**
ІІ. Довгострокові зобов'язання і забезпечення		
Відстрочені податкові зобов'язання	-	-
Пенсійні зобов'язання	337318	214331
Довгострокові кредити банків	158630	-
Інші довгострокові зобов'язання	2088526	2981364
Довгострокові забезпечення	185061	166929
Цільове фінансування	837315	594424
Усього за розділом ІІ	**3606850**	**3957048**
ІІІ. Поточні зобов'язання і забезпечення		
Короткострокові кредити банків	136391	36569
Векселі видані	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:		
довгостроковими зобов'язаннями	85576	217221
товари, роботи, послуги	993901	2715140
розрахунками з бюджетом	169514	210757
у тому числі з податку на прибуток	130973	177322
розрахунками зі страхування	47988	31068
розрахунками з оплати праці	142647	105586
одержаними авансами	3686236	1608670
розрахунками з учасниками	26505	26505
Поточні забезпечення	117220	111377
Доходи майбутніх періодів	-	-
Інші поточні зобов'язання	58802	105923
Усього за розділом ІІІ	**5464780**	**5168816**
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утриманими для продажу, та групами вибуття	-	-
Баланс	**30025559**	**29192273**

ДОДАТОК Е

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

АТ «Мотор Січ» за 2022 рік

І. Фінансові результати

Стаття	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	10445306	13718770
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	6760335	9201102
Валовий: прибуток	3684971	4517668
збиток	-	-
Інші операційні доходи	1533927	724573
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	271748	320563
Адміністративні витрати	1334782	1591072
Витрати на збут	491235	785641
Інші операційні витрати	2567917	1575946
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	824964	1289582
збиток	-	-
Дохід від участі в капіталі	2280	1433
Інші фінансові доходи	238	221
Інші доходи	1387	88102
Фінансові витрати	301092	265837
Втрати від участі в капіталі	10732	1106
Інші витрати	892368	1521
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	-	1110874
збиток	375323	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	209660	-652599
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	-	458275
збиток	584983	-

Стаття	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
II. Сукупний дохід		
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	-	-
Накопичені курсові різниці	5747	-513
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	-	-
Інший сукупний дохід	149839	29503
Інший сукупний дохід до оподаткування	155586	28990
Податок на прибуток, пов’язаний з іншим сукупним доходом	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	155586	28990
Сукупний дохід	-429397	487265
III. Елементи операційних витрат		
Матеріальні затрати	6022594	7141760
Витрати на оплату праці	2914331	3126673
Відрахування на соціальні заходи	618697	661075
Амортизація	973902	1094895
Інші операційні витрати	1159727	4400090
Разом	11689251	16424493
IV. Розрахунок показників прибутковості акцій		
Середньорічна кількість простих акцій	2077990	2077990
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2077990	2077990
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	-281,51	220,54
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	-281,51	220,54
Дивіденди на одну просту акцію	0,00	0,00

ДОДАТОК Ж

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

АТ «Мотор Січ»» за 2022 р., тис. грн.

Стаття	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
І. Рух коштів у результаті операційної діяльності		
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	5832922	6637650
Повернення податків і зборів	279229	734499
у тому числі податку на додану вартість	279222	734499
Цільового фінансування	61929	63942
Надходження від отримання субсидій, дотацій	28	375
Надходження авансів від покупців і замовників	4194609	8350721
Надходження від повернення авансів	90740	171600
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	15961	3350
Надходження від боржників неустойки	-	-
Надходження від операційної оренди	12201	16407
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	-	-
Інші надходження	874458	30383
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	173772	611117
Праці	2299451	2461698
Відрахувань на соціальні заходи	655904	682137
Зобов’язань з податків і зборів	872662	908944
Витрачання на оплату зобов’язань з податку на прибуток	242964	271833
Витрачання на оплату зобов’язань з податку на додану вартість	1462	1024
Витрачання на оплату зобов’язань з інших податків і зборів	628236	636087
Витрачання на оплату авансів	6629622	9929988
Витрачання на оплату повернення авансів	93999	25980
Витрачання на оплату цільових внесків	21712	29498
Інші витрачання	1516292	551360
Чистий рух коштів у результаті операційної діяльності	**-901365**	**807830**
ІІ. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності		
Надходження від реалізації фінансових інвестицій	4476	-
Надходження від реалізації необоротних активів	4650	77
Надходження від отриманих відсотків	235	215
Надходження від отриманих дивідендів	2	3
Надходження від погашення позик	200	100
Інші надходження	17905	18296
Витрачання на придбання фінансових інвестицій	-	-

Продовження ДОДАТКУ Ж

Витрачання на придбання необоротних активів	133275	254028
Витрачання на надання позик	390	3300
Інші платежі	-	-
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	**-106197**	**-238637**
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності		
Надходження від отримання позик	-	160751
Інші надходження	-	-
Витрачання на погашення позик	202508	388154
Витрачання на сплату дивідендів	-	5
Витрачання на сплату відсотків	18180	31054
Інші платежі	37020	32062
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	**-257708**	**-290524**
Чистий рух грошових коштів за звітний період	-1265270	278669
Залишок грошових коштів та їх еквівалентів на початок року	1751479	1654174
Вплив змін курсів обміну	320226	-53379
Залишок грошових коштів та їх еквівалентів на кінець року	**806435**	**1879464**

ДОДАТОК И

Баланс (Звіт про фінансовий стан) АТ «Мотор Січ» за 2023 р., тис. грн.

Актив	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1. Необоротні активи		
Нематеріальні активи	2188	290398
первісна вартість	23086	318512
накопичена амортизація	20898	28114
Незавершені капітальні інвестиції	775644	750948
Основні засоби	6099471	5702419
первісна вартість	14576822	14922913
знос	8477351	9220494
Інвестиційна нерухомість	16734	562
первісна вартість	31550	1514
знос	14816	952
Довгострокові фінансові інвестиції:		
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	63749	42215
інші фінансові інвестиції	12939	122
Довгострокова дебіторська заборгованість	-	-
Відстрочені податкові активи	28443	125623
Інші необоротні активи	59749	27812
Усього за розділом I	**7058917**	**6940099**
II. Оборотні активи		
Запаси	17660658	17652180
Виробничі запаси	5997576	5958412
Незавершене виробництво	11151680	10532926
Готова продукція	499258	1151762
Товари	12144	9080
Поточні біологічні активи	2	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	930048	1882474
Дебіторська заборгованість за розрахунками:		
за виданими авансами	572479	1017523
з бюджетом	598276	141942
у тому числі з податку на прибуток	-	-
з нарахованих доходів	-	20
із внутрішніх розрахунків	10947	10522
Інша поточна дебіторська заборгованість	337606	598608
Поточні фінансові інвестиції	8108	13294
Гроші та їх еквіваленти	806435	1904908
у тому числі в касі	2329	2012
рахунки в банках	804106	1339809
Інші оборотні активи	1204317	1422271
Усього за розділом II	**22128876**	**24643742**
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	4480	4480
Баланс	**29192273**	**31588321**

Продовження ДОДАТКУ И

Пасив	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
І.Власний капітал		
Зареєстрований (пайовий) капітал	280529	280529
Капітал у дооцінках	-	-
Додатковий капітал	1835756	1879227
Емісійний дохід	408077	408077
Накопичені курсові різниці	12095	9043
Резервний капітал	70145	70145
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	17879979	18573326
Неоплачений капітал	-	-
Вилучений капітал	-	-
Усього за розділом І	**20066409**	**20803227**
ІІ. Довгострокові зобов'язання і забезпечення		
Відстрочені податкові зобов'язання	-	-
Пенсійні зобов'язання	214331	185411
Довгострокові кредити банків	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	2981364	3297072
Довгострокові забезпечення	166929	117599
Цільове фінансування	594424	555836
Усього за розділом ІІ	**3957048**	**4155918**
ІІІ. Поточні зобов'язання і забезпечення		
Короткострокові кредити банків	36569	-
Векселі видані	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:		
довгостроковими зобов'язаннями	217221	7015
товари, роботи, послуги	2715140	2374189
розрахунками з бюджетом	210757	72430
у тому числі з податку на прибуток	177322	43982
розрахунками зі страхування	31068	32145
розрахунками з оплати праці	105586	112504
одержаними авансами	1608670	3776560
розрахунками з учасниками	26505	26503
Поточні забезпечення	111377	104167
Доходи майбутніх періодів	-	-
Інші поточні зобов'язання	105923	123663
Усього за розділом ІІІ	**5168816**	**6629176**
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утриманими для продажу, та групами вибуття	-	-
Баланс	**29192273**	**31588321**

ДОДАТОК К

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

АТ «Мотор Січ» за 2023 рік

І. Фінансові результати

Стаття	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	8554789	10445306
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	5090429	6760335
Валовий: прибуток	3464360	3684971
збиток	-	-
Інші операційні доходи	988284	1533927
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	142361	271748
Адміністративні витрати	1141244	1334782
Витрати на збут	316687	491235
Інші операційні витрати	1976425	2567917
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	1018288	824964
збиток	-	-
Дохід від участі в капіталі	1493	2280
Інші фінансові доходи	2036	238
Інші доходи	618	1387
Фінансові витрати	313284	301092
Втрати від участі в капіталі	818	10732
Інші витрати	359789	892368
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	348544	-
збиток	-	375323
Витрати (дохід) з податку на прибуток	-94477	209660
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	254067	-
збиток	-	584983

Стаття	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
II. Сукупний дохід		
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	-	-
Накопичені курсові різниці	-3052	5747
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	-	-
Інший сукупний дохід	46523	149839
Інший сукупний дохід до оподаткування	43471	155586
Податок на прибуток, пов’язаний з іншим сукупним доходом	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	43471	155586
Сукупний дохід	297538	-429397
III. Елементи операційних витрат		
Матеріальні затрати	4361432	6022594
Витрати на оплату праці	2914052	2914331
Відрахування на соціальні заходи	619576	618697
Амортизація	855854	973902
Інші операційні витрати	951398	1159727
Разом	9702312	11689251
IV. Розрахунок показників прибутковості акцій		
Середньорічна кількість простих акцій	2077990	2077990
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2077990	2077990
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	122,27	-281,51
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	122,27	-281,51
Дивіденди на одну просту акцію	0,00	0,00

ДОДАТОК Л

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

АТ «Мотор Січ»» за 2023 р., тис. грн.

Стаття	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
І. Рух коштів у результаті операційної діяльності		
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	4347707	5832922
Повернення податків і зборів	654613	279229
у тому числі податку на додану вартість	654530	279222
Цільового фінансування	54627	61929
Надходження від отримання субсидій, дотацій	79	28
Надходження авансів від покупців і замовників	6251659	4194609
Надходження від повернення авансів	117030	90740
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	36355	15961
Надходження від боржників неустойки	-	-
Надходження від операційної оренди	24803	12201
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	-	-
Інші надходження	305383	874458
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	192408	173772
Праці	2300174	2299451
Відрахувань на соціальні заходи	642164	655904
Зобов’язань з податків і зборів	1047941	872662
Витрачання на оплату зобов’язань з податку на прибуток	381101	242964
Витрачання на оплату зобов’язань з податку на додану вартість	64371	1462
Витрачання на оплату зобов’язань з інших податків і зборів	602469	628236
Витрачання на оплату авансів	5844044	6629622
Витрачання на оплату повернення авансів	5702	93999
Витрачання на оплату цільових внесків	8338	21712
Інші витрачання	382481	1516292
Чистий рух коштів у результаті операційної діяльності	**1368925**	**-901365**
ІІ. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності		
Надходження від реалізації фінансових інвестицій	-	4476
Надходження від реалізації необоротних активів	258	4650
Надходження від отриманих відсотків	6782	235
Надходження від отриманих дивідендів	1	2
Надходження від погашення позик	6000	200
Інші надходження	15102	17905
Витрачання на придбання фінансових інвестицій	-	-

Продовження ДОДАТКУ Л

Витрачання на придбання необоротних активів	33041	133275
Витрачання на надання позик	-	390
Інші платежі	-	-
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	**-4898**	**-106197**
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності		
Надходження від отримання позик	-	-
Інші надходження	-	-
Витрачання на погашення позик	244582	202508
Витрачання на сплату дивідендів	2,00	-
Витрачання на сплату відсотків	8017	18180
Інші платежі	35998	37020
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	**-288599**	**-257708**
Чистий рух грошових коштів за звітний період	1075428	-1265270
Залишок грошових коштів та їх еквівалентів на початок року	806435	1751479
Вплив змін курсів обміну	23045	320226
Залишок грошових коштів та їх еквівалентів на кінець року	**1904908**	**806435**

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Федорцов Євген Сергійович, студент 2 курсу, денної форми навчання, економічного факультету, спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», освітньої програми «Фінанси і кредит», адреса електронної пошти pouldjeckson@gmail.com, підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Удосконалення управління грошовими потоками АТ «Мотор Січ»» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлен;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;
- згоден на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи, а також на архівування роботи в базі даних цієї системи.

Дата_____ Підпис_____ Є.С. Федорцов